

JAROCIN

Załącznik do Uchwały Nr

Rady Miejskiej w Jarocinie z dnia

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA GMINY JAROCIN**

NA LATA 2025-2026

Jarocin, 2024

ROZDZIAŁ I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Wprowadzenie.
2. Diagnoza problemów społecznych w gminie Jarocin.
3. Lokalna dostępność alkoholu
4. Główne cele programu.
5. Odbiorcy programu.
6. Podmioty realizujące Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

ROZDZIAŁ II

ZADANIA Z ZAKRESU GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ SPOSOBY ICH REALIZACJI

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz pomocy psychologicznej osobom zagrożonym uzależnieniem.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszaniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

ROZDZIAŁ III

ŚRODKI FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Źródła finansowania programu.
2. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

ROZDZIAŁ IV

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Spodziewane efekty realizacji programu.
2. Sposób kontroli realizacji programu.
3. Czas realizacji programu.

Rozdział I
POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Wprowadzenie

Nazwa programu	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Jarocin na lata 2025-2026, zwany dalej Programem
Lokalizacja przedsięwzięcia/ zasięg oddziaływania	Gmina Jarocin
Wstęp	Przeciwdziałanie alkoholizmowi regulowane jest przez ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Działania z zakresu przeciwdziałania narkomanii normuje ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Ponadto w świetle ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym zarówno zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, jak i zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii, realizowane są w oparciu o cele Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025. W zakresie działań samorządu gminnego, odpowiedzią na ww. ustawy jest opracowanie i realizowanie Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Jarocin. Należy podkreślić, że istotą Programu jest przeciwdziałanie uzależnieniom, których patomechanizm jest podobny niezależnie od substancji czy czynności, która to uzależnienie wywołuje. Charakter podejmowanych działań w zakresie profilaktyki jest wspólny dla obu uzależnień. Głównym założeniem Programu jest ograniczenie występowania negatywnych zjawisk będących skutkiem nadużywania środków psychoaktywnych przez rozwój działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień, wzrost społecznej świadomości związanej z tą tematyką, integrację społeczną i zawodową osób uzależnionych oraz doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w realizację Programu.
Słowniczek	Program - rozumie się przez to Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Jarocin na lata 2025-2026. Profilaktyka uniwersalna – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na całą populację, to jest działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój, działania uniwersalne są realizowane np. w populacji dzieci i młodzieży w wieku gimnazjalnym, w populacji młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym; przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub nikotynowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi.

Profilaktyka selektywna – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka, to jest działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego; działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do danej grupy; profilaktyka selektywna jest działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym.

Profilaktyka wskazująca – rozumie się przez to profilaktykę ukierunkowaną na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub NSP bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniające kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Przykładem profilaktyki wskazującej są interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami; niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem tych substancji).

Ryzykowne spożywanie alkoholu – to picie nadmiernych ilości alkoholu (jednorazowo i łącznie w określonym czasie) nie pociągające za sobą aktualnie negatywnych konsekwencji, przy czym można oczekiwać, że konsekwencje te pojawią się, o ile obecny model picia alkoholu nie zostanie zmieniony.

Szkodliwe picie alkoholu – Picie szkodliwe to taki wzorzec picia, który już powoduje szkody zdrowotne, fizyczne bądź psychiczne; ale również psychologiczne i społeczne, przy czym nie występuje uzależnienie od alkoholu.

FASD (Fetal Alcohol Spectrum Disorder) – Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych rozumie się przez to niediagnostyczny termin opisujący problemy zdrowotne i zaburzenia zachowania wynikające z uszkodzenia mózgu płodu przez alkohol; uszkodzeniom ośrodkowego układu nerwowego (OUN) mogą towarzyszyć uszkodzenia innych organów wewnętrznych, m.in. serca, układu kostnego, układu moczowego, słuchu, wzroku. Nieprawidłowy przebieg procesu rozwoju mózgu w życiu płodowym powiązany z widocznymi na twarzy dziecka charakterystycznymi zmianami, jest opisywany jako Płodowy Zespół Alkoholowy – FAS (Fetal Alcohol Syndrome).

Wczesne rozpoznanie i krótka interwencja – rozumie się przez to krótkie interwencje podejmowane przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej lub innych specjalistów, wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, osób używających środków odurzających innych niż alkohol, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, a także interwencje podejmowane wobec osób zagrożonych uzależnieniami behawioralnymi.

Leczenie uzależnienia – rozumie się przez to działania służące redukcji objawów i przyczyn zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wynikających z używania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP lub związanych z uzależnieniem behawioralnym; przykładami działań leczniczych w tym zakresie są: programy psychoterapii uzależnienia, farmakologiczne wspieranie psychoterapii, leczenie alkoholowych zespołów abstynencyjnych, programy substytucyjnego leczenia uzależnienia od opioidów.

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych – rozumie się przez to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych, poznawczych i społecznych, wśród których używanie substancji psychoaktywnej (takie, jak: alkohol, środki odurzające, substancje psychotropowe, środki zastępcze, Nowe Substancje Psychoaktywne [NSP], tytoń) dominuje nad innymi zachowaniami, które miały poprzednio dla pacjenta większą wartość; głównymi objawami uzależnienia są: głód substancji (przymus, silne pragnienie), utrata kontroli nad używaniem substancji.

Używanie szkodliwe – rozumie się przez to używanie substancji psychoaktywnej określone w art. 4 pkt 30 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Uzależnienie behawioralne – rozumie się przez to zespół objawów związanych z utrwalonym, wielokrotnym powtarzaniem określonej czynności (lub grupy czynności) w celu uzyskania takich stanów emocjonalnych jak przyjemność, euforia, ulga, uczucie zaspokożenia.

System rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego – rozumie się przez to system oceny jakości programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.

Uzależnienie behawioralne – rozumie się przez to zaburzenia zachowania o charakterze nałogowym, niezwiązane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, które wiążą się z odczuwaniem przymusu i brakiem kontroli nad wykonywaniem określonej czynności oraz kontynuowaniem jej, mimo negatywnych konsekwencji dla jednostki oraz dla jej otoczenia. Do tego typu zaburzeń zachowania zalicza się przede wszystkim: uzależnienie od hazardu, od komputera i Internetu, pracy, seksu, pornografii i zakupów.

NSP – rozumie się przez to Nowe Substancje Psychoaktywne (tzw. „dopalacze”).

Rehabilitacja (postępowanie po leczeniu) – rozumie się przez to element integracji: działania podtrzymujące zmianę u osób uzależnionych po zakończeniu leczenia uzależnienia, utrwalające efekty leczenia, uczące umiejętności służących zdrowieniu oraz pomagające w podejmowaniu i realizacji zadań wynikających z ról społecznych. Przykładami są: treningi zapobiegania nawrotom w uzależnieniu, grupy wsparcia dla „absolwentów” leczenia uzależnień, treningi zachowań konstruktywnych, programy wychodzenia z bezdomności, grupy samopomocowe Anonimowych Alkoholików, kluby abstynenta, programy aktywizacji zawodowej.

Przemoc w rodzinie - jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Psychologiczna prewencja - jest to zespół działań, w których wykorzystuje się metody i środki psychologiczne w celu obniżenia prawdopodobieństwa wystąpienia zaburzeń w funkcjonowaniu somatycznym, psychicznym i społecznym. Cel ten osiąga się poprzez przeciwdziałanie czynnikom ryzyka i wzmacnianie zasobów. Prewencja może polegać na minimalizowaniu zagrożeń przez eliminowanie czynników ryzyka, które można podzielić na ryzyko sytuacyjne (stres wydarzeń), rozwojowe (okresy krytyczne w rozwoju, na przykład kryzys dorastania) oraz temperamentalne i osobowościowe. Działanie prewencyjne ma w pierwszym rzędzie przeciwdziałać pojawieniu się zaburzeń. Jest więc nastawione przede wszystkim na grupy ryzyka.

Poradnictwo psychologiczne - to forma pomocy oferowana osobom zdrowym przeżywającym tak zwane kryzysy rozwojowe lub trudności przystosowawcze. Poradnictwo psychologiczne użyteczne jest w zmianach rozwojowych i nagromadzeniu się wydarzeń życiowych. Odbywa się ono w formie kilku spotkań, których głównym celem jest zidentyfikowanie problemu i poszukiwanie sposobów jego rozwiązania. Poradnictwo można podzielić na cztery fazy:

- diagnoza problemu, to znaczy zidentyfikowanie trudności z jaką osoba sobie nie radzi;
- określenie czynników podtrzymujących istnienie problemu oraz trudności związanych z jego rozwiązaniem;
- poszukiwanie nowych sposobów rozwiązania trudności;
- wzmocnienie klienta w realizowanych przez niego zmianach;

Psychoterapia – stosowanie metod psychologicznych, zwłaszcza opartych na regularnym kontakcie międzyludzkim, w celu pomocy osobom zmagającym się z różnorodnymi problemami. Psychoterapia służy poprawie dobrostanu i zdrowia psychicznego, rozwojowi relacji i umiejętności społecznych, może dotyczyć zmiany lub radzenia sobie z dokuczliwymi zachowaniami, przekonaniami, obsesjami, myślami lub emocjami. Niektóre techniki psychoterapeutyczne są uznane za oparte na dowodach naukowych metody leczenia określonych zaburzeń psychicznych.

Podatek od „małpek” - podatek dotyczy napojów alkoholowych poniżej 300 ml objętości, przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży.

Program zgodny jest z założeniami **Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021 – 2025** (Dz. U. z 2021 roku, poz. 642) uwzględniając obszary działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, tj.:

1) Zintegrowane działanie przeciw uzależnieniom:

- Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom.
- Monitorowanie i badania problematyki związanej z sytuacją epidemiologiczną w zakresie używania wyrobów tytoniowych, w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych i elektronicznych papierosów, używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, spożywania alkoholu (z uwzględnieniem monitorowania poziomu i struktury spożycia oraz dostępności alkoholu).
- Edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień.
- Poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.
- Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin
- Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie.
- Redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych oraz ich bliskich.

2) Uzależnienie od alkoholu:

- Wdrożenie i upowszechnianie standardów i procedur profilaktyki, diagnozy oraz terapii FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych) zgodnie z aktualnym stanem wiedzy naukowej.
- Kształcenie personelu medycznego w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia i podejmowania interwencji wobec pacjentów pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz na temat FASD.
- Zmniejszanie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu.
- Zwiększanie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie produkcji, dystrybucji, sprzedaży, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych.

3) Uzależnienia od zachowań (uzależnienia behawioralne)

- Upowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie materiałów informacyjno-edukacyjnych, prowadzenie kampanii społecznych, strony i poradni internetowej oraz telefonu zaufania.

4) Uzależnienie od narkotyków:

- Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP.

2. Diagnoza problemów społecznych w gminie Jarocin:

WSTĘP

Diagnoza Problemów Społecznych jest dokumentem opracowywanym na mocy ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283), która nakłada obowiązek przeprowadzania diagnozy społecznej na samorządy gmin.

Poprzednia diagnoza została sporządzona w 2019 roku.

Prezentowany raport został przygotowany na podstawie badań przeprowadzonych w październiku-listopadzie 2022 r. na terenie Gminy Jarocin. Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w gminie Jarocin wśród grup reprezentujących lokalne środowiska:

- a) dorośli mieszkańcy,
- b) uczniowie klas 4-8 szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych,
- c) rodzice,
- d) nauczyciele,
- e) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu

Dane pochodzące z badań ankietowych uzupełniono o dane z Centrum Usług Społecznych, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urzędu Miejskiego oraz z Komendy Powiatowej Policji w Jarocinie.

Diagnozę przygotowała firma NOWE HORYZONTY, ul. Leszczyńskiego 4/29, 50-078 Wrocław.

ROZDZIAŁ I

DANE DEMOGRAFICZNE¹

Gmina Jarocin liczy 45 344 mieszkańców, z czego 51,8% stanowią kobiety, a 48,2% mężczyźni.

58,6% mieszkańców gminy Jarocin jest w wieku produkcyjnym² (w tym 47,3% kobiet i 52,7% mężczyzn), 19,7% w wieku przedprodukcyjnym³ (w tym 48,4% kobiet i 51,6% mężczyzn), a 21,7% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym⁴ (w tym 67,3% kobiet i 32,7% mężczyzn).

Mieszkańcy gminy Jarocin zawarli w 2021 roku 248 małżeństw. Dla porównania w 2020 roku mieszkańcy zawarli 233 małżeństwa, a w 2019 roku - 278. W 2021 roku w gminie Jarocin orzeciono 87 rozwodów (2020 - 86, 2019 - 88).

W 2021 roku w gminie Jarocin urodziło się 437 dzieci, w tym 46,9% dziewczynek i 53,1% chłopców. Dla porównania w 2020 roku urodziło się 472 dzieci (46% dziewczynek i 54% chłopców), a w 2019 roku - 484 dzieci (47,7% dziewczynek i 52,3% chłopców).

W 2021 roku w gminie Jarocin odnotowano 629 zgonów, a tym 46,6% kobiet i 53,4% mężczyzn. Dla porównania w latach poprzednich zmarło: w 2020 roku - 572 osób (45,5% kobiet i 54,5% mężczyzn), a w 2019 roku - 467 osoby (47,8% kobiet i 52,2% mężczyzn).

¹ Źródło: *Dane otrzymane od Gminy, stan na dzień 31.12.2021 r.*

² Wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat.

³ Wiek, w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wieku 0 - 17 lat.

⁴ Wiek, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn - 65 lat i więcej, dla kobiet - 60 lat i więcej.

ROZDZIAŁ II

METRYKA GMINY

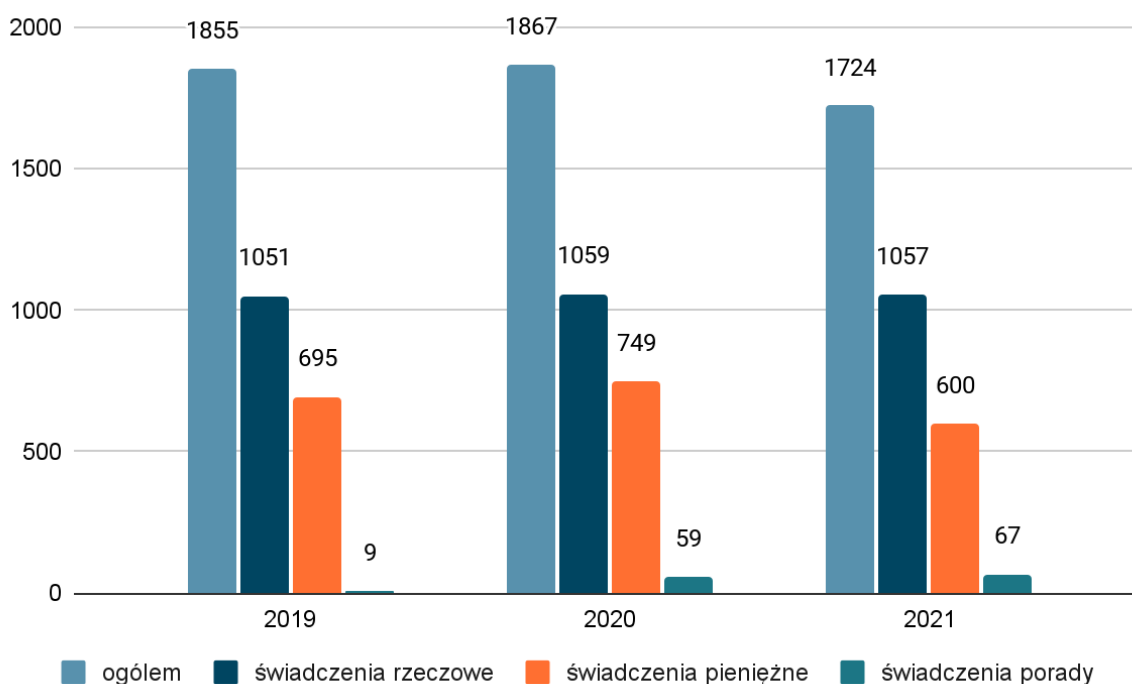
2.1. Działalność Centrum Usług Społecznych

Dane przedstawione w tabeli wskazują, że w 2021 roku w gminie Jarocin z pomocy społecznej korzystały 792 rodziny (2020 - 758, 2019 - 904). Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu problemów uzależnień wyniosła 29. Dla porównania w 2020 roku było to 10 rodzin, a w 2019 roku - 28.

Tabela 1. Pomoc Centrum Usług Społecznych.

	2019	2020	2021
Liczba rodzin ogółem	904	758	792
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	28	10	29

Wykres 1. Rodzaje pomocy udzielanej przez CUS.

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w gminie Jarocin są niezmiennie od kilku lat: długotrwała choroba, niepełnosprawność, ubóstwo, bezradność opiekuńczo - wychowawcza, bezrobocie i alkoholizm.

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej.

	2019	2020	2021
Niepełnosprawność	383	349	313
Bezrobocie	96	102	167
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	289	227	266
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	146	152	120
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	263	199	287
Alkoholizm	24	8	29
Inne	151	134	186
Ogółem	1352	1171	1368

2.2. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W 2021 roku Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Jarocin przeprowadziła 4 posiedzenia Komisji oraz 4 rozmowy z osobami uzależnionymi od alkoholu. Sporządzono 1 nowy wniosek o zobowiązaniu do podjęcia leczenia odwykowego. W 2021 roku Komisja przeprowadziła 1 kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz wydała 2 postanowienia opiniujące lokalizację punktu sprzedaży napojów alkoholowych.

Tabela 3. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
Ogółem	13	9	17
Ogólne posiedzenia Komisji	4	4	4

Posiedzenia podkomisji interwencyjno- motywującej	9	5	13
Przeprowadzono rozmowy	18	9	15
Wnioski o leczenie odwykowe	29	23	32
Obecnie rozpoczętych spraw	19	19	22
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	20	15	20
Wnioski do Sądów w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	20	15	20
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	2	2	2
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	16

2.3. Rynek alkoholowy

W 2021 roku w gminie Jarocin funkcjonowały 142 punkty sprzedaży napojów alkoholowych.

Tabela 4. Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych wg zawartości alkoholu.

Rodzaj	ilość
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	105
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	37
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	98
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne)	19

2.4. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne

W gminie Jarocin realizowanych jest szereg działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, a także rodzin i całej społeczności lokalnej.

W 2019 roku:

- Kontynuowano prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży. Działania te były uzupełnieniem edukacyjnych programów profilaktycznych i skupiały się głównie na promocji zdrowego stylu życia poprzez sport, kształtujący u młodych ludzi wytrwałość, zdrową rywalizację oraz pracę w zespole. W zajęciach łącznie udział wzięło 2308 uczestników.
- W ramach działań sportowych dofinansowano organizację XIII Ogólnopolskiego Turnieju Piłkarskiego Ośrodków Kuratorskich pod patronatem Burmistrza Jarocina i Ministerstwa Sprawiedliwości, w którym udział wzięło ponad 250 uczestników oraz zorganizowano Ogólnopolski Turniej Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym – etap gminny, organizatorem Turnieju była Komenda Powiatowa Policji w Jarocinie wraz z gospodarzem - Zespołem Szkół nr 3 w Jarocinie – turniej przeznaczony dla uczniów Szkół Podstawowych i Gimnazjów z terenu Gminy Jarocin. Udział wzięło około 100 uczestników.
- W okresie letnim gmina dofinansowała organizację obozów i półkolonii z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży. W półkoloniach i obozach uczestniczyło łącznie 1753 uczestników.

W 2020 roku:

- Kontynuowano prowadzenie pozalekcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży z programem profilaktycznym lub socjoterapeutycznym promujących zdrowy styl życia oraz alternatywne formy spędzania wolnego czasu. W zajęciach łącznie udział wzięło 1249 uczestników.
- Kontynuowano prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo- wychowawczych dla dzieci i młodzieży, na których prowadzone były zajęcia profilaktyczne. Celem działania świetlic było zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, pomoc w nauce i w rozwiązywaniu osobistych problemów, rozwój zainteresowań oraz indywidualnych talentów. Prowadzono zajęcia profilaktyczne i socjoterapeutyczne głównie dla dzieci z rodzin problemowych oraz zajęcia ruchowe, kulturalne, plastyczne, pogadanki na temat bezpieczeństwa i zdrowego stylu życia. Organizowano zabawy i gry świetlicowe, konkursy, imprezy okolicznościowe, wyjazdy do kina i teatru. W zajęciach świetlicowych wzięły udział 374 osoby.
- Na terenie Gminy Jarocin została przeprowadzona kampania profilaktyczna pn. „Rodzina na basenie”. W trakcie jej trwania mieszkańcy Gminy Jarocin uzyskali darmowy wstęp na basen

w Jarocinie, gdzie rozłożone zostały stoiska z materiałami edukacyjnymi w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Z kampanii skorzystało 4500 osób.

W 2021 roku:

- Kontynuowano prowadzenie pozalekcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży z programem profilaktycznym lub socjoterapeutycznym promujących zdrowy styl życia oraz alternatywne formy spędzania wolnego czasu. W zajęciach łącznie udział wzięło ok. 1311 uczestników.
- Kontynuowano również prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży, na których prowadzone były zajęcia profilaktyczne. Celem działania świetlic było zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, pomoc w nauce i w rozwiązywaniu osobistych problemów, rozwój zainteresowań oraz indywidualnych talentów. Prowadzono zajęcia profilaktyczne i socjoterapeutyczne głównie dla dzieci z rodzin problemowych oraz zajęcia ruchowe, kulturalne, plastyczne, pogadanki na temat bezpieczeństwa i zdrowego stylu życia. Organizowano zabawy i gry świetlicowe, konkursy, imprezy okolicznościowe, wyjazdy do kina i teatru. W zajęciach wzięły udział 455 osoby.
- Na terenie Gminy Jarocin została przeprowadzona kampania profilaktyczna pn. „Rodzina na basenie”. W trakcie jej trwania mieszkańcy Gminy Jarocin uzyskali darmowy wstęp na basen w Jarocinie, gdzie rozłożone zostały stoiska z materiałami edukacyjnymi w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Z kampanii skorzystało ok. 4500 osób.
- W okresie letnim gmina dofinansowała organizację obozów i półkolonii z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży. W półkoloniach i obozach uczestniczyło łącznie 1285 uczestników.
- W 2021 roku gmina dofinansowała działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jarocinie kwotą 15.000 zł. Ośrodek prowadził zintegrowaną pomoc osobom i rodzinom dotkniętym kryzysem w różnego rodzaju trudnych sytuacjach. OIK udzielał także pomocy psychologicznej, poradnictwa pedagogicznego, prawnego, opracowywał i realizował program ochrony ofiar przemocy, prowadził grupy wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy, prowadził zajęcia dla dzieci, które są świadkami przemocy domowej, pracował z rodzinami w sytuacjach różnych kryzysów m.in. przemocy domowej, realizował program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy domowej,

prowadził terapie małżeńskie, rodzinne, informował społeczeństwo o problemach przemocy poprzez szkolenia, ulotki, pogadanki.

- Ze środków gminnego programu profilaktyki dofinansowano działania promujące zdrowy styl życia wśród osób starszych. W wyniku ogłoszonego konkursu dofinansowano 4 zadania realizowane przez 4 organizacje pozarządowe zajmujące się wspieraniem osób starszych, w których udział wzięło 627 osób.
- W 2021 roku zrealizowano zadania dotyczące prowadzenia zajęć profilaktycznych promujących zdrowy styl życia wolny od nałogów. W wyniku 2 ogłoszonych konkursów wyłoniono 2 organizacje, które realizowały zadania, w tym 1 organizacja realizowała zadanie w oparciu o program rekomendowany „Środowiskowa profilaktyka uzależnień” Towarzystwa Nowa Kuźnia. W zajęciach uczestniczyło 275 osób (w tym 20 objętych programem profilaktycznym).
- W 2021 roku zorganizowano konkurs profilaktyczny pt. „Nie daj się nałogom, bądź po prostu sobą”. W konkursie wzięło udział 9 osób. Wyłoniono 3 zwycięzców.

ROZDZIAŁ III

SKALA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

3.1. Przestępczość na terenie gminy

Poniższe tabele przedstawiają dane pozyskane z Policji w Jarocinie i dotyczą zdarzeń z terenu gminy Jarocin w latach 2019-2021.

Tabela 5. Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem substancji psychoaktywnych.

	2019	2020	2021
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	86	92	93
Prowadzenie pojazdów po drodze publicznej po użyciu alkoholu	6	5	4
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	21	26	34
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	6	1	3
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0

Tabela 6. Przestępstwa na terenie gminy w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Kradzież z włamaniem	27	33	40
Znęcanie się nad rodziną	65	69	69
Pobicie	8	8	12
Uszkodzenie mienia	42	39	42
Kradzież mienia	82	76	69

3.2. Zjawisko przemocy w rodzinie

Tabela 7. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową na terenie gminy w latach 2019-2021.

	2019	2020	2021
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	243	222	246
o Kobiety	195	167	142
o Mężczyźni	29	22	40
o Nieletni	19	33	64
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	214	199	175
o Kobiety	16	8	24
o Mężczyźni	198	191	151
o Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	121	90	75
o Kobiety	11	1	4
o Mężczyźni	110	89	71
o Nieletni	0	0	0

Tabela 8. Liczba stwierdzonych zdarzeń związanych z przemocą domową w gminie Jarocin w latach 2020-2021.

2019			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	65	36	36
Groźby karalne	29	16	16
Rozpijanie małoletniego	1	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	130	81	81
2020			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	69	43	43
Groźby karalne	26	11	11
Rozpijanie małoletniego	2	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	92	49	49

2021			
	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	69	44	44
Groźby karalne	40	0	20
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów	99	63	63

Liczba sporządzanych wniosków w związku z procedurą Niebieskiej Karty w gminie Jarocin w ostatnich trzech latach uległa zmniejszeniu. W 2019 roku sporządzono 160 wniosków, w 2020 roku - 148, natomiast w 2021 roku - 132 wnioski.

Tabela 9. Procedura "Niebieskiej Karty"

	2019	2020	2021
Sporządzono ogółem wniosków, w tym przez :	160	148	132
o Ośrodek Pomocy Społecznej/Centrum Usług Społecznych	7	9	8
o Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
o Placówki służby zdrowia	0	0	0
o Placówki szkolno-wychowawcze	2	1	0
o Policję	149	135	123
o Inne instytucje i organizacje	2	3	1

ROZDZIAŁ IV

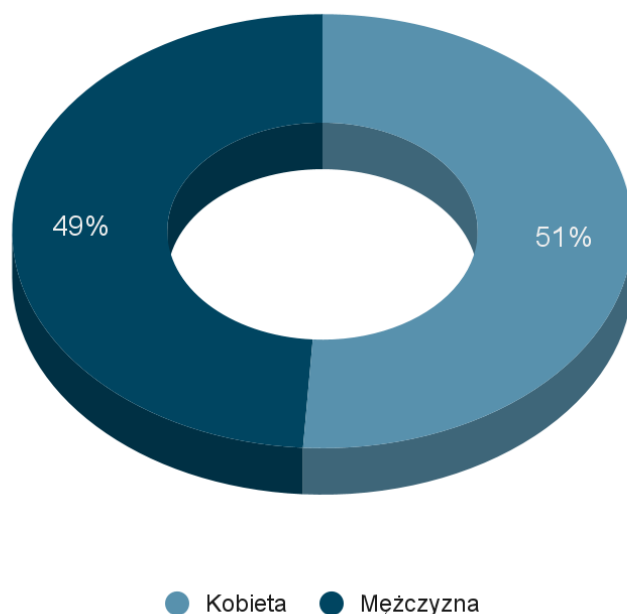
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

4.1. Grupa badana

Badania obejmowały mieszkańców gminy Jarocin, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział łącznie 313 osób, z czego 51% stanowiły kobiety a 49% - mężczyźni. Średnia wieku respondentów wyniosła 44 lata.

Wykres 2. Rozkład płci respondentów.

4.2. Cel badania

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- problemy osób starszych i niepełnosprawnych oraz rodzin z trudnościami wychowawczo-opiekuńczymi;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu oraz od mediów.

4.3. Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

Respondenci zostali poproszeni o ocenę ważności poszczególnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów jest odsetek

mieszkańców, którzy wskazują dany problem, jako istotny⁵. Poniższa tabela przedstawia rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że w opinii pełnoletnich mieszkańców gminy Jarocin najpoważniejszymi problemami są bezdomność (54%), przestępczość (51%), przemoc w rodzinie (51%) oraz niepełnosprawność (50%).

Badani mieszkańcy jako istotne problemy społeczne wskazywali również: biedę i ubóstwo (49%), bierność zawodową i bezrobocie (49%), wielodzietność i problemy rodzin niepełnych (49%), długotrwałą i ciężką chorobę (47%), izolację osób starszych (47%), bezradność w sprawach opiekuńczych/wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (46%) oraz brak dostępu do lekarzy specjalistów (46%).

Zdaniem 44% badanych istotnym problemem społecznym są uzależnienia, zdaniem 40% - brak poczucia bezpieczeństwa publicznego, a zdaniem 39% - zanieczyszczenie powietrza (smog).

Tabela 10. Jak poważne/istotne są poniższe problemy w Pana/Pani środowisku lokalnym?

<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	9%	30%	47%	14%
Brak poczucia bezpieczeństwa publicznego	10%	30%	43%	17%
Uzależnienia	11%	33%	41%	15%
Bierność zawodowa, bezrobocie	14%	35%	36%	15%
Bieda, ubóstwo	15%	34%	36%	15%
Bezdomność	16%	38%	33%	12%
Przestępczość	15%	36%	36%	13%
Przemoc w rodzinie	13%	38%	35%	14%
Niepełnosprawność	13%	37%	35%	15%
Brak dostępu do lekarzy specjalistów	13%	33%	37%	17%
Bezradność w sprawach opiekuńczych/ wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	8%	38%	36%	18%
Izolacja osób starszych	10%	37%	35%	18%
Wielodzietność i problemy rodzin niepełnych	8%	41%	34%	17%
Długotrwała i ciężka choroba	9%	38%	35%	18%

⁵ Sumy odpowiedzi: *bardzo istotny* i *raczej istotny*.

Następnie przedstawiono badanym mieszkańcom kilka rodzajów uzależnień i poproszono o ocenę powszechności ich występowania w ich środowisku lokalnym.

Zdaniem respondentów wymienione problemy uzależnień w ich otoczeniu występują powszechnie⁶: zakupoholizm (73%), uzależnienie od sportu (68%), uzależnienie od smartfona (60%) i od Internetu (47%), kompulsywne objadanie się (53%) i zaburzenia odżywiania (50%) oraz hazard (48%).

Tabela 11. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie poniższych uzależnień w Pani/Pana środowisku lokalnym?

<i>Problem</i>	<i>Bardzo powszechne</i>	<i>Dość powszechne</i>	<i>Raczej nie występuje</i>	<i>Zdecydowanie nie występuje</i>
Uzależnienie od Internetu	14%	33%	40%	13%
Hazard	15%	33%	37%	15%
Kompulsywne objadanie	14%	39%	33%	14%
Zaburzenia odżywiania (np. anoreksja)	14%	36%	35%	15%
Uzależnienie od smartfona	13%	47%	30%	10%
Uzależnienie od sportu	19%	49%	26%	6%
Zakupoholizm	24%	49%	21%	6%

Zdaniem 51% badanych mieszkańców, aby ograniczyć problemy społeczne samorząd gminny powinien tworzyć warunki do leczenia i terapii zaburzeń psychicznych (zwłaszcza dzieci i młodzieży). W następnej kolejności respondenci wskazywali potrzebę tworzenia warunków do powstawania nowych miejsc pracy (28%), wspieranie organizacji pozarządowych w przedsięwzięciach na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (21%), rozwijanie działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (10%) oraz inne działania (4%).

*Tabela 12. Jakie działania powinien podjąć samorząd gminny, aby ograniczyć problemy społeczne?*⁷

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>
Rozwijać działalność jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	10%
Wspierać organizacje pozarządowe w przedsięwzięciach na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	21%
Tworzyć warunki do powstawania miejsc pracy	28%
Tworzyć warunki do leczenia i terapii zaburzeń psychicznych (zwłaszcza dzieci i młodzieży)	51%
Inne	4%

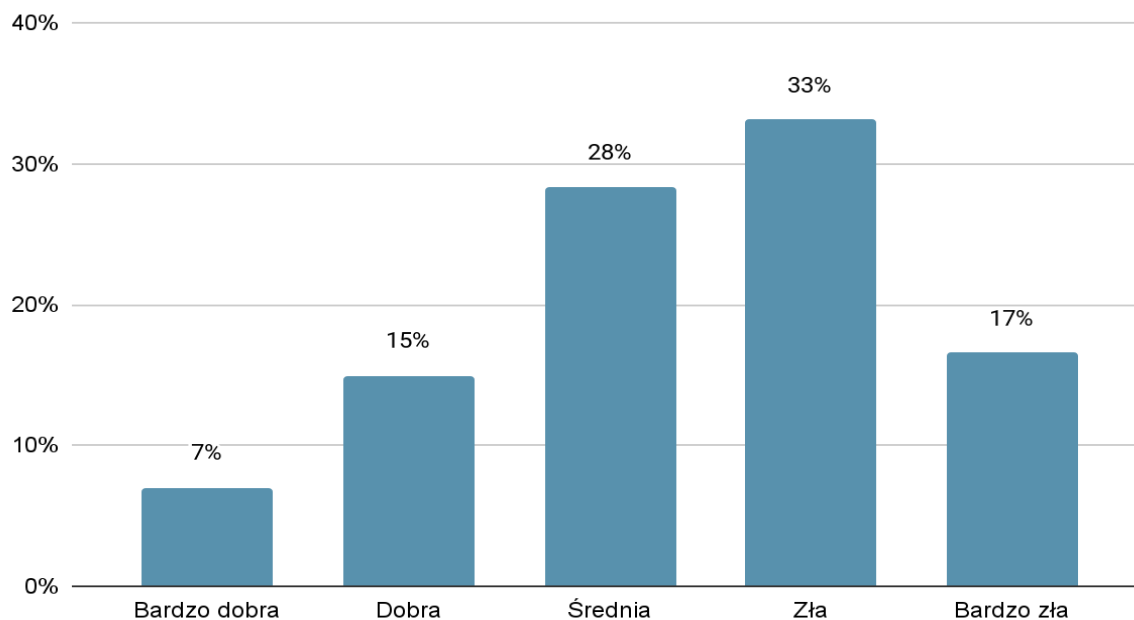
Opinie na temat jakości usług zdrowotnych na terenie gminy Jarocin są wśród respondentów bardzo podzielone. 33% badanych ocenia jakość usług zdrowotnych w gminie jako złą, 17% - jako bardzo

⁶ suma odpowiedzi "bardzo powszechnie" i "dość powszechnie"

⁷ Pytanie wielokrotnego wyboru

złą, a 28% - jako średnią. Tylko 15% badanych mieszkańców ocenia jakość usług zdrowotnych w gminie dobrze, a 7% - bardzo dobrze.

Wykres 3. Jak ocenia Pan/Pani ogólną jakość usług zdrowotnych na terenie Gminy?

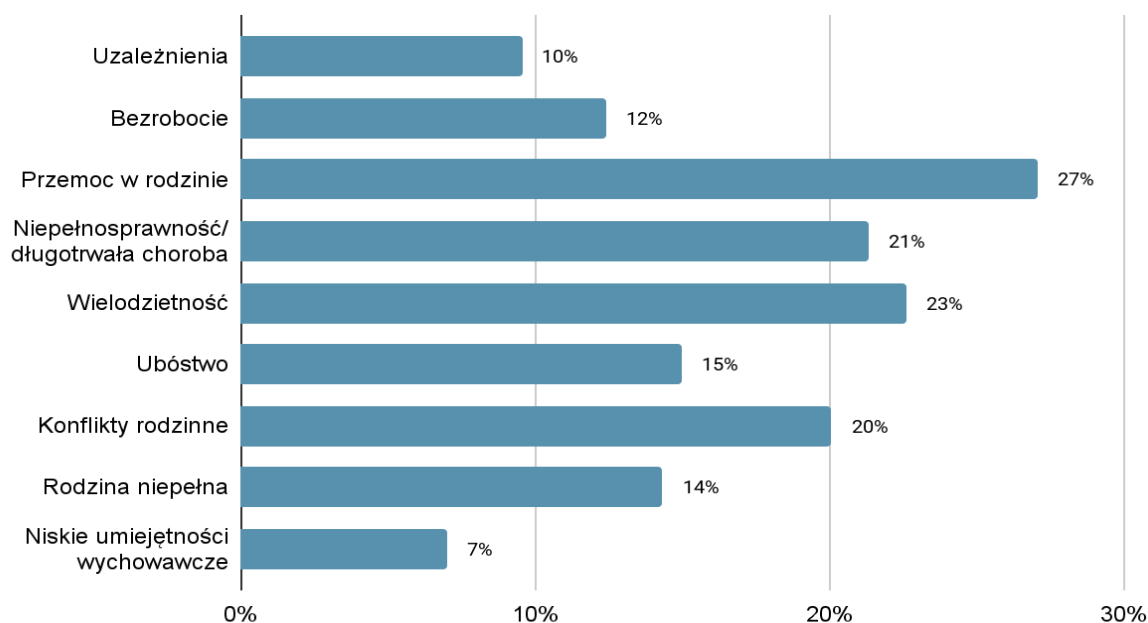

4.4. Problemy rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi

Według badanych mieszkańców gminy Jarocin przyczyn bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego należy wypatrywać w przemocy w rodzinie (27%), wielodzietności (23%), niepełnosprawności i długotrwałej chorobie (21%) oraz w konfliktach w rodzinie (20%). Respondenci wskazywali także na ubóstwo (15%), rodziny niepełne (14%), bezrobocie (12%), uzależnienia (10%) oraz niskie umiejętności wychowawcze (7%).

Wykres 4. Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo- wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego?⁸

⁸ Pytanie wielokrotnego wyboru

Badani mieszkańcy gminy uważają, że sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi i rodzicielskimi w gminie poprawiłoby m.in. zwiększenie oferty działań instytucji wspierających rodzinę (27%), praca socjalna w środowisku (24%), zwiększenie dostępności do konsultacji psychologiczno-pedagogicznych (23%), profilaktyka i terapia uzależnień (22%), większa liczba ofert pracy (17%), pomoc asystenta rodziny lub rodziny wspierającej (14%), pomoc terapeutyczna (11%) oraz szersza oferta pożytecznego spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz rodzin (4%).

Tabela 13. Jakie działania według Pana/i poprawiłyby sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi/rodzicielskimi w gminie ?⁹

Odpowiedź	%
Pomoc terapeutyczna	11%
Praca socjalna w środowisku	24%
Większa dostępność do konsultacji psychologiczno-pedagogicznych	23%
Zwiększenie oferty działań instytucji wspierających rodzinę	27%
Profilaktyka i terapia uzależnień	22%
Większa liczba ofert pracy	17%
Pomoc asystenta rodziny lub rodziny wspierającej	14%
Szersza oferta pożytecznego spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz rodzin	4%

⁹ Pytanie wielokrotnego wyboru

4.5. Problemy osób starszych

Jako największe problemy osób starszych badani mieszkańcy gminy Jarocin uznają samotność i izolację społeczną (27%), małą liczbę placówek wspierających osoby starsze (25%) oraz niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego (20%). Respondenci wskazywali także na ubóstwo (19%), brak wsparcia ze strony rodziny (17%), problemy zdrowia psychicznego (11%), niewystarczającą ofertę kulturalną i rekreacyjną (10%), nieporadność życiową (9%), bariery architektoniczne (8%) oraz choroby (8%).

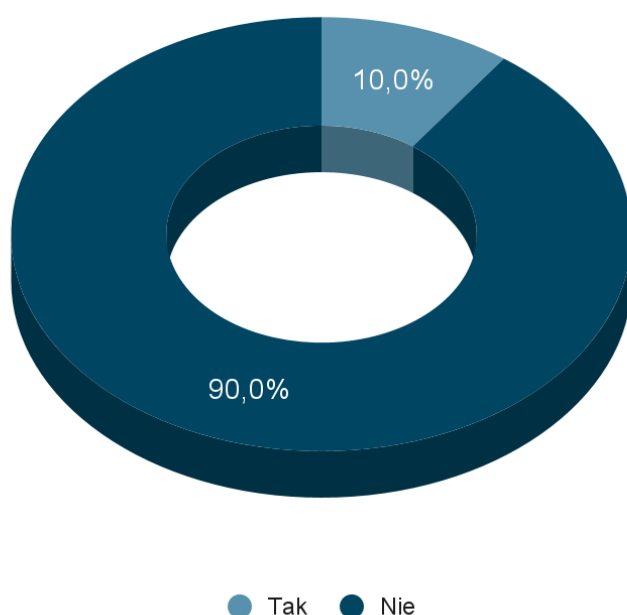
Tabela 14. Jakie są Pana/Pani zdaniem największe problemy osób starszych na terenie gminy?¹⁰

Odpowiedź	%
Bariery architektoniczne	8%
Mała liczba placówek wspierających osoby starsze	25%
Samotność, izolacja społeczna	27%
Niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego	20%
Ubóstwo	19%
Brak wsparcia ze strony rodziny	17%
Problem zdrowia psychicznego	11%
Nieporadność życiowa	9%
Niewystarczająca oferta kulturalna, rekreacyjna	10%
Choroby	8%
Inne	1%

Tylko 10% badanych mieszkańców zna miejsca na terenie gminy, w których mogą aktywizować się osoby powyżej 60 roku życia. Zdecydowana większość (90%) nie ma wiedzy na temat takich miejsc w gminie.

¹⁰ Pytanie wielokrotnego wyboru

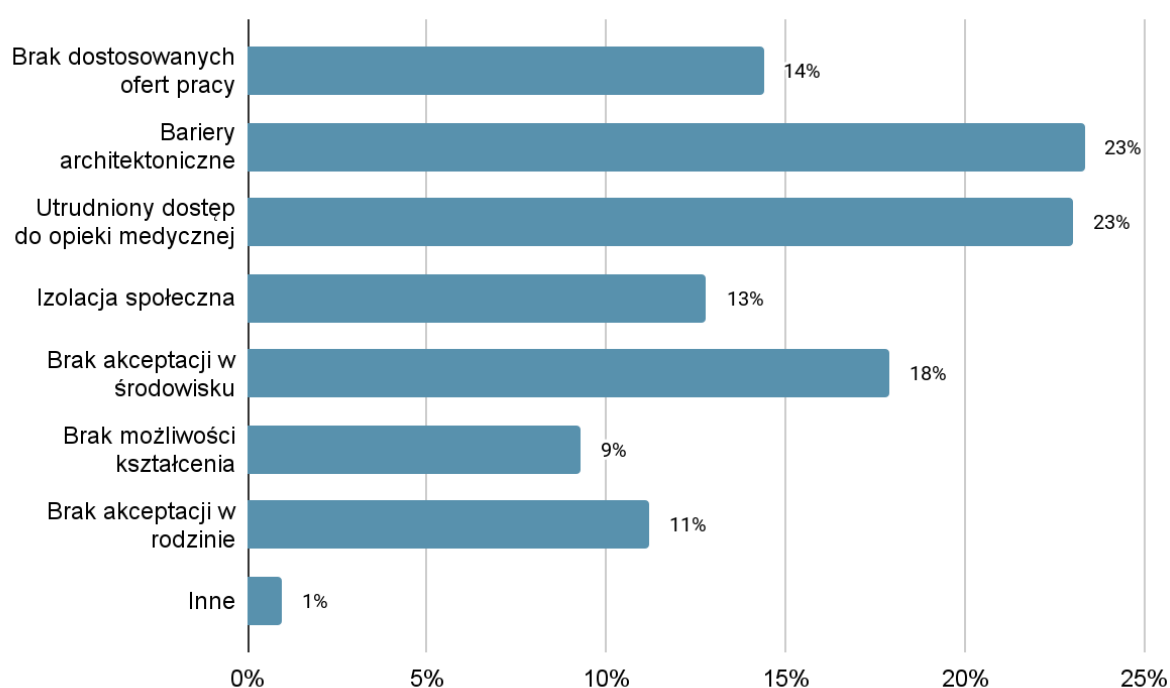
Wykres 5. Czy zna Pan/Pani możliwości/miejsca na terenie gminy, w których mogą aktywizować się osoby powyżej 60 roku życia?

4.6. Problemy osób niepełnosprawnych

Zdaniem badanych mieszkańców gminy osoby niepełnosprawne najczęściej spotykają się z takimi problemami jak bariery architektoniczne (23%) oraz utrudniony dostęp do opieki medycznej (23%), a także z brakiem akceptacji w środowisku (18%), brakiem dostosowanych ofert pracy (14%), izolacją społeczną (13%), brakiem akceptacji w rodzinie (11%) i brakiem możliwości kształcenia (9%).

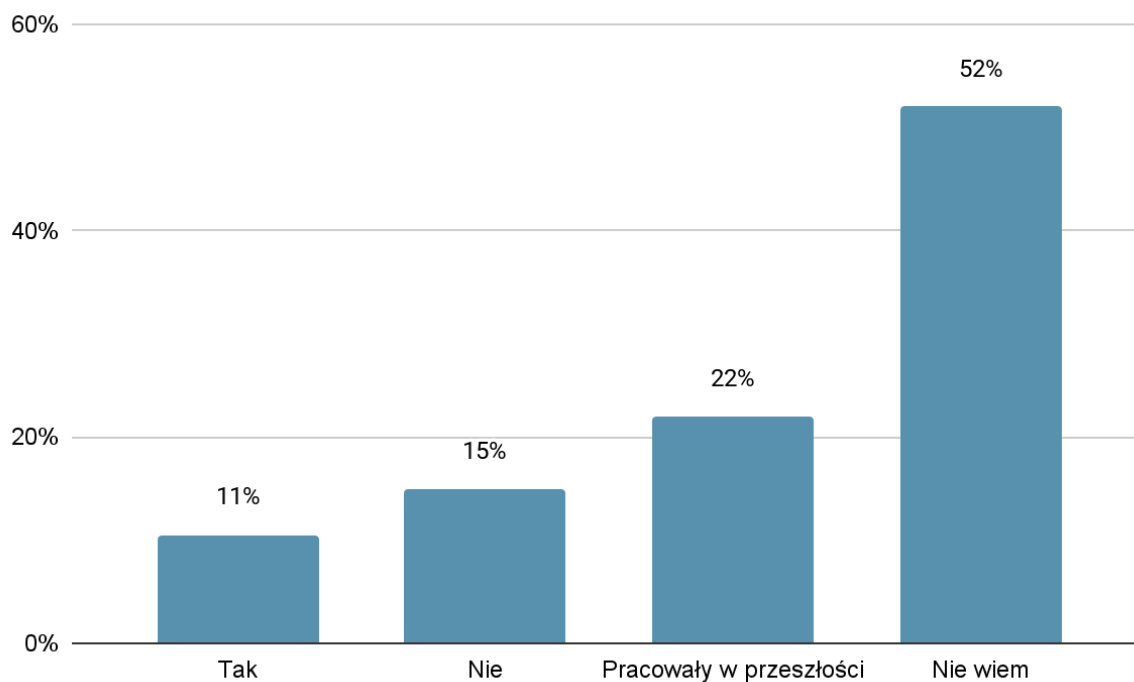
Wykres 6. Z jakimi problemami Pana/Pani zdaniem spotykają się osoby z niepełnosprawnościami?¹¹

52% respondentów nie wie czy w ich środowisku pracy pracują osoby z niepełnosprawnościami, 22% twierdzi, że takie osoby pracowały u nich w przeszłości. 11% badanych odpowiedziało, że w ich środowisku pracy pracują osoby niepełnosprawne, a 15% - że nie pracują.

¹¹ Pytanie wielokrotnego wyboru

Wykres 7. Czy w Pani/Pana środowisku pracy pracują osoby z niepełnosprawnościami?

Zdaniem respondentów głównymi barierami w zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami są: brak dostosowanych miejsc pracy (26%) oraz opór organizacyjny przed zatrudnianiem osób z niepełnosprawnościami uprzywilejowanych - jeśli chodzi o dłuższe urlopy i krótszy czas pracy (24%). Badani mieszkańcy wskazywali także wysokie koszty dostosowania miejsc pracy (21%), brak doświadczenia w zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami (20%), potencjalne bariery w komunikacji personalnej (18%) oraz wysokie oczekiwania dotyczące wydajności i sprawności fizycznej (15%).

Tabela 15. Jakiej Pani/Pana zdaniem są główne bariery w zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami?¹²

Odpowiedź	%
Wysokie oczekiwania dotyczące wydajności i sprawności fizycznej	15%
Brak dostosowanych stanowisk pracy	26%
Wysokie koszty dostosowania miejsc pracy	21%
Brak doświadczeń w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	20%
Opór organizacyjny przed zatrudnianiem osób z niepełnosprawnościami uprzywilejowanych jeśli chodzi o dłuższe urlopy i krótszy czas pracy	24%
Potencjalne bariery w komunikacji personalnej	18%
Inne	0%

¹² Pytanie wielokrotnego wyboru

Zdaniem respondentów do najefektywniejszych finansowych form wsparcia w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami należą: zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających osobie z niepełnosprawnościami w pracy (36%) oraz refundacja kosztów szkolenia pracowników z niepełnosprawnościami (25%). Badani wskazywali także na zwrot kosztów przystosowania tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnościami (21%), zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy (21%), możliwość zmniejszenia składki na PFRON dzięki zatrudnieniu osoby z niepełnosprawnościami (10%) oraz dofinansowanie do wynagrodzeń zatrudnionych osób z niepełnosprawnościami (9%).

Tabela 16. Proszę wskazać najefektywniejsze Pani/Pana zdaniem finansowe formy wsparcia w zatrudnieniu osób z niepełnosprawnościami¹³

Odpowiedź	%
Dofinansowanie do wynagrodzeń zatrudnionych osób z niepełnosprawnościami	9%
Możliwość zmniejszenia składki na PFRON dzięki zatrudnieniu osoby z niepełnosprawnościami	10%
Zwrot kosztów przystosowania tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnościami	21%
Refundacja kosztów szkolenia pracowników z niepełnosprawnościami	25%
Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy	21%
Zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających osobie z niepełnosprawnościami w pracy	36%
Inne	4%

4.7. Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne

Jak wynika z badania przeprowadzonego w 2019 roku przez CBOS, wśród Polaków powszechny jest pogląd, że nadużywanie alkoholu jest w kraju dużym problemem (91%). Tylko 6% badanych uważa, że jest to mały problem, a 3% nie ma zdania w tej sprawie¹⁴.

Odpowiedzi respondentów na pytania odnośnie spożywania alkoholu różnią się w zależności od płci, wieku i grup zawodowych. Wśród kobiet jest dwa razy więcej abstynentów niż wśród mężczyzn (21% w stosunku do 10%). Z przeprowadzonych badań wynika, że w ciągu 9 lat nastąpił wzrost spożycia alkoholu wśród kobiet - w roku 2010 abstynencję deklarowała, co trzecia kobieta.

¹³ Pytanie wielokrotnego wyboru

¹⁴ Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

Biorąc pod uwagę grupy wiekowe, to alkohol najczęściej piją badani w wieku 25-34 lata. Natomiast w 2010 roku relatywnie najwięcej pijących alkohol było wśród najmłodszych badanych (18-24 lata), obecnie te osoby zaliczają się do grupy wiekowej 25-34 lata. Uzyskane wyniki pozwalają na stwierdzenie, że styl konsumpcji alkoholu nie zmienia się wraz z upływem czasu. Sytuacja wygląda podobnie w przypadku osób z grupy wiekowej 65 lat i więcej, którzy 9 lat temu plasowali się w przedziale 55-64 lata - odsetek abstynentów wśród tych osób jest stały i wynosi 28%¹⁵.

Jeżeli chodzi o częstotliwości spożywania alkoholu, to większość Polaków (56%) deklaruje, że pije alkohol okazjonalnie, 8% spożywa go często, a co trzeci unika okazji do picia alkoholu lub w ogóle go nie spożywa. Porównując te wyniki z wynikami badań CBOS z 2010 r. zmniejszył się odsetek osób deklarujących częste picie (z 11% do 8%) i całkowitych abstynentów (z 22% do 16%). Jednakże, wzrósł udział osób spożywających alkohol czasami, z dobrej okazji, ale nie często (z 50% do 56%)¹⁶.

Od 2010 roku znacząco zmalał udział piwa, jako najczęściej spożywanego alkoholu, kiedy to, co druga osoba spośród pijących alkohol (52%) przyznawała, że najczęściej sięga po piwo. Obecnie wybiera je 39% respondentów, którzy nie rezygnują z napojów procentowych. Na drugim miejscu znajduje się wino (25%), a na trzecim – wódka (16%). Odsetek osób najchętniej wybierających wino rośnie od 2007 roku, natomiast największy wzrost dotyczy alkoholi wysokogatunkowych, np. koniaku czy whisky – obecnie, co dziewiąty badany pijący alkohol (11%) deklaruje, że, jeśli sięga po kieliszek, to najczęściej z tego typu trunkiem¹⁷.

W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy Jarocin zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu.

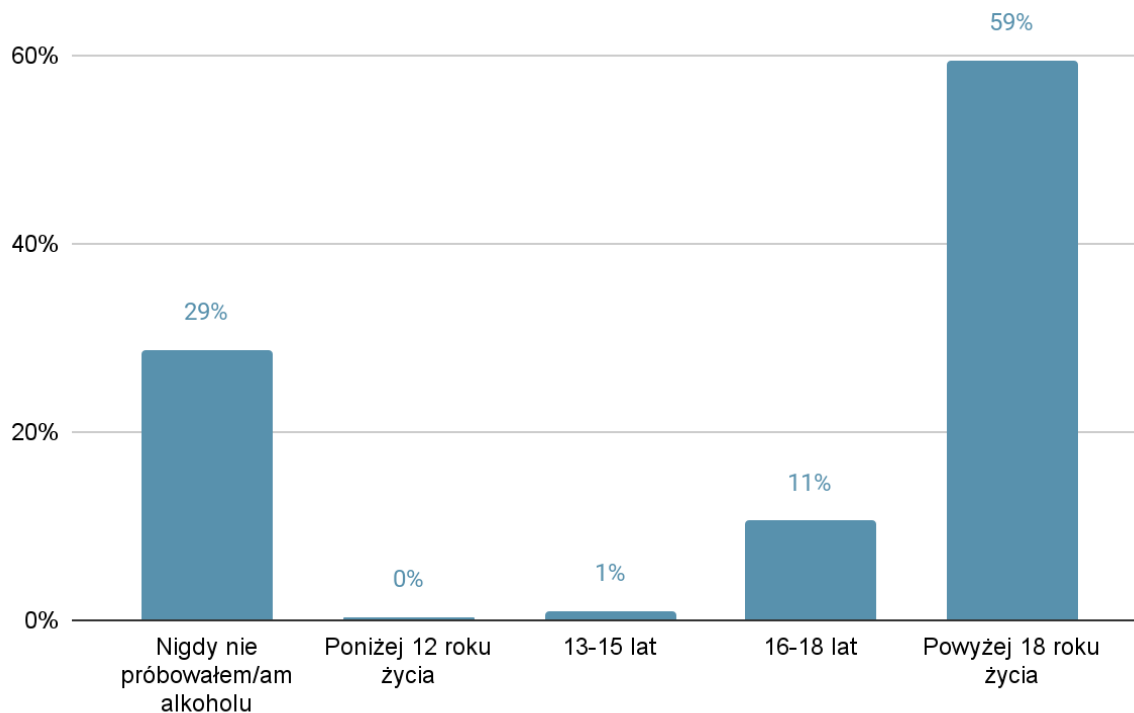
Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej. Badani mieszkańcy określając wiek inicjacji alkoholowej najczęściej wskazali na wiek pełnoletniości - 59%. Kolejne 11% zadeklarowało, że swoją inicjację alkoholową miało w wieku pomiędzy 16 a 18 lat, a 1% - w wieku między 13 a 15 lat. 29% respondentów nigdy nie próbowało alkoholu.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Tamże.

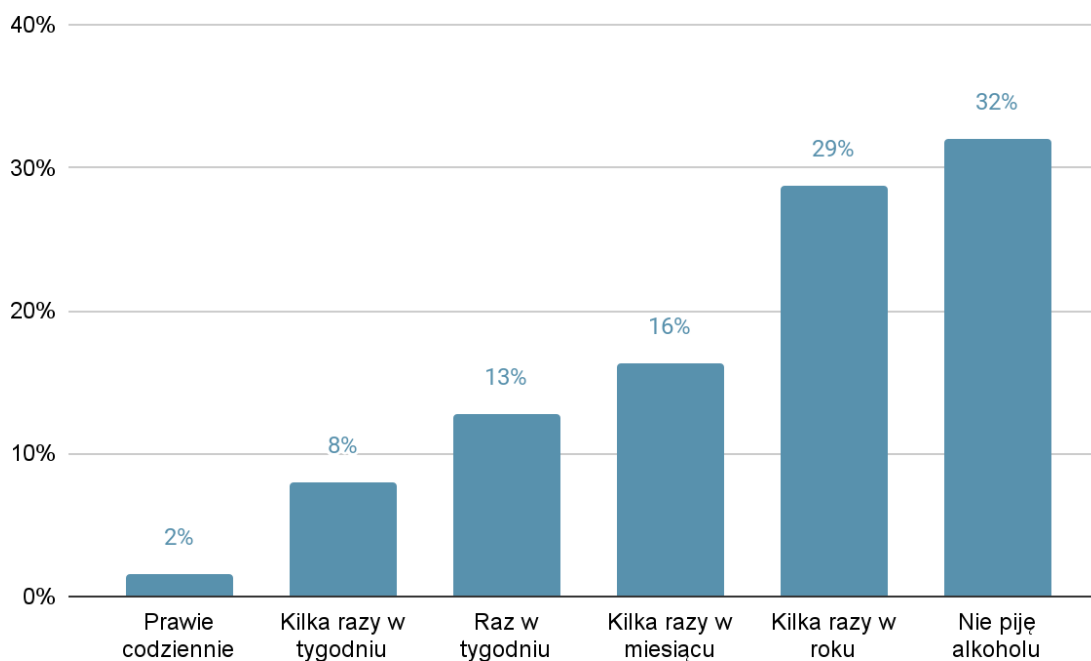
¹⁷ Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

Wykres 8. W jakim wieku po raz pierwszy spróbował/a Pan/Pani alkoholu?

Kolejną kwestią była częstotliwość spożywania alkoholu. 29% badanych zadeklarowało, że spożywa alkohol kilka razy w roku, 16% - kilka razy w miesiącu, a 13% - raz w tygodniu. 8% respondentów to osoby pijące alkohol kilka razy w tygodniu, a 2% - prawie codziennie. 32% respondentów zadeklarowało abstynencję. Na podstawie tych danych można stwierdzić, że większość badanych mieszkańców spożywa alkohol dosyć rzadko.

Wykres 9. Jak często pije Pan/Pani alkohol?

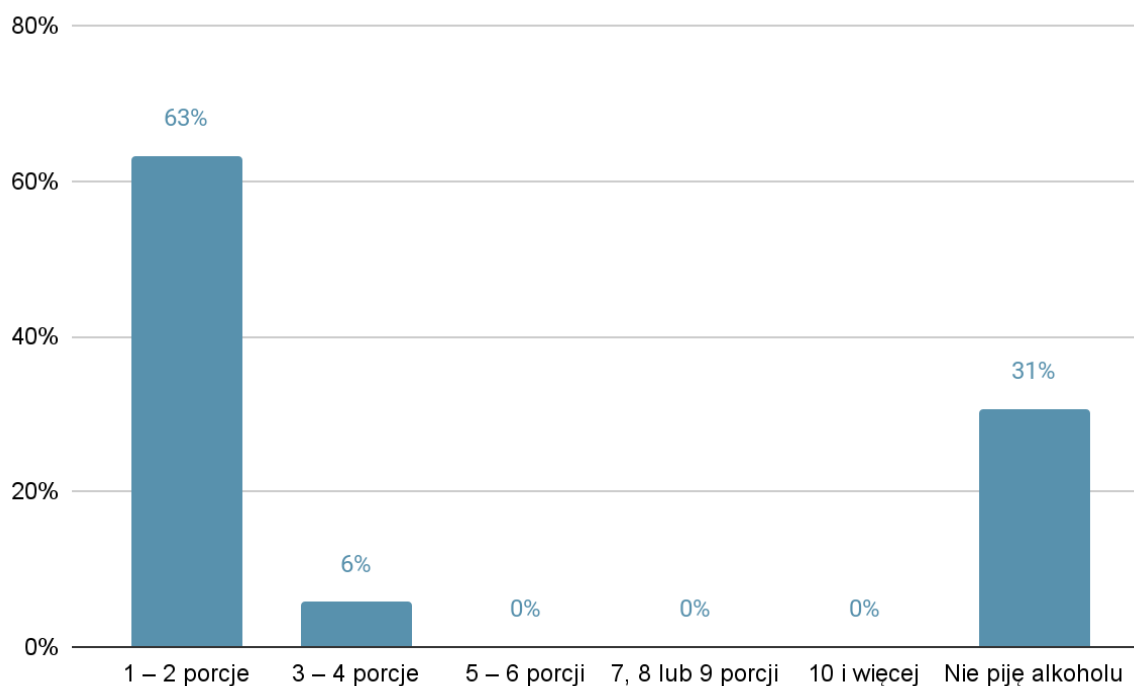

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu interesujące były także ilości jego jednorazowego wypicia. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

63% respondentów spożywa jednorazowo od 1-2 porcji alkoholu, a 6% - od 3-4 porcji. 31% respondentów deklaruje abstynencję.

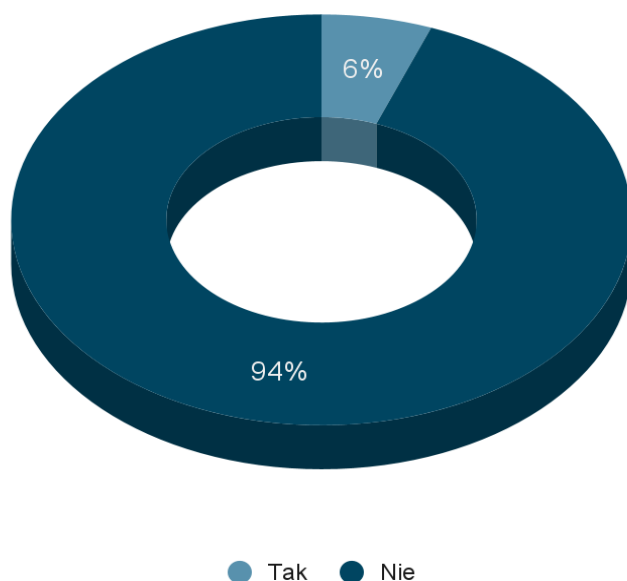
Na podstawie powyższych odpowiedzi można uznać, że duża część mieszkańców gminy Jarocin spożywa jednorazowo niewielkie ilości alkoholu.

Wykres 10. Ile porcji standardowych zawierających alkohol wypija Pan/Pani zazwyczaj w dniu, w którym pije Pan/Pani alkohol?

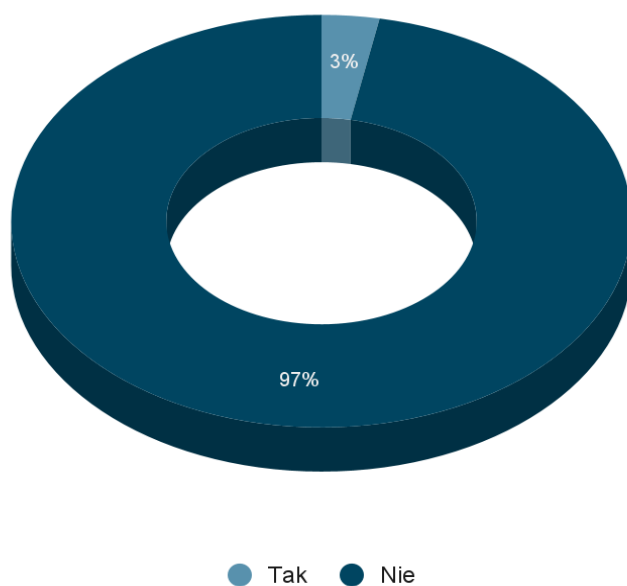
94% mieszkańców gminy Jarocin twierdzi, że nigdy nie kierowali pojazdem będąc pod wpływem alkoholu. 6% badanych przyznaje, że zdarzyła im się taka sytuacja.

Wykres 11. Czy zdarzyło się Panu/i chociaż raz kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

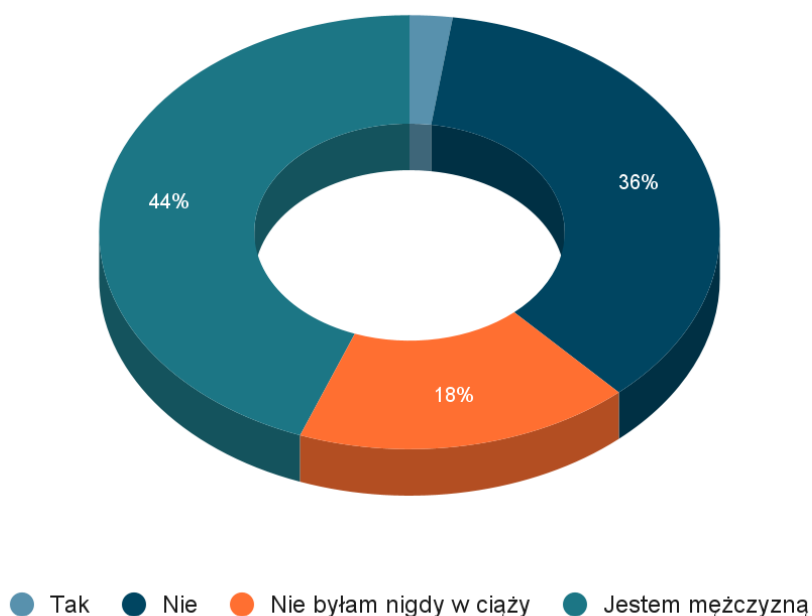
Zdecydowana większość badanych mieszkańców gminy Jarocin nie wie, gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od alkoholu w jego rejonie zamieszkania (97%). Tylko 3% respondentów twierdzi, że posiada taką wiedzę.

Wykres 12. Czy wie Pan/Pani, gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od alkoholu w Pana/Pani rejonie zamieszkania?

2% badanych kobiet przyznaje, że zdarzyło im się wypić niewielką ilość alkoholu w trakcie trwania ciąży. 36% twierdzi, że nie piły alkoholu w czasie ciąży. Pytanie to nie dotyczy 62% badanych - 44% z nich to mężczyźni, a 18% - kobiety, które nigdy nie były w ciąży.

Wykres 13. Czy zdarzyło się Pani, chociaż raz wypić niewielką ilość alkoholu w czasie trwania ciąży?

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze uwarunkowane postawami. Natomiast postawy zależą m. in. od wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, a także emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie, w jakim stopniu zgadzają się z określonymi stwierdzeniami. Pierwsze ze stwierdzeń dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie jest dość rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności gminy, ponieważ 42% badanych zaznaczyło, iż zgadza się z powyższym stwierdzeniem. Jednocześnie 58% respondentów uważa, że alkohol zawarty w np. piwie jest tak samo szkodliwy, jak ten zawarty w wódce.

Kolejne stwierdzenie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. Łącznie tylko 39% badanych mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż. 69% respondentów uważa, że sprzedaż alkoholu powinna być zakazana w godzinach nocnych. 45% respondentów ocenia osoby pijące alkohol, jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku

lokalnym, a 53% badanych jest zdania, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach.

Tylko 28% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu, a 40% jest zdania, że prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu jest niebezpieczne. Ponadto, 42% badanych zgadza się co do tego, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.

Tabela 17. Wiedza i przekonania na temat alkoholu - dorośli mieszkańcy.

Twierdzenie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	12%	30%	41%	17%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	9%	30%	43%	18%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	11%	34%	37%	18%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	15%	38%	29%	18%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	19%	39%	28%	14%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	23%	37%	30%	10%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	35%	37%	20%	8%
Sprzedaż alkoholu powinna być zakazana w godzinach nocnych.	31%	38%	21%	10%

4.8. Substancje psychoaktywne: nikotyna

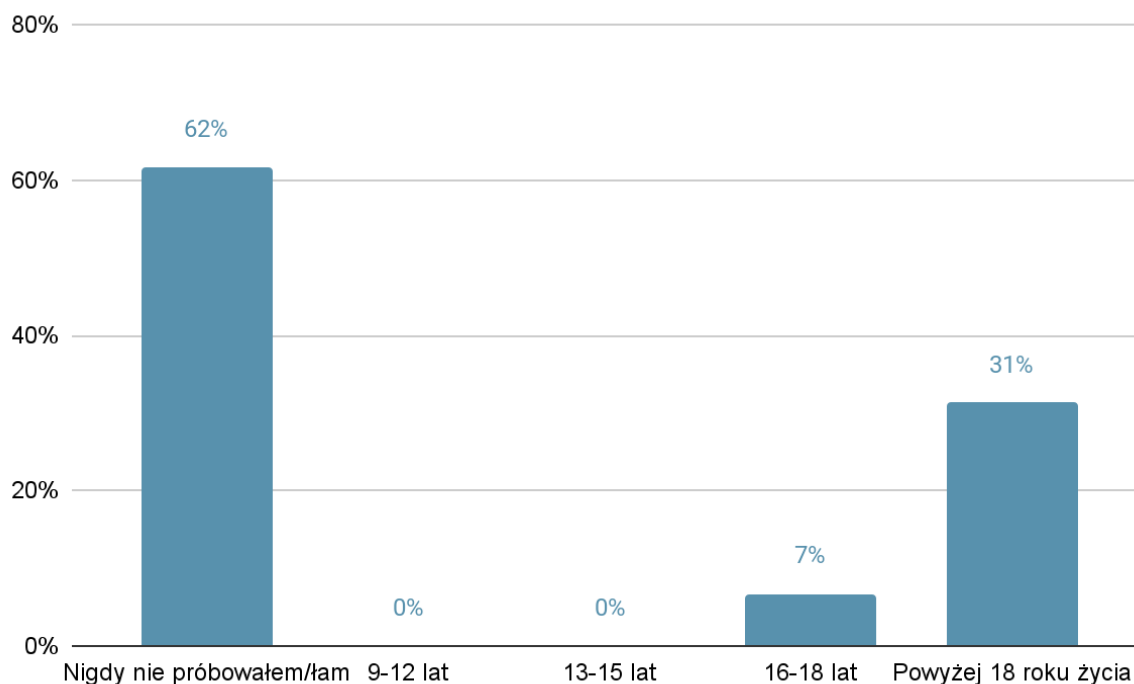
Jak wynika z badań CBOS¹⁸ regularnie pali co piąty Polak (21%), a 5% przyznaje się do okazjonalnego palenia. Z deklaracji ankietowanych wynika, że jedna czwarta (26%) paliła w przeszłości, a prawie połowa Polaków nigdy nie paliła (48%). Po papierosa sięga jedna trzecia mężczyzn (31%), w tym regularnie pali 26%. Jest to wyraźna różnica w porównaniu do kobiet, spośród których pali 21%, a regularnie – 17%. Najczęściej palą badani między 45 a 54 rokiem życia (35%) oraz między 55 a 64 rokiem życia (32%). Palenie najmniej popularne jest wśród osób w wieku 18-24 lata. We wszystkich grupach wiekowych mężczyźni palą częściej niż kobiety. Tylko bardzo

¹⁸ CBOS. Komunikat z badań. Palenie papierosów. Nr 104/2019

niewielki odsetek osób używa papierosów elektronicznych. Badania pokazują, że papierosy elektroniczne regularnie pali jedynie 2% respondentów. Palenie okazjonalne deklaruje 1% badanych.

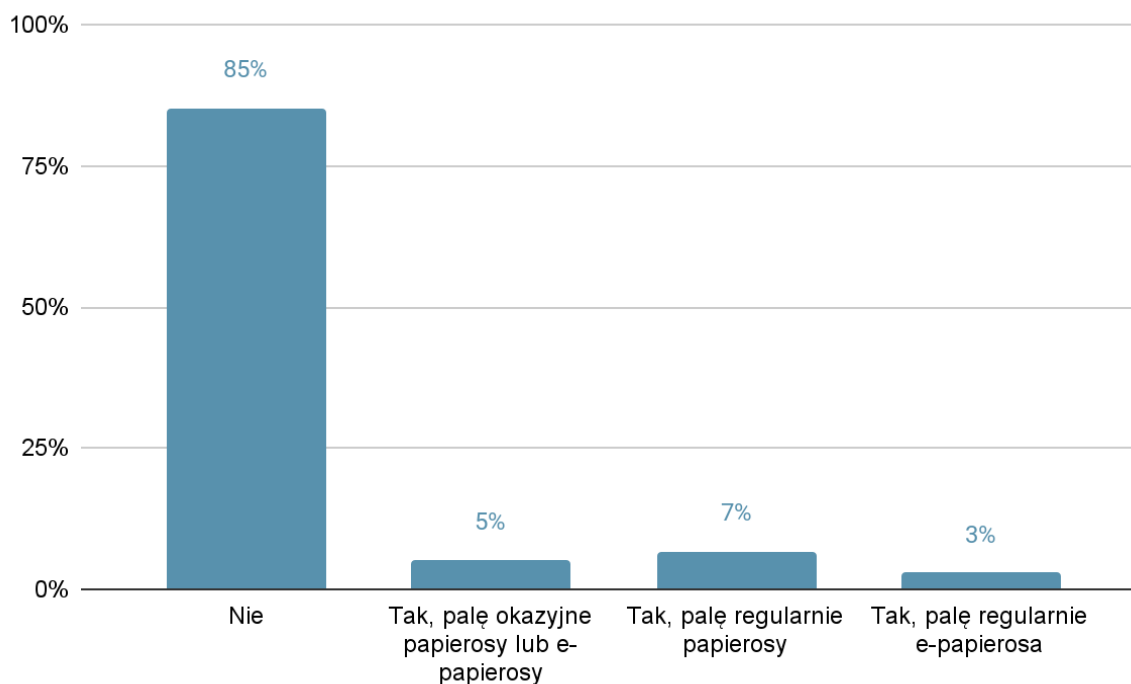
Jak wynika z badań w gminie Jarocin, 31% respondentów zapaliło pierwszego papierosa, gdy byli już pełnoletni, a 7% w wieku między 16 a 18 lat. 62% respondentów nigdy nie paliło papierosów.

Wykres 14. W jakim wieku po raz pierwszy spróbował/a Pan/ Pani papierosa?

W gminie Jarocin 85% badanych mieszkańców nie znajduje się obecnie w nikotynowym nałogu. Do regularnego palenia tradycyjnych papierosów przyznało się 7% badanych, a e-papierosów - 3%. Okazjonalnie papierosy lub e-papierosy pali 5% respondentów.

Wykres 15. Czy pali Pan/Pani papierosy?

4.9. Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze

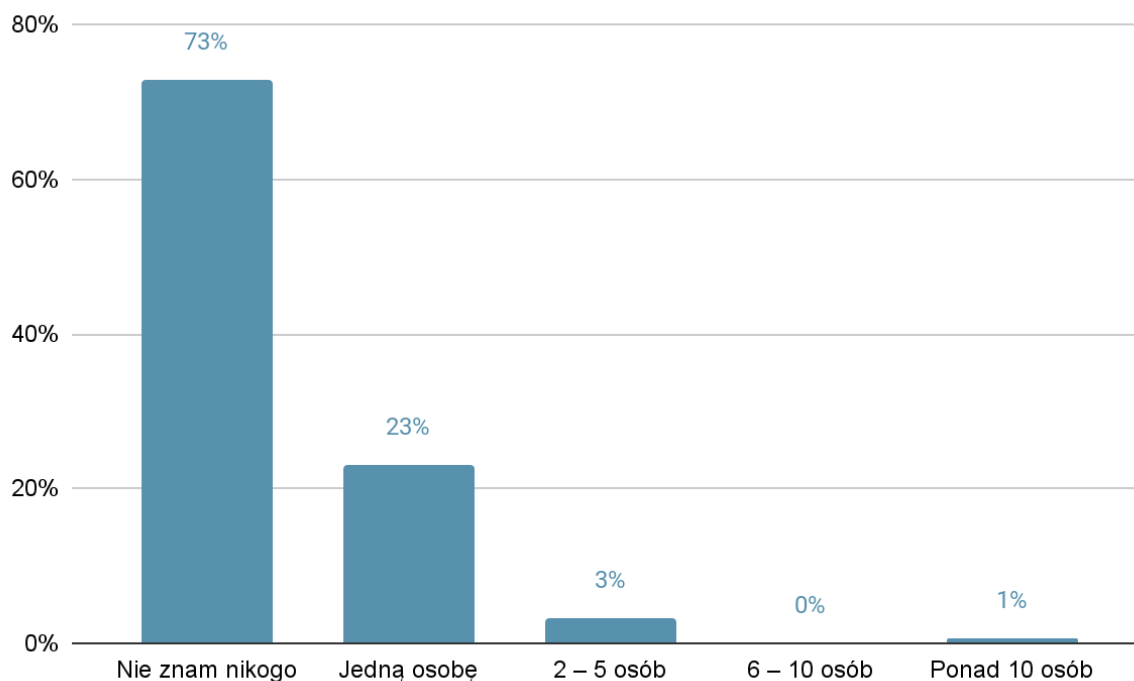
Według danych z badań populacyjnych odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w 2019 roku w Polsce jest 16 razy niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w 2019 roku odnotowano na poziomie 89,7%, podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)¹⁹.

Według ostatniego badania Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii i Kantar Polska z 2018 roku w populacji generalnej marihuana była najczęściej używanym narkotykiem z odsetkiem 12,1%. Do jej zażywania przyznało się 7,8% badanych w wieku 15-34 lata (2018 rok). Natomiast w całej badanej populacji (15-64 lata) wyższy odsetek odnotowano wśród mężczyzn – 16,4% niż wśród kobiet – 7,7%.

73% badanych mieszkańców gminy Jarocin twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Jednocześnie, łącznie 27% respondentów zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze, w tym 23% zna jedną osobę, 3% - od dwóch do pięciu osób, a 1% - więcej niż 10 osób.

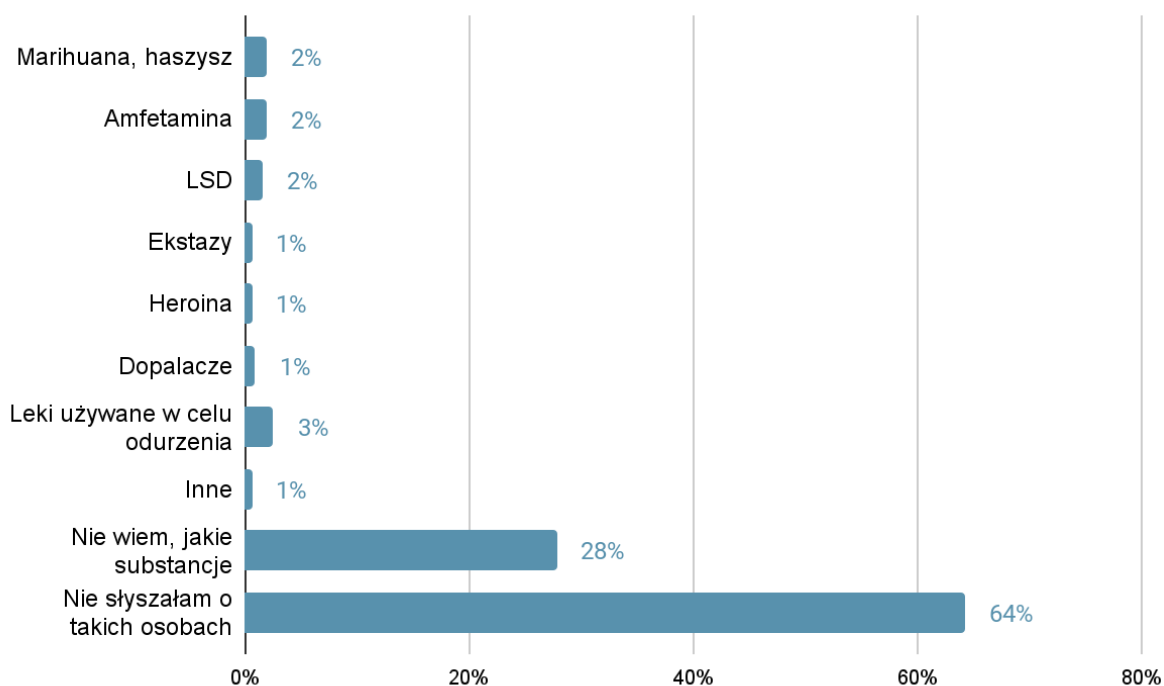
¹⁹ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, *Raport o stanie narkomanii w Polsce- 2019*, Warszawa 2019.

Wykres 16. Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?

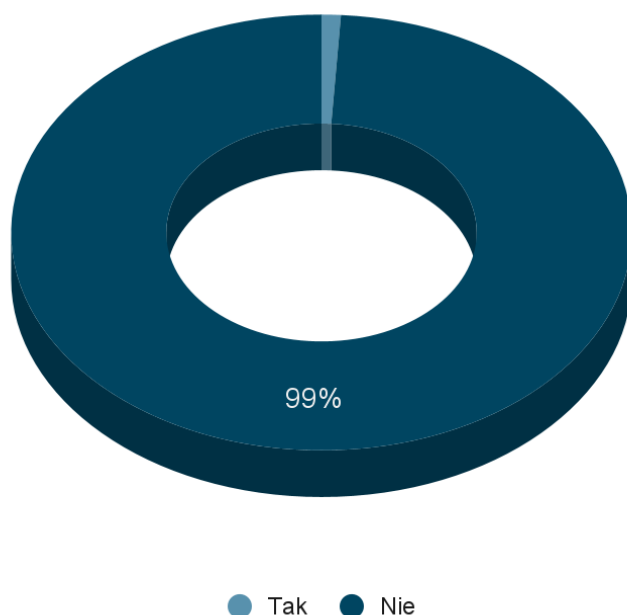
3% respondentów zna osoby, które przyjmują leki używane w celu odurzania się. Ponadto, 2% mieszkańców twierdzi, że zna osoby, które przyjmują marihuanę i haszysz, 2% - amfetaminę, kolejne 2% - LSD oraz po 1% - dopalacze, heroinę i ekstazy. 28% badanych nie wie jakie substancje przyjmują osoby zażywające narkotyki. 64% badanych wskazało, że nigdy nie słyszeli o osobach, które przyjmują substancje psychoaktywne.

Wykres 17. Jakie substancje odurzające są przyjmowane przez osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) z Pana/Pani otoczenia?²⁰

99% respondentów nie wie, gdzie można nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Wykres 18. Czy wie Pan/Pani gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

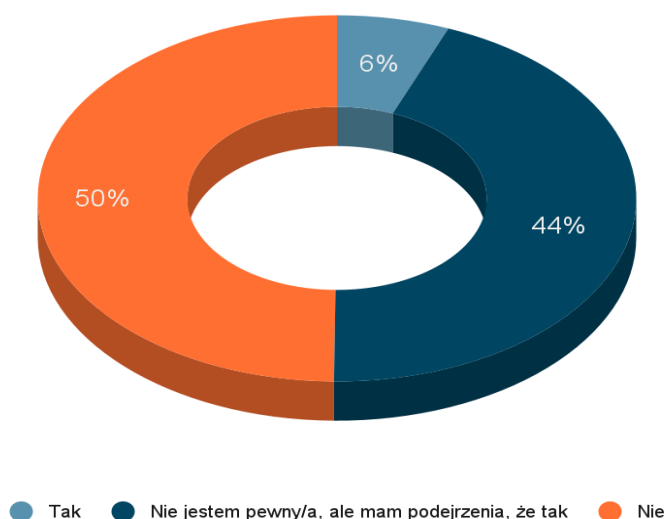
²⁰ Pytanie wielokrotnego wyboru.

4.10. Przemoc w rodzinie

Według badań przeprowadzonych w 2019 roku z deklaracji badanych wynika, że w zdecydowanej większości rodzin zdarzają się nieporozumienia i konflikty (71%), przy czym w większości dochodzi do nich bardzo rzadko (54%), natomiast w co szóstą (17%) kłótnie wybuchają przynajmniej kilka razy w miesiącu. W ciągu ostatnich siedmiu lat częstość występowania konfliktów w rodzinach w zasadzie się nie zmieniła. Dom – obok pracy, szkoły oraz ulic poza najbliższą okolicą – jest miejscem, gdzie najwięcej osób doświadczyło przemocy (według deklaracji po 8%). Niewiele mniej ankietowanych przyznało, że padło jej ofiarą w najbliższej okolicy (7%). Nieco rzadziej ankietowani zetknęli się z agresją w restauracji, kawiarni, na dyskotecce (5%), w środkach komunikacji – pociągu, autobusie, tramwaju, taksówce (5%) lub w innych miejscach (4%)²¹. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając.

6% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a kolejne 44% ma podejrzenia, że tak się dzieje. 50% badanych twierdzi, że nie zna osób doznających przemocy w rodzinie.

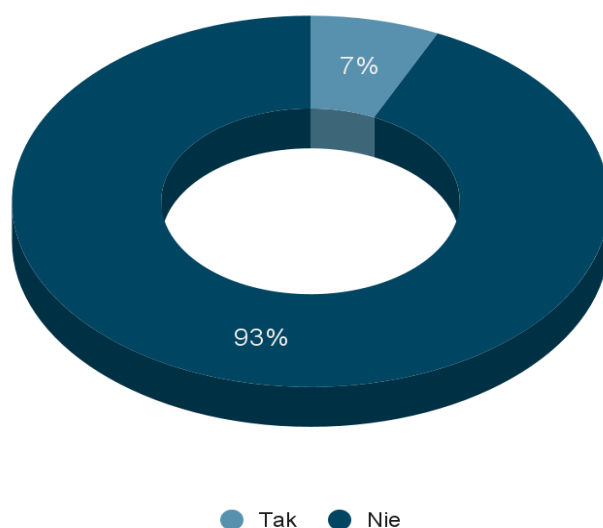
Wykres 19. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub "ze słyszenia") doświadczające przemocy w rodzinie?

²¹ CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, kwiecień 2019

Wśród badanych mieszkańców tylko 7% wie, do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie - badani wskazywali policję i szkołę. Zdecydowana większość respondentów (93%) nie wie, gdzie szukać pomocy w sytuacji doświadczania przemocy.

Wykres 20. Czy wie Pan/Pani, gdzie może uzyskać pomoc ofiara przemocy w Pana/Pani rejonie zamieszkania?

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie²² tylko 33% badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie oznacza zakończenia problemu przemocy w rodzinie.

W społeczeństwie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „złych domach” – łącznie 28% mieszkańców gminy Jarocin jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie. Jednocześnie łącznie 35% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Poniższe wartości wskazują na relatywnie wysoką świadomość tylko części badanych mieszkańców na temat specyfiki przemocy. Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: *raczej nieprawdziwe i zdecydowanie nieprawdziwe*:

- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – **64%**;
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – **57%**;
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – **56%**;

²² Suma odpowiedzi *zdecydowanie prawdziwe* i *raczej prawdziwe*

Tabela 18. Czy uważa Pan/Pani poniższe twierdzenia za prawdziwe?

Twierdzenie	Zdecydowanie prawdziwe	Raczej prawdziwe	Raczej nieprawdziwe	Zdecydowanie nieprawdziwe
Główną przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	10%	23%	38%	29%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	6%	22%	39%	33%
Osobą doznającą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	7%	28%	35%	30%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	9%	27%	43%	21%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	11%	32%	41%	16%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	12%	32%	41%	15%

4.11. Hazard i uzależnienie od mediów

W ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie, co trzeci Polak w wieku 15+ grał w jakieś gry na pieniądze (34,2%). Polacy najczęściej grają w gry liczbowe Totalizatora Sportowego (26,8%), a w dalszej kolejności w zdrapki (13,3%), loterie/konkursy SMS-owe (7,4%) oraz na automatach do gier z tzw. niskimi wygranymi (4,5%). Wśród Polaków w wieku 15 lat i więcej 7,1% osób gra w jakąś grę na pieniądze co najmniej dwa razy w tygodniu. Symptomy zagrożenia uzależnieniem od hazardu występują u 5,3% ogółu Polaków w wieku 15+, a 0,7% osób w tej grupie wiekowej zdradza pewne symptomy problemu z hazardem. Wśród grających w gry na pieniądze realny problem z hazardem może mieć 2,2% graczy²³. O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków.

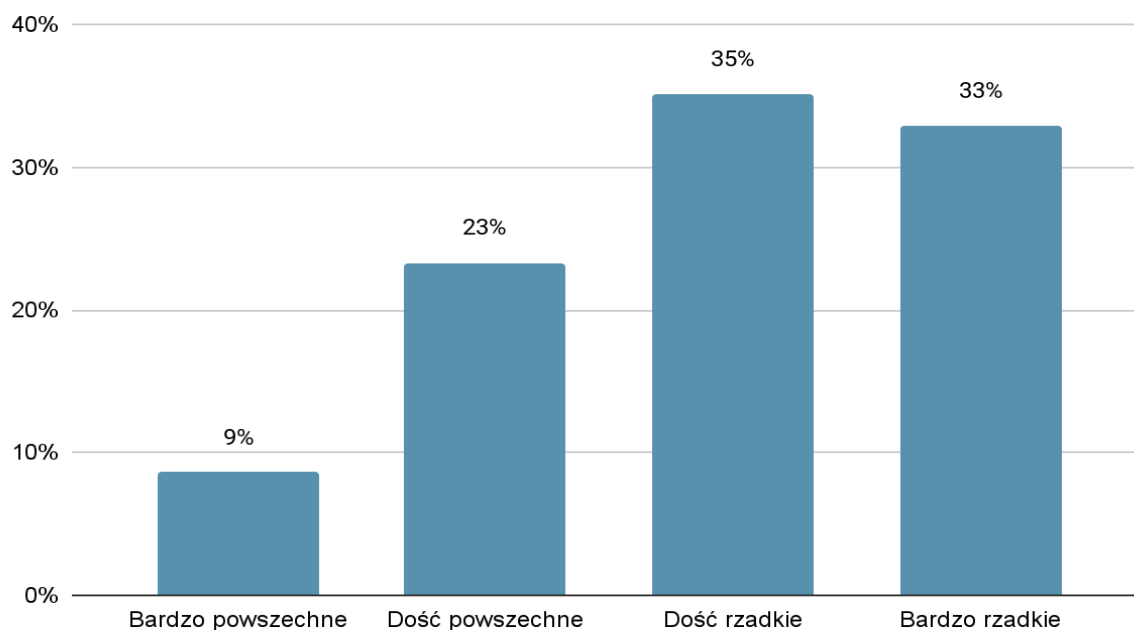
Zdaniem 68% badanych mieszkańców gminy Jarocin uzależnienie od hazardu jest rzadkim²⁴ zjawiskiem w ich środowisku lokalnym. Łącznie 32% respondentów uważa hazard za powszechny²⁵ w ich gminie.

Wykres 21. Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od hazardu w Pana/Pani środowisku?

²³ Centrum Badania Opinii Społecznych, *Komunikat z badań: Pracoholicy, siecioholicy, hazardziści. Uzależnienia od zachowań*, Warszawa, czerwiec 2015. Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2015/K_076_15.PDF (dostęp: 02.12.2022).

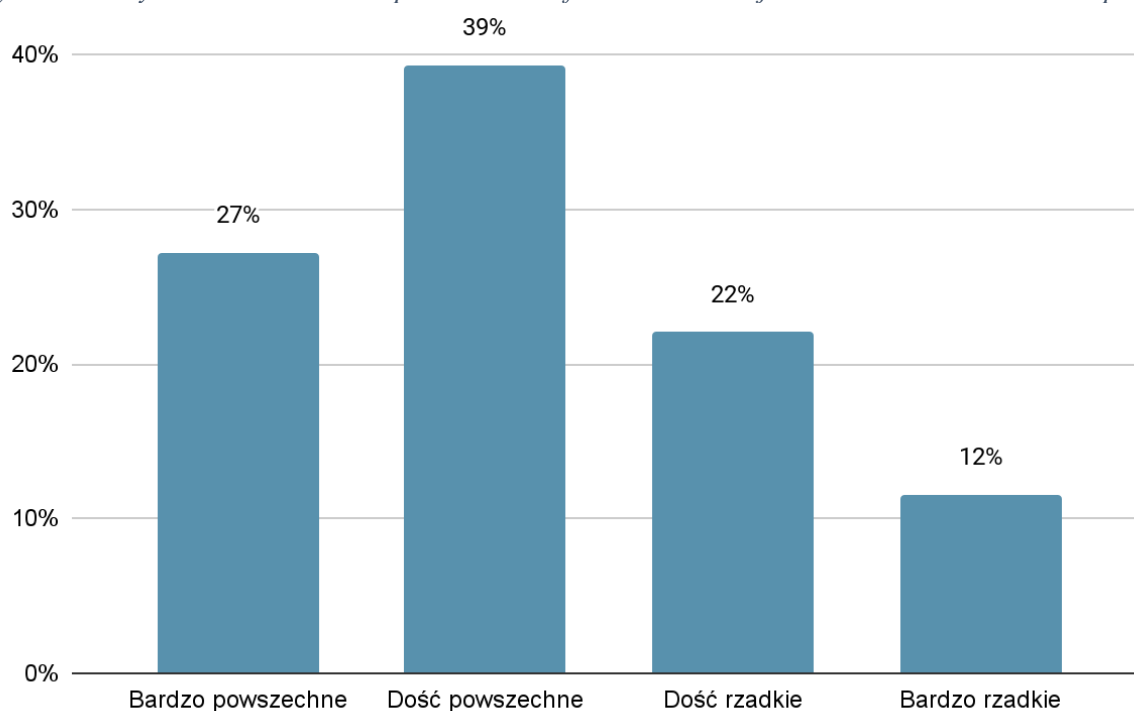
²⁴ Suma odpowiedzi "dość rzadkie" i "bardzo rzadkie"

²⁵ Suma odpowiedzi "bardzo powszechne" i "dość powszechne"

Łącznie 66% badanych mieszkańców gminy Jarocin ocenia uzależnienie od komputerów, smartfonów i Internetu za powszechne²⁶ zjawisko w ich środowisku lokalnym. Natomiast zdaniem 34% respondentów tego typu uzależnienie jest rzadkie²⁷ w ich gminie.

Wykres 22. Czy uzależnienie od komputerów/smartfonów/Internetu jest w Pana/Pani środowisku powszechne?

²⁶ Suma odpowiedzi "bardzo powszechne" i "dość powszechne"

²⁷ Suma odpowiedzi "dość rzadkie" i "bardzo rzadkie"

ROZDZIAŁ V

BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

5.1. Grupa badana

Badanie zostało przeprowadzone wśród 50 sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy. 76% badanych stanowiły kobiety, a 24% - mężczyźni. 78% respondentów to pracownicy punktów sprzedaży, a 22% - ich właściciele. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 42 lata.

5.2. Cel badania

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

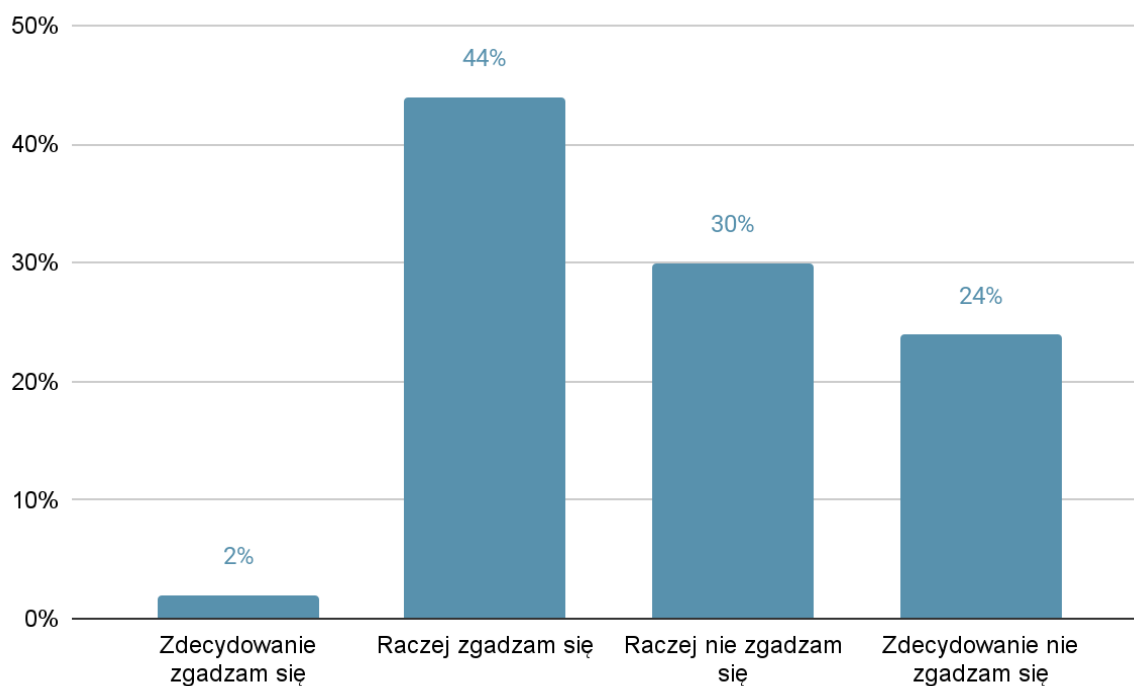
- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemnych sytuacji zainicjowane przez osoby spożywające alkohol.

5.3. Wyniki badań

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określenie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych. Respondentom przedstawiono kilka twierdzeń i poproszono o wskazanie czy i w jakim stopniu się z nimi zgadzają, bądź nie.

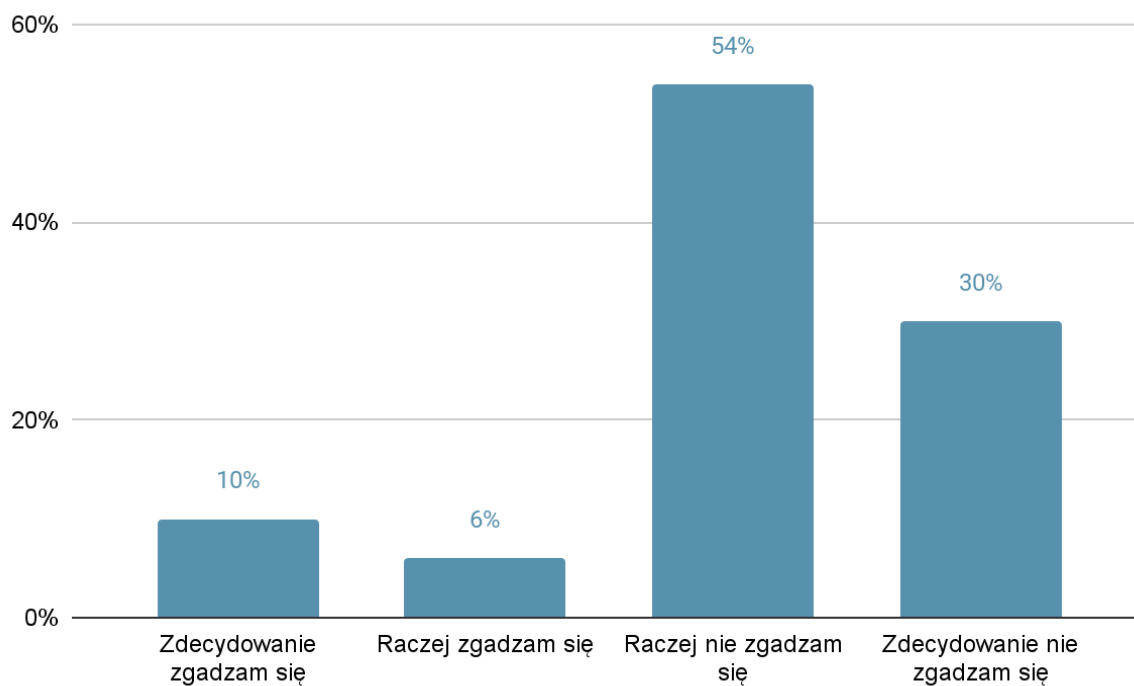
Łącznie 54% badanych sprzedawców napojów alkoholowych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce. Świadczy to pośrednio o wysokim poziomie świadomości tej części badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu. Pozostali (46%) uważają, że alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.

Wykres 23. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce"?

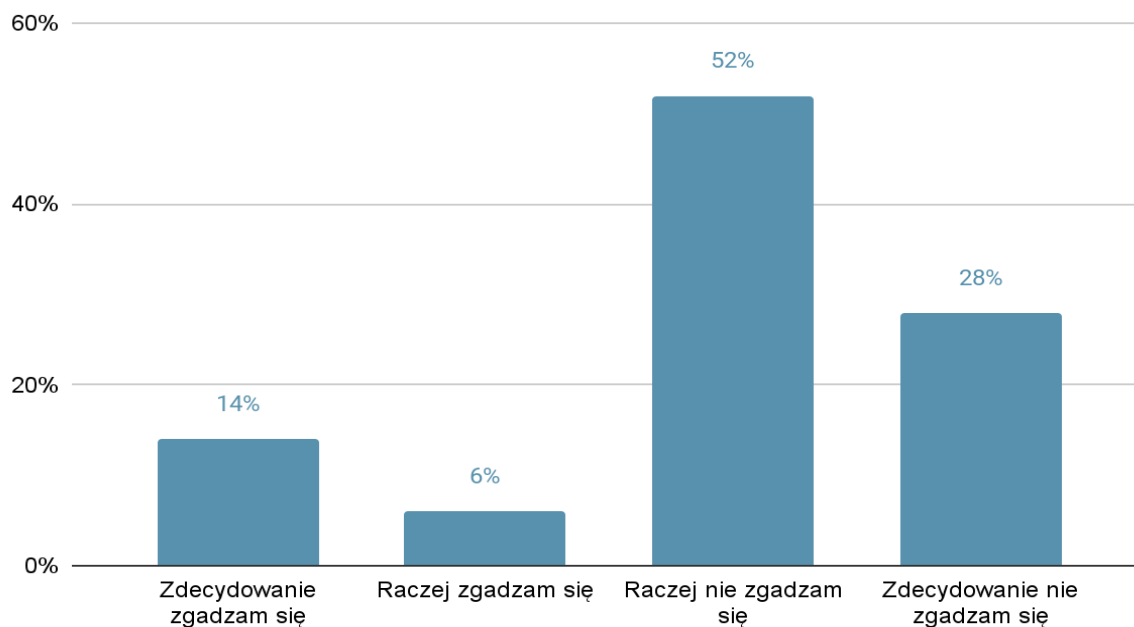
16% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 84% badanych uważa, że dostęp do alkoholu nie powinien podlegać kontroli.

Wykres 24. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany"?

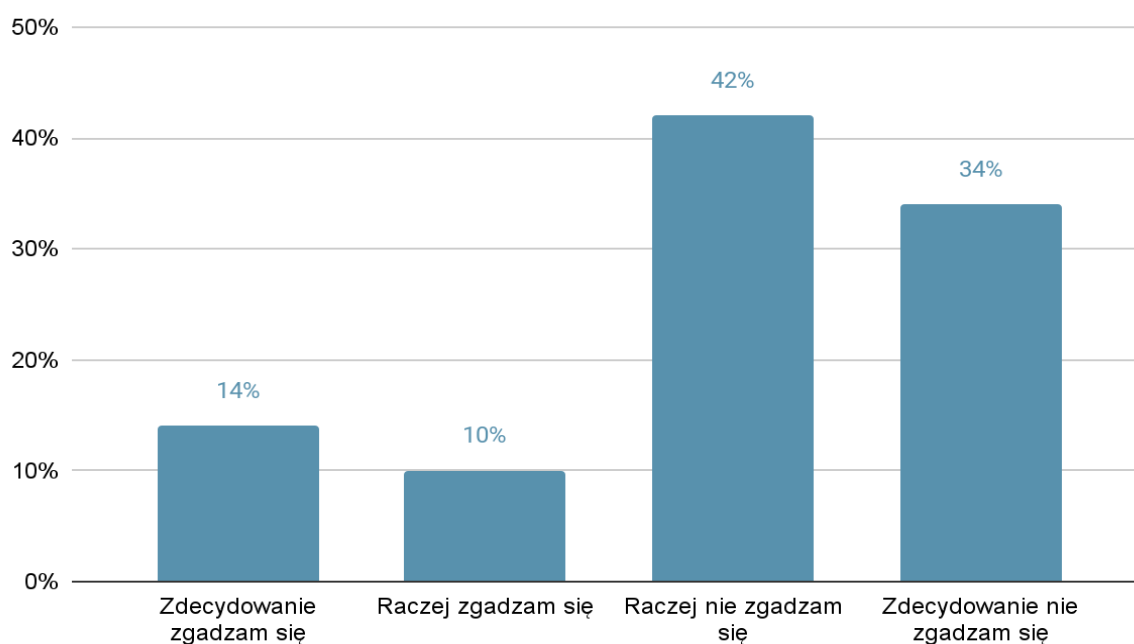
20% sprzedawców zgadza się z tym, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku. Zdaniem 80% badanych osoby pijące alkohol nie zagrażają bezpieczeństwu innych.

Wykres 25. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym"?

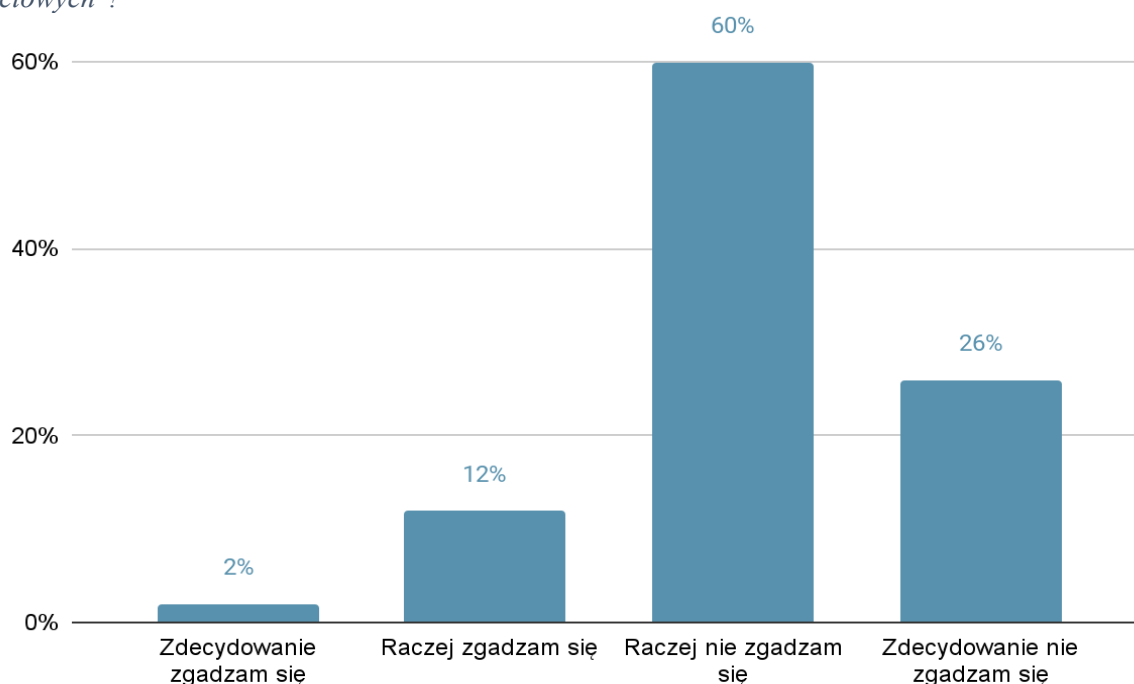
76% badanych sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu. Zdaniem pozostałych (24%) osoby małoletnie mają łatwy dostęp do napojów alkoholowych w ich lokalnym środowisku.

Wykres 26. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach"?

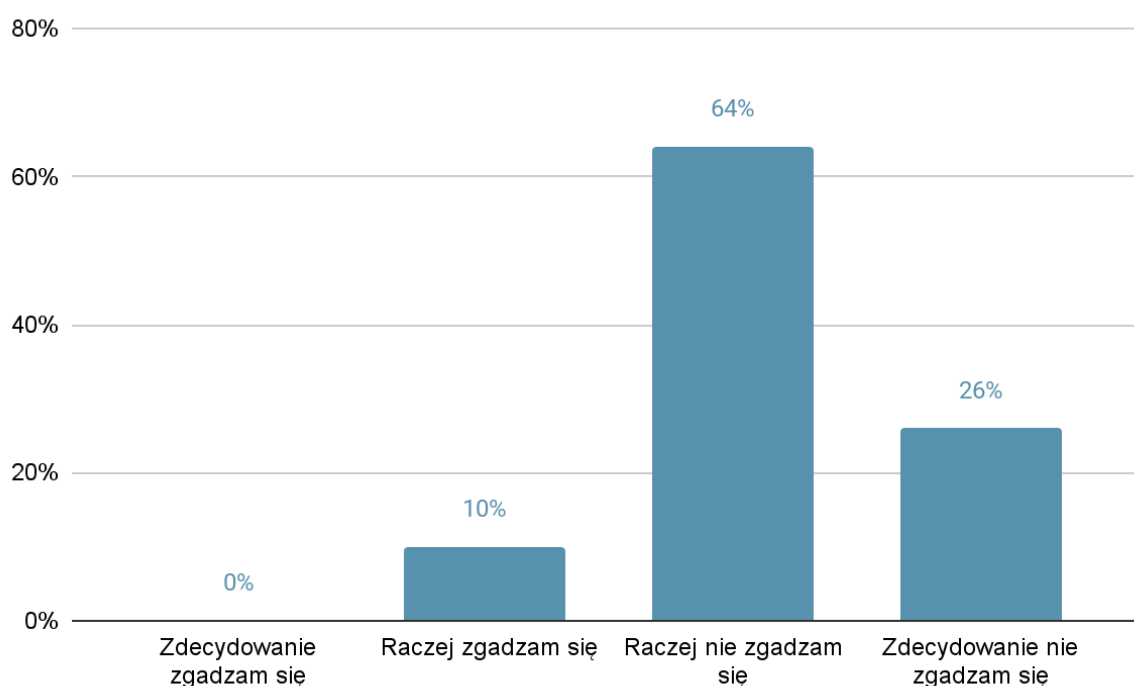
14% sprzedawców uważa, że spożywanie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych. Zdecydowana większość (86%) jest zdania, że alkohol nie pomaga w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach życiowych.

Wykres 27. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych"?

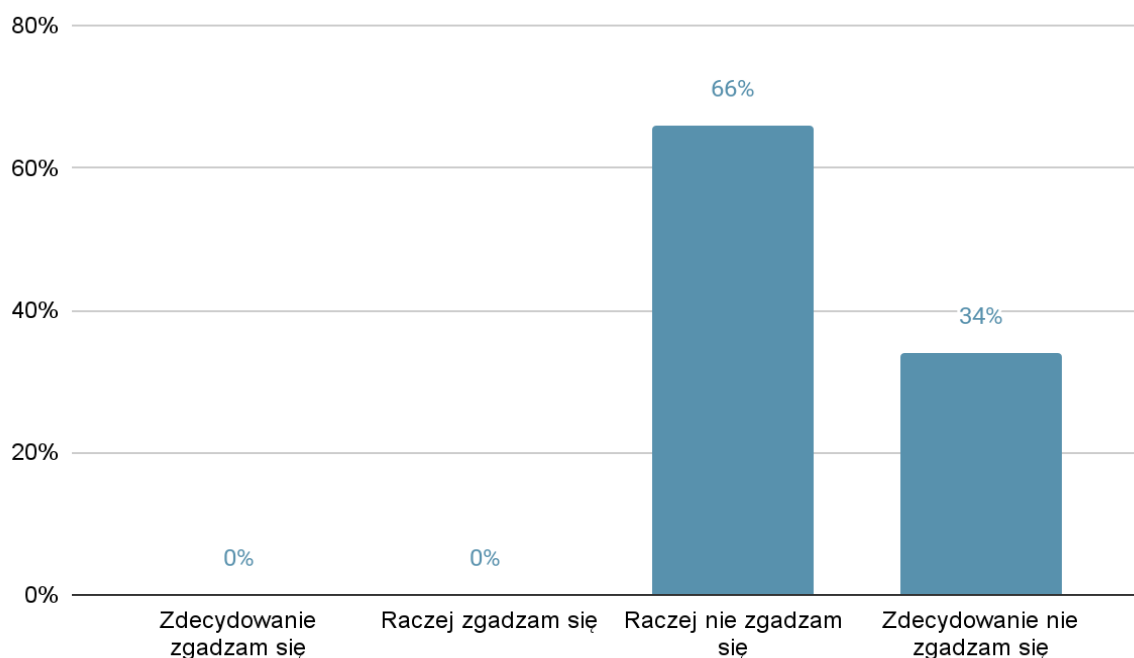
90% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu nawet po niewielkiej ilości alkoholu jest niebezpieczne.

Wykres 28. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne"?

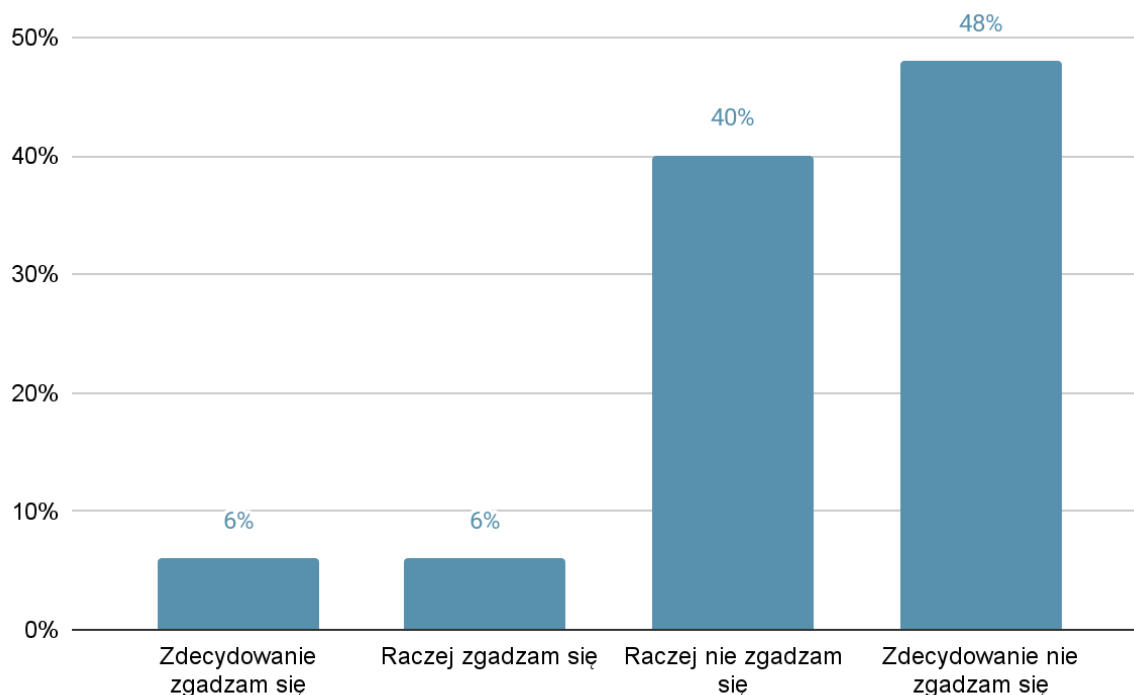
Wszyscy badani sprzedawcy (100%) są zdania, że kobiety w ciąży nie mogą bezpiecznie pić nawet niewielkich ilości alkoholu.

Wykres 29. Czy zgadza się Pani/Pan z twierdzeniem: "Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu"?

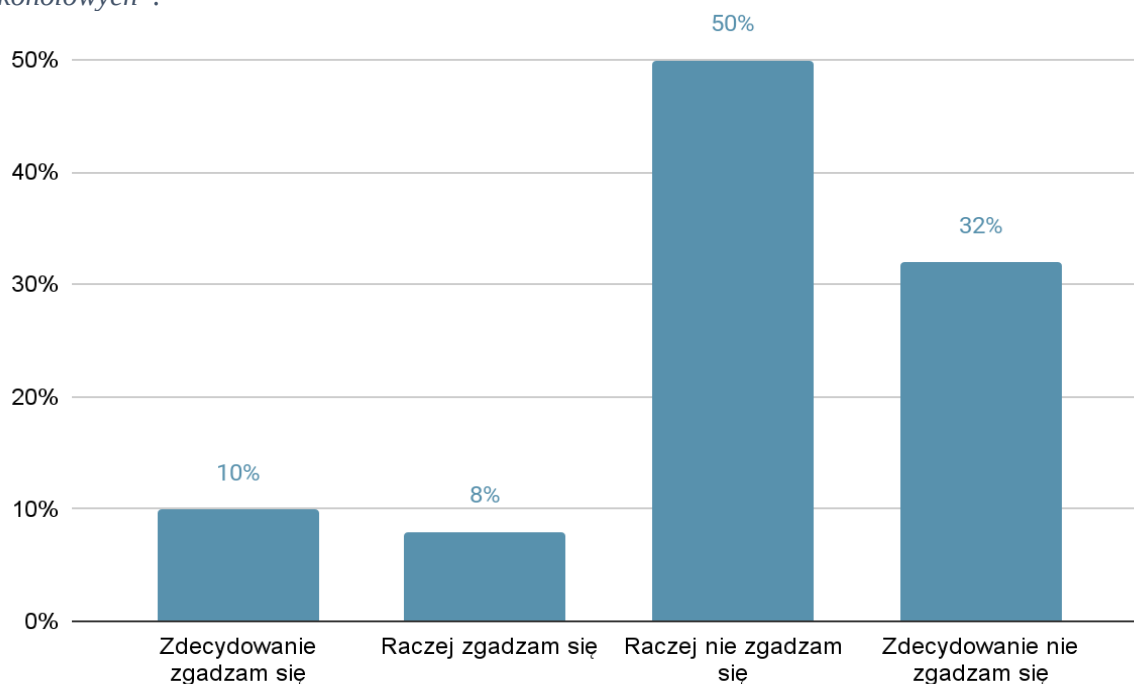
88% badanych sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Jarocin jest zdania, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia.

Wykres 30. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "Alkohol powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia"?

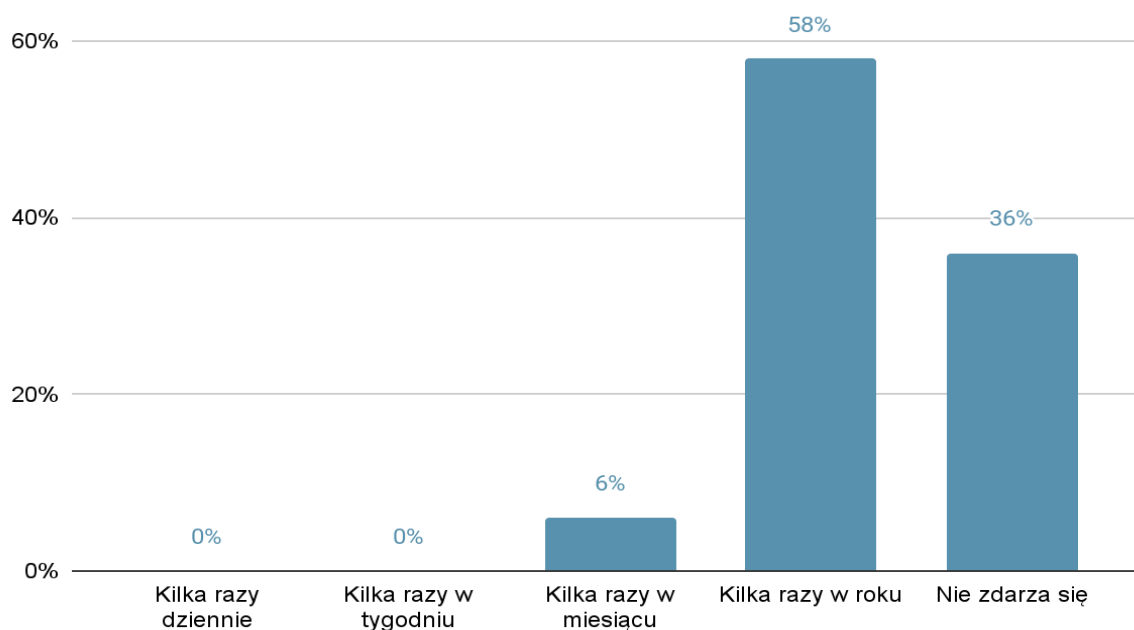
82% badanych nie uważa, aby w ich okolicy było zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Wykres 31. Czy zgadza się Pani/ Pan z twierdzeniem: "W okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych"?

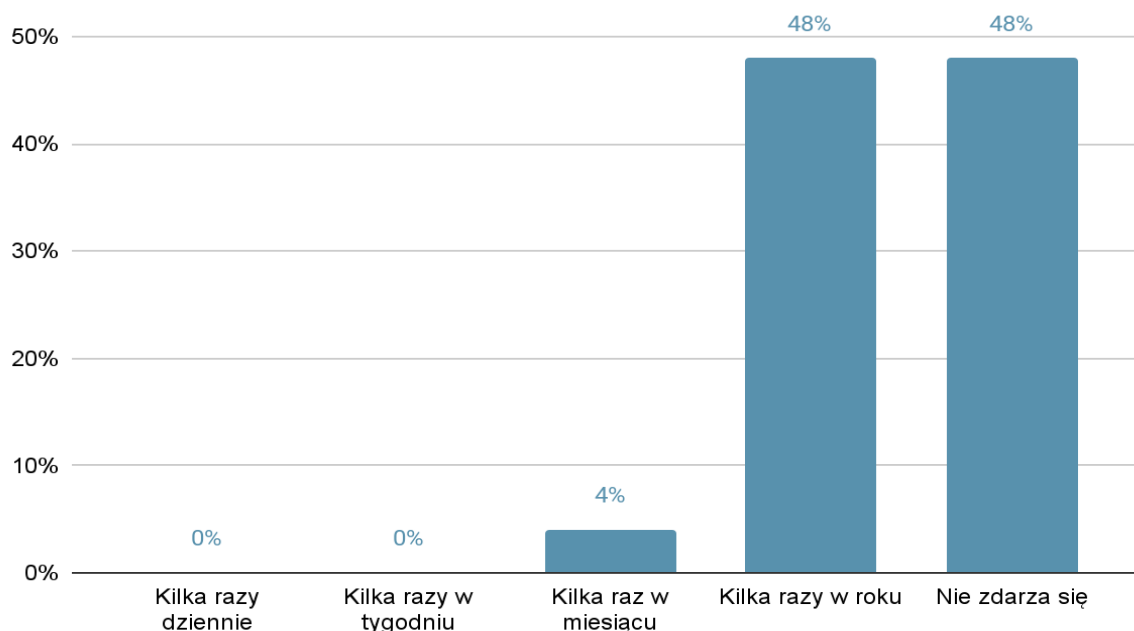
58% sprzedawców napojów alkoholowych twierdzi, że w gminie Jarocin przypadki próby zakupu alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się sporadycznie - kilka razy w roku. Zdaniem 6% badanych takie sytuacje zdarzają się regularnie - kilka razy w miesiącu. Zdaniem 36% respondentów takie sytuacje nie zdarzają się w ogóle.

Wykres 32. Jak często zdarza się, że osoba niepełnoletnia próbuje kupić alkohol w Pana/Pani sklepie?

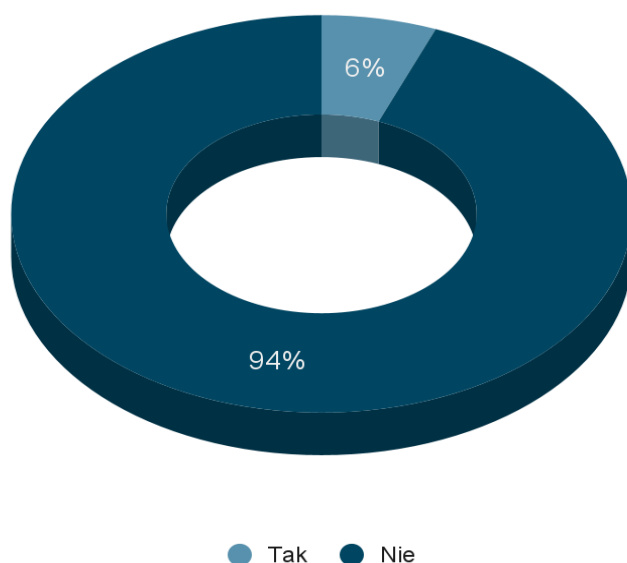
Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży w niektórych sklepach wydaje się być dość rzadkim zjawiskiem - 48% badanych stwierdziło, że takie przypadki zdarzają się w ich gminie kilka razy w roku. 4% badanych oceniło, że takie sytuacje mają miejsce kilka razy w miesiącu. Zdaniem pozostałych 48% sytuacje spożywania alkoholu w obrębie sklepu nie zdarzają się w ogóle.

Wykres 33. Jak często zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie Pana/Pani sklepu?

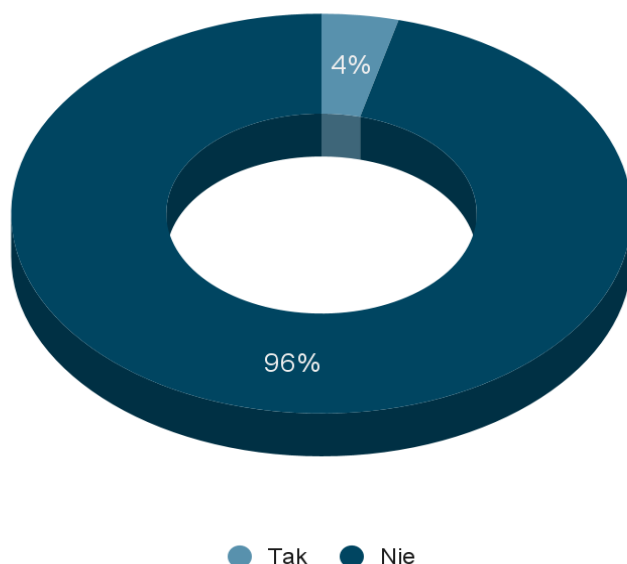
94% sprzedawców odpowiedziało, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie doszło do nieprzyjemnych zjść związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.

Wykres 34. Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

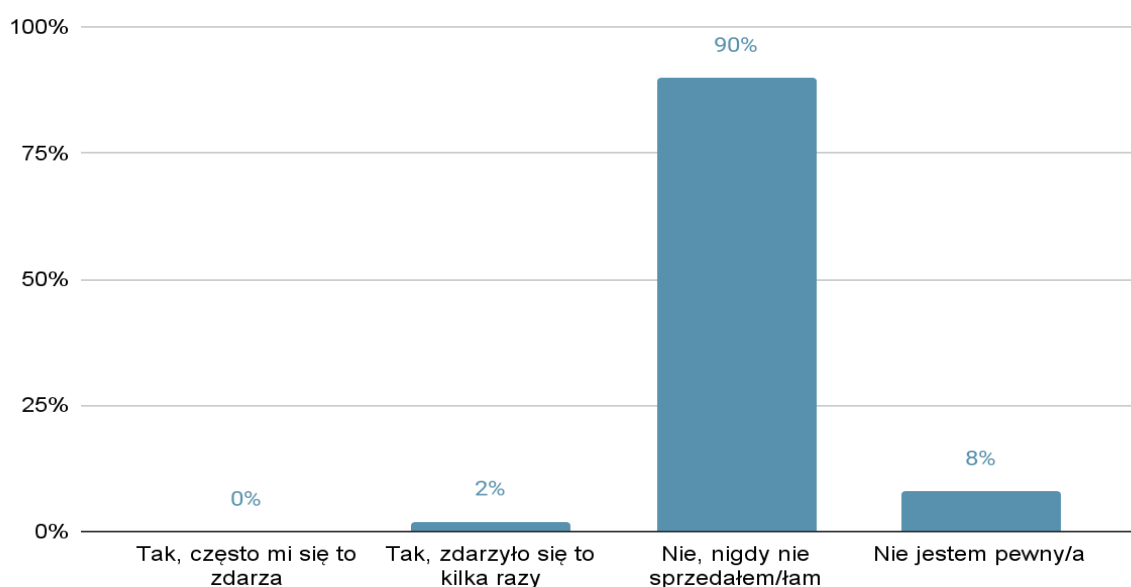
4% badanych sprzedawców doświadczyło w ciągu ostatnich 3 miesięcy sytuacji, w której konieczne było wezwanie policji z prośbą o interwencję w związku z nieprzyjemnym zajściem związanym ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.

Wykres 35. Czy w ciągu ostatnich 3 miesięcy trzeba było wezwać policję z prośbą o interwencję w sprawie nieprzyjemnego zajścia związanego z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

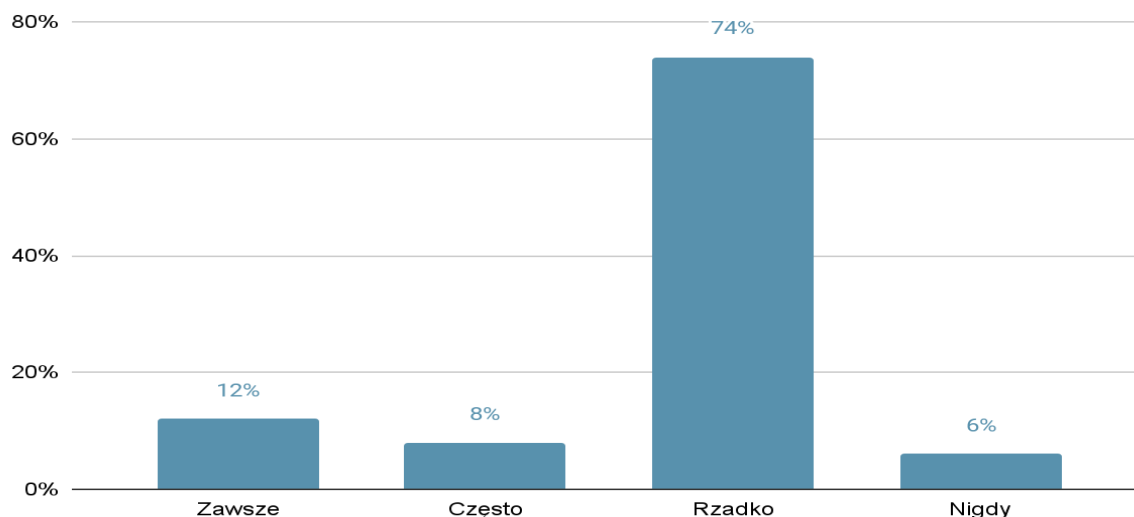
90% badanych sprzedawców zadeklarowało, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie nieletniej. 2% respondentów przyznaje, że zdarzyło im się to kilka razy, a 8% - nie jest pewnych, czy osoba, której sprzedali alkohol była pełnoletnia.

Wykres 36. Czy kiedykolwiek sprzedał Pan / sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział Pan/Pani, że jest nieletnia?

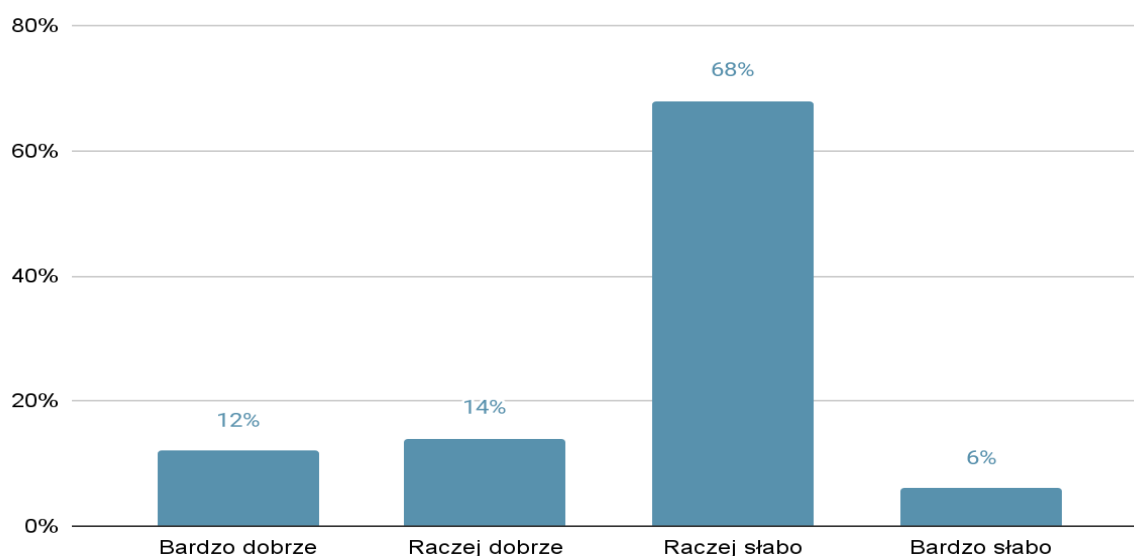
W przypadku wątpliwości, co do wieku klienta, tylko 12% badanych twierdzi, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a 8% robi to często. 74% sprzedawców przyznaje, że rzadko weryfikuje wiek klienta, a kolejne 6% - nigdy. Uzyskane wartości świadczą o mało odpowiedzialnej postawie większości sprzedawców wobec zakazu sprzedaży alkoholu i wyrobów nikotynowych osobom nieletnim.

Wykres 37. W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/Pani o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta?

Ostatnie zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w gminie. Tylko 26% badanych oceniło jej funkcjonowanie dobrze²⁸, a pozostałe 74% - słabo²⁹.

Wykres 38. Jak, Pana/Pani zdaniem funkcjonuje kontrola sprzedaży alkoholu w Pana/Pani miejscowości?

²⁸ Suma odpowiedzi "Bardzo dobrze" i "Raczej dobrze"

²⁹ Suma odpowiedzi "Raczej słabo" i "Bardzo słabo"

ROZDZIAŁ VI

PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY

6.1. Metodologia

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

6.2. Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych: alkoholu, narkotyków i dopalaczy, papierosów oraz zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi.

6.3. Charakterystyka grupy badanej

W badaniu wzięli uczniowie szkół w gminie Jarocin: 428 uczniów szkół podstawowych oraz 1223 uczniów szkół ponadpodstawowych.

6.4. Wyniki

Na początku badania przedstawiono uczniom kilka zjawisk i poproszono o ocenę powszechności ich występowania w ich środowisku szkolnym.

Zdaniem uczniów klas 4-6 z gminy Jarocin najbardziej popularnymi zjawiskami w ich otoczeniu są uzależnienie od smartfona i mediów społecznościowych (28%) i uzależnienie od Internetu (23%). Część badanych uczniów ocenia te zjawiska jako problemy, które tylko czasem występują w ich otoczeniu (odpowiednio 26% i 25%). Według 16% uczniów klas młodszych w ich otoczeniu czasem występuje problem zakupoholizmu.

W opinii większości badanych uczniów wymienione w pytaniu problemy nie występują w ich otoczeniu: uzależnienie od hazardu - 85%, zaburzenia odżywiania - 77%, zakupoholizm - 61%.

Tabela 19. Czy wśród Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko? 4-6 SP

Problem	Popularne	Czasem występuje	Występuje bardzo rzadko	Nie występuje
Zakupoholizm	8%	16%	15%	61%
Uzależnienie od Internetu (Siecioholizm)	23%	25%	17%	35%
Uzależnienie od hazardu (gry na pieniądze, zakłady sportowe)	1%	3%	11%	85%
Zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja, jedzenioholizm)	6%	7%	10%	77%
Uzależnienie od smartfona (mediów społecznościowych)	28%	26%	17%	29%

Odpowiedzi starszych uczniów szkoły podstawowej wyraźnie wskazują, że w ich środowisku popularne jest uzależnienie od smartfona (57%) oraz od Internetu (46%). Zdaniem 22% badanych uczniów popularnym problemem jest zakupoholizm, a 17% - zaburzenia odżywiania. Uzależnienie od hazardu, w opinii uczniów, nie występuje w ich otoczeniu (65%).

Tabela 20. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko? 7-8 SP

Problem	Popularne	Czasem występuje	Występuje bardzo rzadko	Nie występuje
Zakupoholizm	22%	24%	18%	36%
Uzależnienie od Internetu (Siecioholizm)	46%	28%	12%	14%
Uzależnienie od hazardu (gry na pieniądze, zakłady sportowe)	4%	11%	20%	65%
Zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja, jedzenioholizm)	17%	17%	25%	41%
Uzależnienie od smartfona (mediów społecznościowych)	57%	22%	8%	13%

Odpowiedzi uczniów klas ponadpodstawowych również wyraźnie wskazują, że w ich środowisku popularne jest uzależnienie od smartfona (55%) oraz od Internetu (48%). Zdaniem 20% badanych uczniów popularnym problemem jest zakupoholizm, a 15% - zaburzenia odżywiania. Zdaniem 59% badanych uczniów uzależnienie od hazardu nie występuje w ich otoczeniu.

Tabela 21. Czy wśród Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko? Ponadpodstawowe (PSP)

Problem	Popularne	Czasem występuje	Występuje bardzo rzadko	Nie występuje
Zakupoholizm	20%	30%	17%	33%
Uzależnienie od Internetu (Siecioholizm)	48%	22%	10%	20%
Uzależnienie od hazardu (gry na pieniądze, zakłady sportowe)	9%	12%	20%	59%
Zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja, jedzeniowolizm)	15%	25%	21%	39%
Uzależnienie od smartfona (mediów społecznościowych)	55%	23%	8%	14%

6.4.1. Relacje z rodzicami, nauczycielami oraz rówieśnikami

Rozwijanie pozytywnych relacji międzyludzkich w okresie dorastania jest jednym z kluczowych elementów sprzyjających skuteczności programów profilaktycznych. Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy.

Uczniowie w gminie Jarocin deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z rodzicami i opiekunami: SP 4-6 - 95%, SP 7-8 - 98%, PSP - 87%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne i problemowe.

Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami. Uczniowie mniejszym zaufaniem obdarzają nauczycieli niż rodziców, jednakże jak wynika z przeprowadzonych badań, młodsi uczniowie mają w większości bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami (SP 4-6 - 86%). Wśród starszych uczniów klas podstawowych 57% ocenia swoje relacje z nauczycielami jako dobre, a 33% - jako neutralne. Natomiast wśród uczniów klas ponadpodstawowych dobre relacje z nauczycielami ma 55% uczniów, a neutralne - 35%.

Kolejnym istotnym elementem są relacje z rówieśnikami – uczniowie z gminy Jarocin relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze – SP 4-6 - 91%, SP 7-8 - 85%, PSP - 88%.

Tabela 22. Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami?

	<i>bardzo dobrze</i>	<i>dobrze</i>	<i>ani dobrze, ani źle</i>	<i>źle</i>	<i>bardzo źle</i>
SP 4-6					
Rodzice, opiekunowie	78%	17%	5%	0%	0%
Nauczyciele	33%	53%	12%	1%	1%
Koledzy, koleżanki	54%	37%	8%	1%	0%
SP 7-8					
Rodzice, opiekunowie	55%	33%	10%	1%	1%
Nauczyciele	15%	42%	33%	4%	6%
Koledzy, koleżanki	49%	36%	12%	2%	1%
PSP					
Rodzice, opiekunowie	52%	35%	10%	2%	1%
Nauczyciele	9%	46%	35%	5%	5%
Koledzy, koleżanki	46%	42%	9%	2%	1%

6.4.2. Substancje psychoaktywne: Alkohol

Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży, jej wybory i zachowania. Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

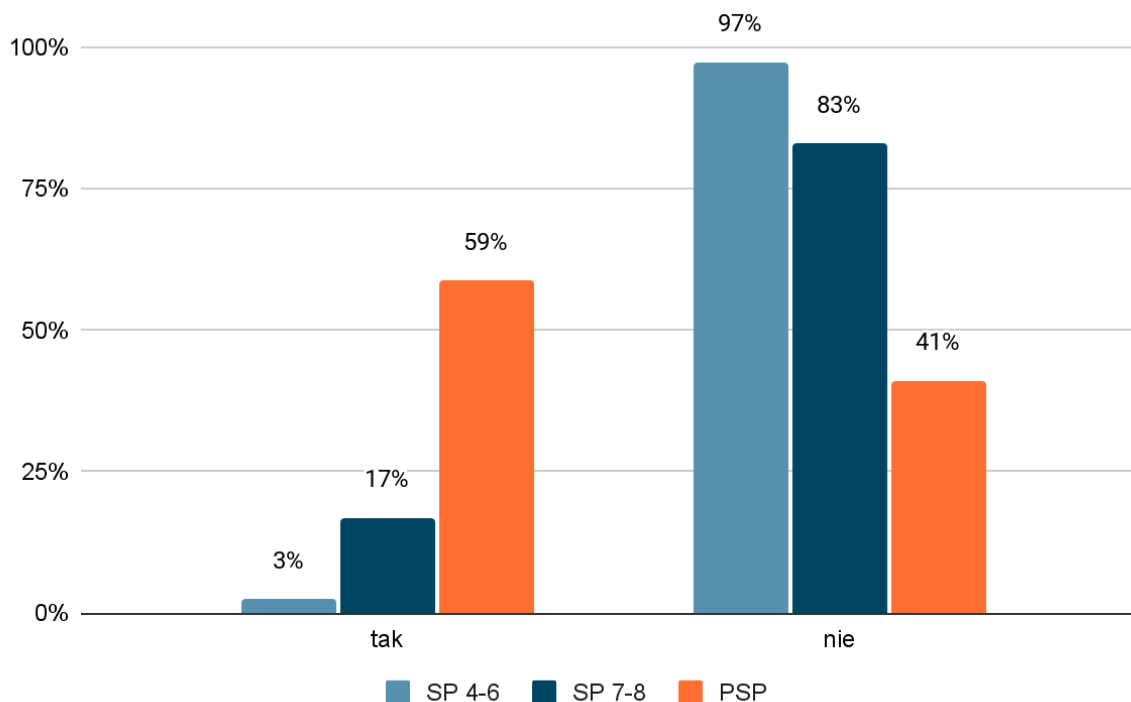
Jak wynika z badań ESPAD (Europejski Program Badań Ankiety w Szkołach na temat Używania Alkoholu i Narkotyków) z 2019 roku, napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży.

Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło alkohol 80,0% uczniów z młodszej grupy i 92,8% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% piętnasto-szesnastolatków i 76,1% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 11,3% uczniów z młodszej kohorty i 18,8% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 66,7% uczniów młodszych i 43,4% uczniów starszych. W ciągu miesiąca poprzedzającego badanie: 74% (72%

w 2016) uczniów przynajmniej raz piło piwo, 62% (63% w 2018) – wódkę i inne mocne alkohole, a 43% (41% w 2016) – wino³⁰.

Jak wynika z przeprowadzonych badań inicjację alkoholową ma za sobą 3% badanych uczniów klas 4-6, 17% uczniów klas 7-8 oraz aż 59% uczniów klas ponadpodstawowych.

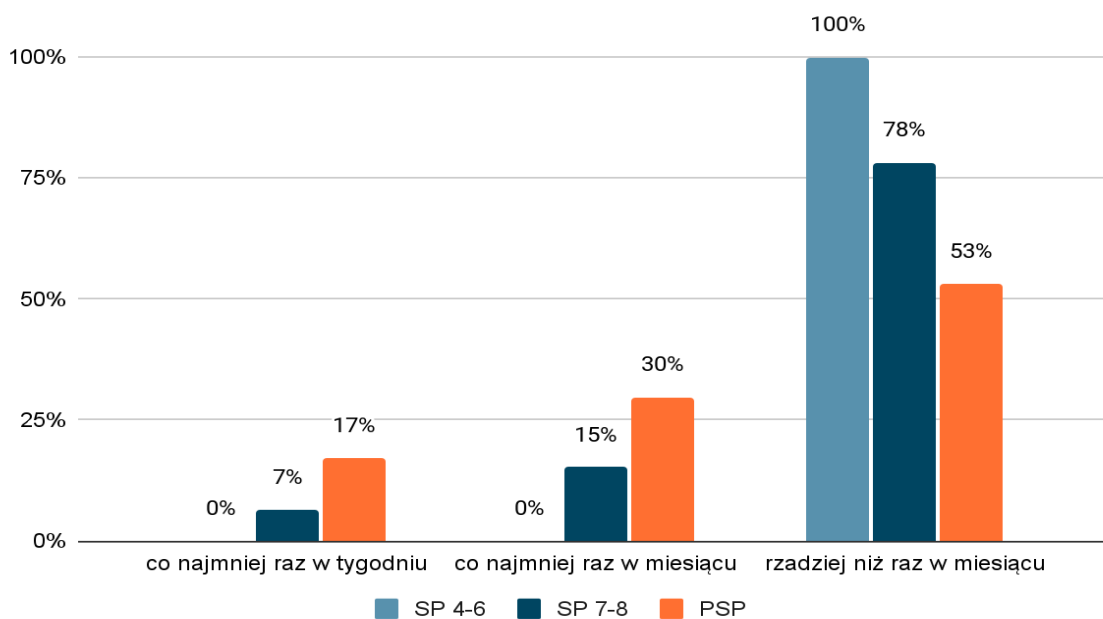
Wykres 39. Czy piłeś kiedykolwiek alkohol?

100% badanych uczniów klas 4-6, 78% uczniów klas 7-8 oraz 53% uczniów klas ponadpodstawowych przyznaje, że spożywają alkohol rzadziej niż raz w miesiącu, a 15% starszych i 30% najstarszych uczniów - co najmniej raz w miesiącu. 7% starszych i 17% najstarszych uczniów twierdzi, że piją alkohol co najmniej raz w tygodniu.

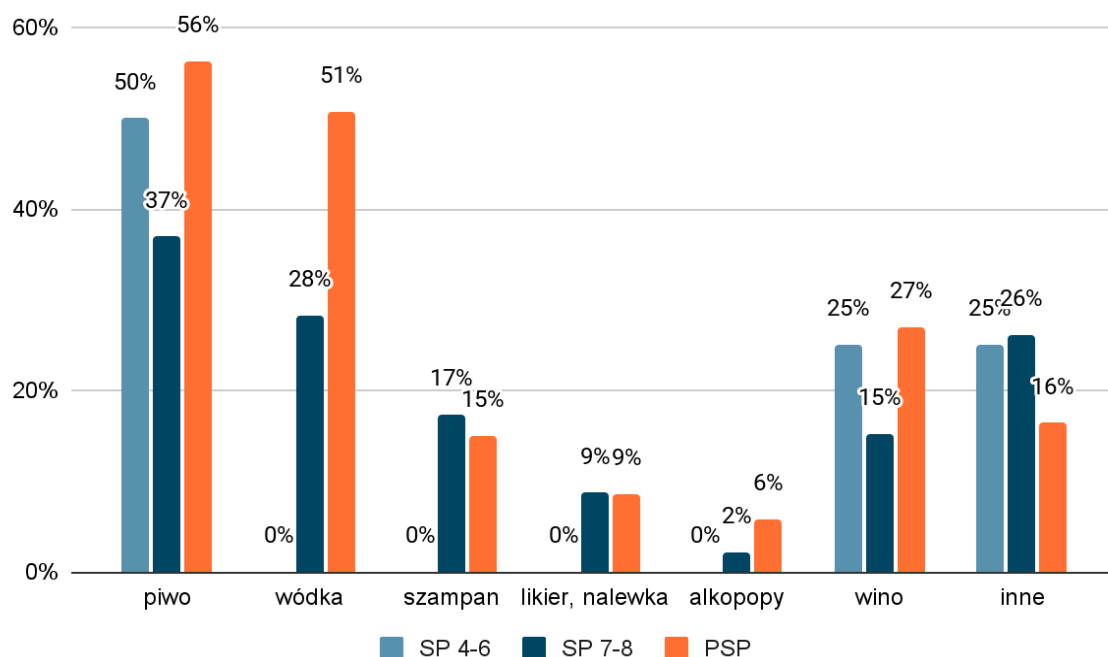
³⁰ J. Sierosławski, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD przeprowadzonych w 2019 roku*, Warszawa 2020.

Wykres 40. Jak często zdarza Ci się spożywać alkohol?

Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie w gminie Jarocin wskazują, że sięgają najczęściej po piwo (SP 4-6 - 50%, SP 7-8 - 37%, PSP - 56%), wódkę (SP 7-8 - 28%, PSP - 51%), wino (SP 4-6 - 25%, SP 7-8 - 15%, PSP - 27%), szampana (SP 7-8 - 17%, PSP - 15%), likier i nalewkę (SP 7-8 - 9%, PSP - 9%), alkopopy (SP 7-8 - 2%, PSP - 6%) oraz inne (SP 4-6 - 25%, SP 7-8 - 26%, PSP - 16%).

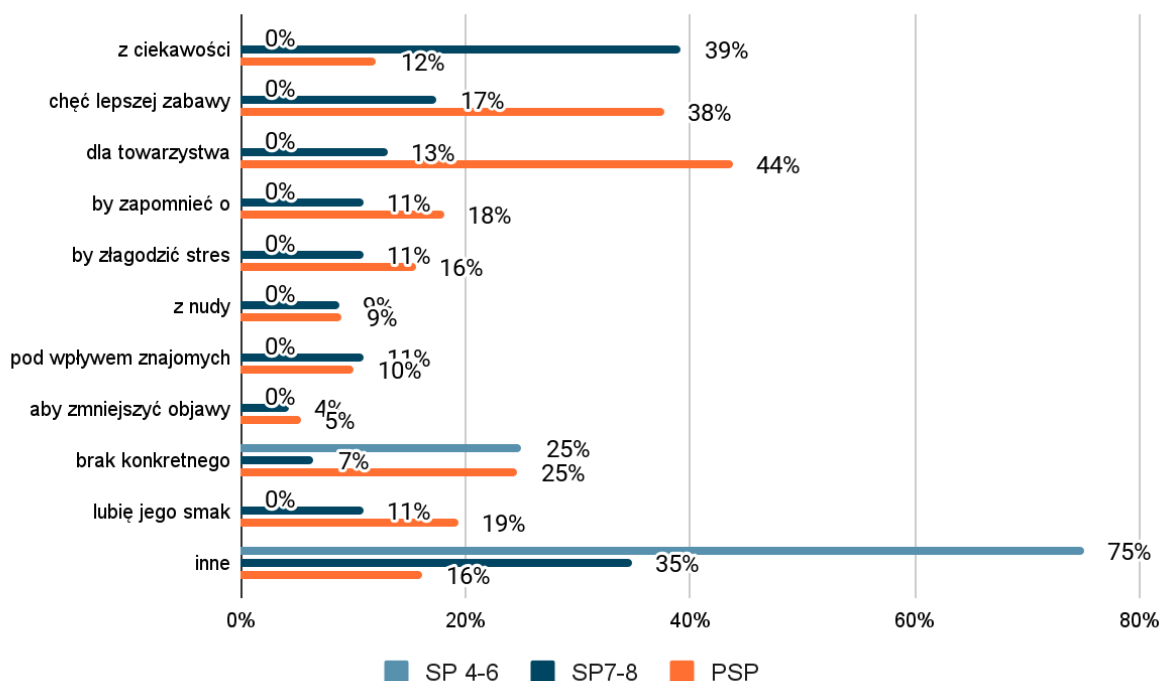
Wykres 41. Jaki rodzaj alkoholu pijesz najczęściej?³¹

Jak wynika z ankiety, uczniowie sięgają po alkohol dla towarzystwa (SP 7-8 - 13%, PSP - 44%), dla lepszej zabawy (SP 7-8 - 17%, PSP - 38%), z ciekawości (SP 7-8 - 39%, PSP - 12%) lub bez konkretnego powodu (SP 4-6 - 25%, SP 7-8 - 7%, PSP - 25%). Niewielka część uczniów pije z nudy, by zapomnieć o problemach, by złagodzić stres, by zmniejszyć objawy kaca, pod wpływem znajomych, dlatego, że lubią jego smak oraz z innych powodów.

³¹ Pytanie wielokrotnego wyboru.

Wykres 42. Z jakich powodów sięgasz po alkohol?³²

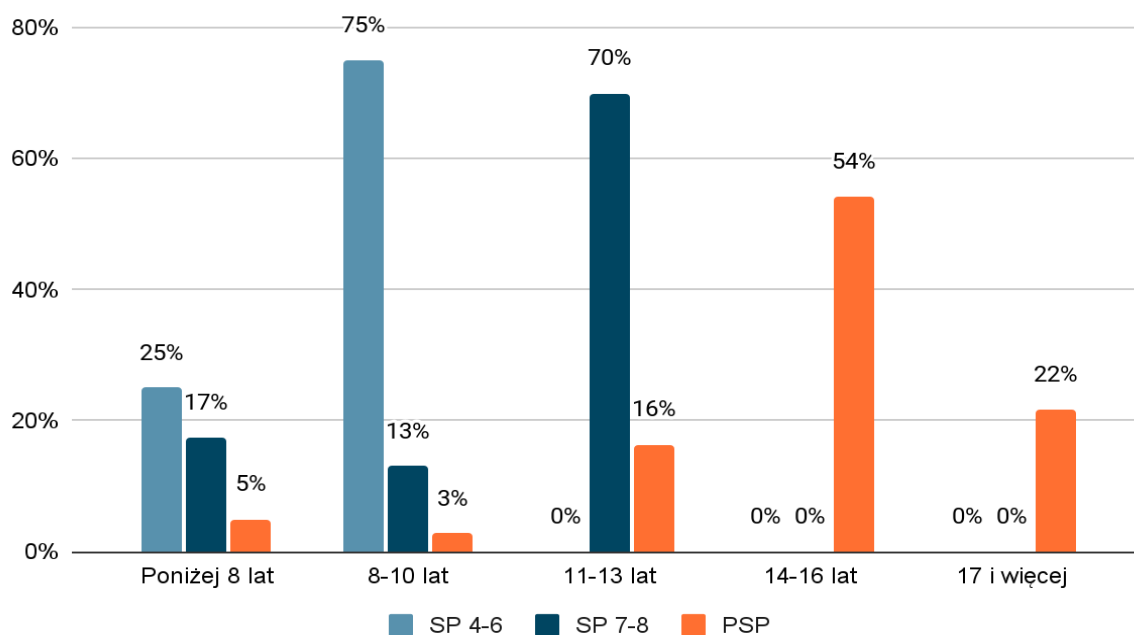
Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, takie przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta. Dodajmy, że Polska uważana jest za kraj, w którym dominuje duże przyzwolenie dla intoksykacji alkoholowej, a sama konsumpcja alkoholu jest na porządku dziennym³³.

Zapytaliśmy uczniów deklarujących spożycie alkoholu, w jakim wieku pili go po raz pierwszy. 25% młodszych ankietowanych odpowiedziało, że w wieku poniżej 8 lat, a 75% - między 8 a 10 lat. Wśród starszych uczniów klas podstawowych 17% miało swoją inicjację w wieku poniżej 8 lat, 13% - w wieku pomiędzy 8 a 10 lat, a 70% w wieku pomiędzy 11 a 13 lat. Najstarsi uczniowie przyznają, że pierwszy raz spróbowali alkoholu w wieku: poniżej 8 lat (5%), między 8 a 10 lat (3%), między 11 a 13 lat (16%), między 14 a 16 lat (54%) oraz powyżej 17 lat (22%).

³² Pytanie wielokrotnego wyboru.

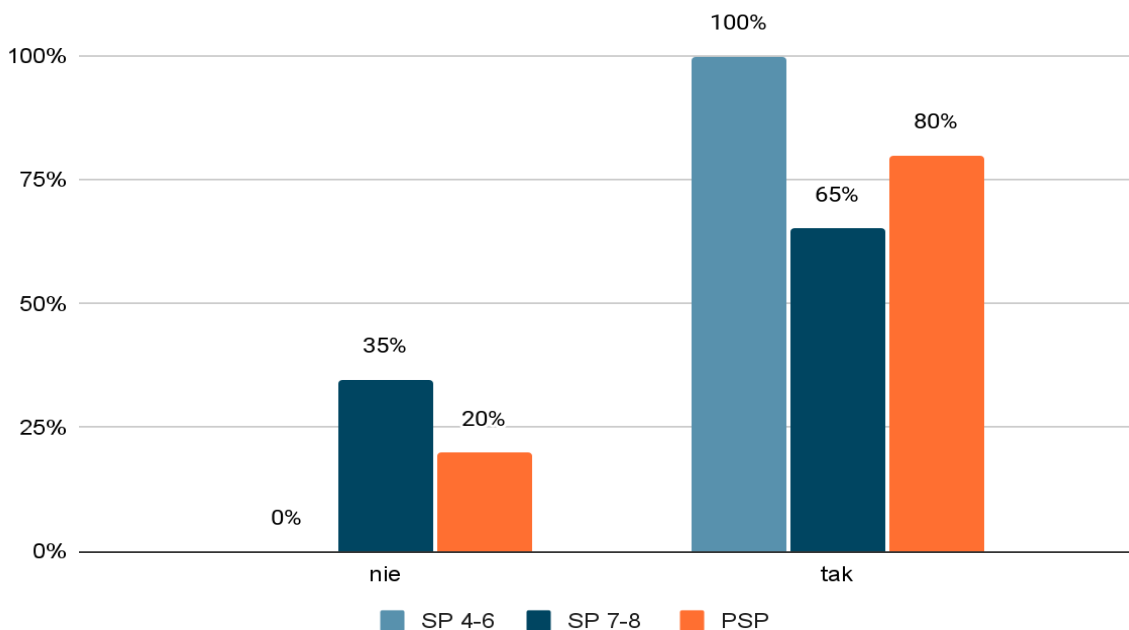
³³ D. Dolata, *Picie kontrolowane – propozycja strategii pomocowych dla młodych dorosłych*, „Kultura-Społeczeństwo- Edukacja Nr 2 (6) 2014, Poznań 2004.

Wykres 43. W jakim wieku spożyłeś alkohol po raz pierwszy?

100% najmłodszych, 65% starszych i 80% najstarszych uczniów twierdzi, że ich rodzice wiedzą, że piją alkohol. Zdaniem 35% starszych i 20% najstarszych uczniów ich rodzice nie wiedzą, że ich dzieci spożywają alkohol.

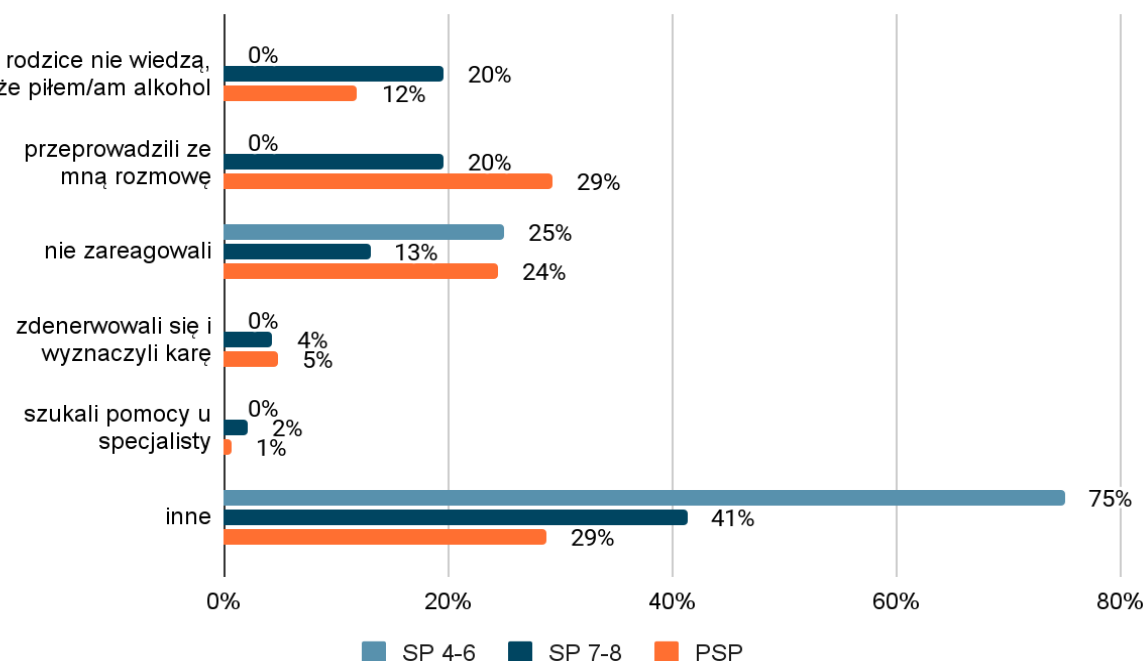
Wykres 44. Czy Twoi rodzice wiedzą, że pijesz alkohol?

25% najmłodszych uczniów twierdzi, że ich rodzice nie zareagowali, gdy dowiedzieli się, że ich dziecko spożywa alkohol, a 75% wskazało na jeszcze inną reakcję. Wśród starszych uczniów 13% odpowiedziało, że rodzice nie zareagowali w ogóle, 20% - przeprowadzili z nimi rozmowę, 4% - zdenerwowali się i wyznaczyli karę, a 2% - szukali pomocy u specjalisty. 20% twierdzi, że ich rodzice

nie wiedza, że pili alkohol. Natomiast wśród najstarszych uczniów 29% odpowiedziało, że rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę, 24% - rodzice w ogóle nie zareagowali, 5% - zdenerwowali się i wyznaczyli karę, a 1% - szukali pomocy u specjalisty. 12% twierdzi, że rodzice nie wiedzą, że ich dzieci piły alkohol.

Wykres 45. Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

Zdaniem 64% młodszych, 71% starszych i 66% najstarszych uczniów każdy może uzależnić się od alkoholu, a 76% uczniów klas 4-6, 61% uczniów klas 7-8 oraz 53% uczniów klas ponadpodstawowych uważa piwo za alkohol. Wyniki te świadczą o tym, że duża część uczniów w gminie Jarocin posiada wysoką świadomość na temat specyfiki alkoholu i uzależnienia od niego.

8% młodszych, 22% starszych i 33% najstarszych uczniów w gminie Jarocin twierdzi, że w ich gminie są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może bez problemu kupić alkohol.

Tabela 23. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem:

	nie mam zdania	nie zgadzam się	zgadzam się
SP 4-6			
Każdy może uzależnić się od alkoholu.	27%	9%	64%
Piwo to nie alkohol.	14%	76%	10%
W mojej gminie są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu.	40%	52%	8%
SP 7-8			
Każdy może uzależnić się od alkoholu.	20%	9%	71%

Piwo to nie alkohol.	24%	61%	15%
W mojej gminie są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu.	53%	25%	22%
PSP			
Każdy może uzależnić się od alkoholu.	21%	13%	66%
Piwo to nie alkohol.	23%	53%	24%
W mojej gminie są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu.	42%	25%	33%

6.4.3. Substancje psychoaktywne: Papierosy

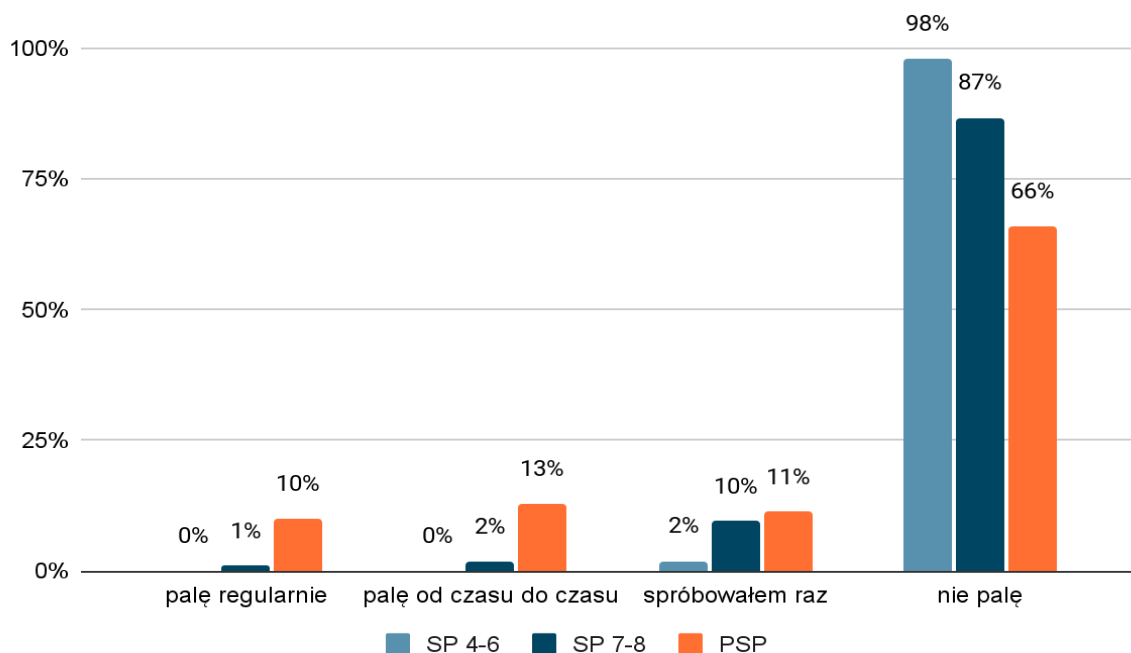
Według badań przeprowadzonych w 2018 roku wśród uczniów w 16 województwach w kraju, próbę zapalenia pierwszego papierosa ma za sobą co piąty badany (21,6%), w tym 7,8% czyniło to wielokrotnie w więcej niż 10 dni. Z wiekiem zwiększa się odsetek młodzieży podejmującej próby palenia z 6,3% u 11-latków do 18,9% i 39,1% u 13 i 15 latków. W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem paliło papierosy 8,9% badanych, a więcej niż połowa z nich (5,1%) robiła to w więcej niż dwóch dniach. Z wiekiem wzrastał odsetek młodzieży, która paliła papierosy miesiąc przed badaniem i wynosił: 2,1% u 11-latków, 6,4% u 13-latków i 18% u 15-latków³⁴.

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów czy sami kiedykolwiek próbowali papierosa.

Inicjację nikotynową ma za sobą 2% badanych uczniów klas 4-6, 13% uczniów klas 7-8 oraz 34% uczniów klas ponadpodstawowych. Uczniowie przyznają się do jednorazowego palenia (SP 4-6 - 2%, SP 7-8 - 10%, PSP - 11%) lub palenia od czasu do czasu (SP 7-8 - 2%, PSP- 13%). 1% starszych i 10% najstarszych uczniów pali regularnie.

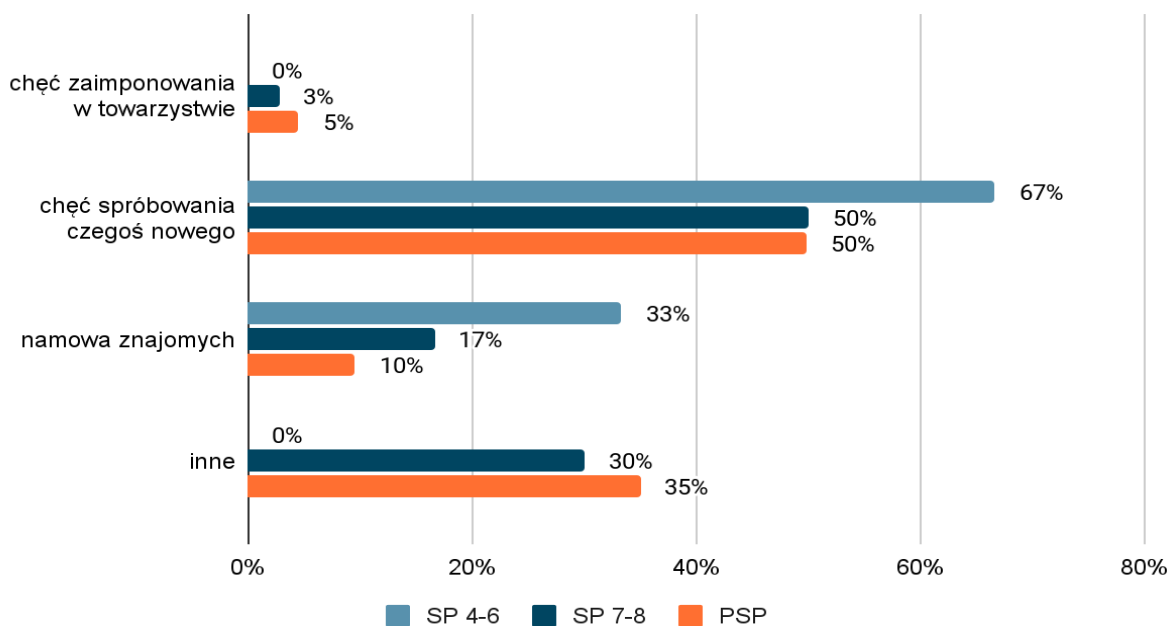
³⁴ Mazur J., Małkowska- -Szkutnik A. (red). (2018). Zdrowie uczniów w 2018 roku na tle nowego modelu badań HBSC. Warszawa: Instytut Matki i Dziecka.

Wykres 46. Czy palisz papierosa?

67% uczniów klas 4-6, 50% uczniów klas 7-8 oraz 50% uczniów klas ponadpodstawowych przyznaje, że powodem zapalenia przez nich papierosa była chęć spróbowania czegoś nowego. 33% najmłodszych, 17% starszych i 10% najstarszych uczniów zapaliło za namową znajomych, a 3% uczniów klas 7-8 oraz 5% uczniów klas ponadpodstawowych dlatego, że chcieli zaimponować w towarzystwie. Część uczniów (SP 7-8 - 30%, PSP - 35%) wskazuje na inne powody sięgania po papierosa.

Wykres 47. Co skłoniło Cię do palenia papierosów?

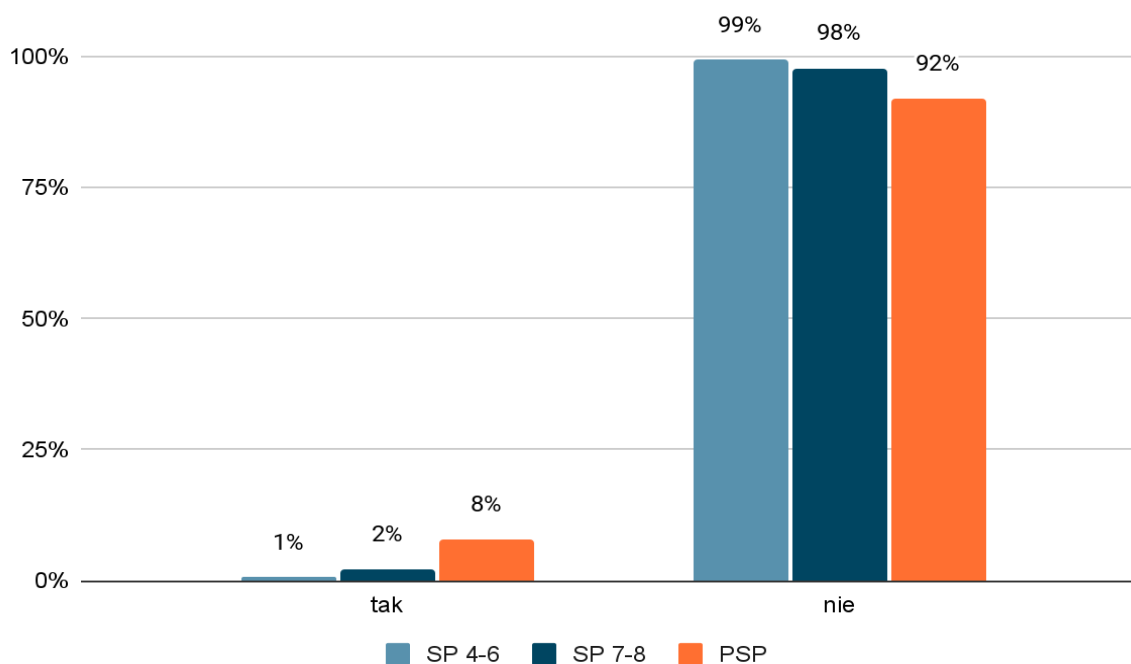
6.4.4. Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze

Ogólnopolskie badania młodzieży szkolnej przeprowadzone pod koniec 2018 roku przez Fundację CBOS oraz KBPN³⁵ pokazały, że najczęściej zażywane przez uczniów były marihuana i haszysz. Do przyjmowania ich „kiedykolwiek w życiu” przyznało się w 2018 roku 38% badanych, co oznacza spadek o 4 punkty procentowe w stosunku do roku 2016. W ciągu 12 miesięcy poprzedzających pomiar w roku 2018 marihuanę lub haszysz zażywał co piąty uczeń (20%, w 2016 roku – 21%), a w ciągu ostatnich 30 dni – co dziesiąty (10%, w 2016 roku – 9%). Po marihuanie i haszyszu najbardziej rozpowszechnioną nielegalną substancją jest amfetamina. W roku 2008 do eksperymentów z tą substancją przyznało się 9% uczniów, a w następnych trzech pomiarach – 7%. W ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie w roku 2008 amfetaminę zażywało 4% uczniów, a w ostatnich trzech pomiarach – 3%, zaś wskaźniki dla zażywania w ciągu ostatnich 30 dni wynoszą 1% w roku 2008, 2% w roku 2010 i 2013 oraz 1% w 2016 roku. W badaniu zapytano młodzież o znajomość miejsc, gdzie można kupić narkotyki, o oferty kupna, sprzedaż narkotyków w szkołach oraz o to, czy trudno jest, w ich ocenie, zdobyć poszczególne substancje psychoaktywne. W roku 1994 co piąty respondent (22%) wiedział od kogo lub gdzie można kupić narkotyki, w 2003 roku – już niemal połowa (49%). Jednak od tego czasu maleje odsetek uczniów mających wiedzę o miejscach oferowania narkotyków. W roku 2016 odsetek takich wskazań wyniósł (31%). Wyniki ostatniego badania pokazały zwiększenie się odsetka osób, które nie mają wiedzy, gdzie można kupić narkotyki – do 49%.

1% uczniów klas 4-6, 2% uczniów klas 7-8 oraz 8% uczniów klas ponadpodstawowych w gminie Jarocin przyznało, że mają za sobą inicjację narkotykową. Pozostali (SP 4-6 - 99%, SP 7-8 - 98%, PSP - 92%) twierdzą, że nigdy nie próbowali narkotyków lub dopalaczy.

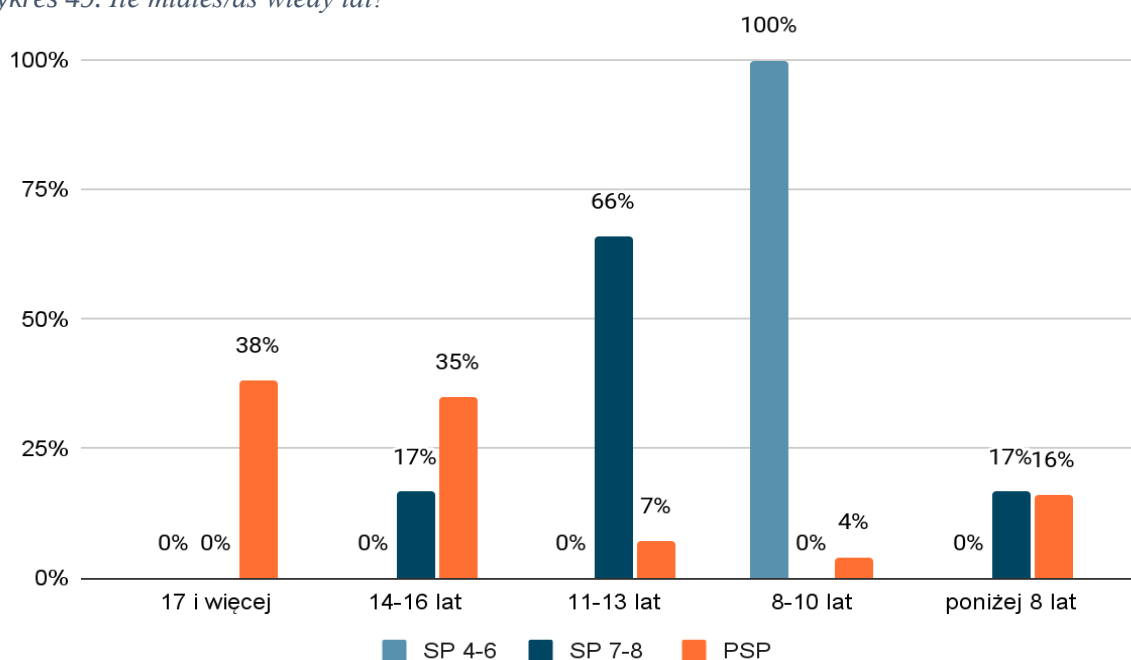
³⁵ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce- 2019, Warszawa 2019

Wykres 48. Czy zażywałeś kiedyś jakieś narkotyki lub dopalacze?

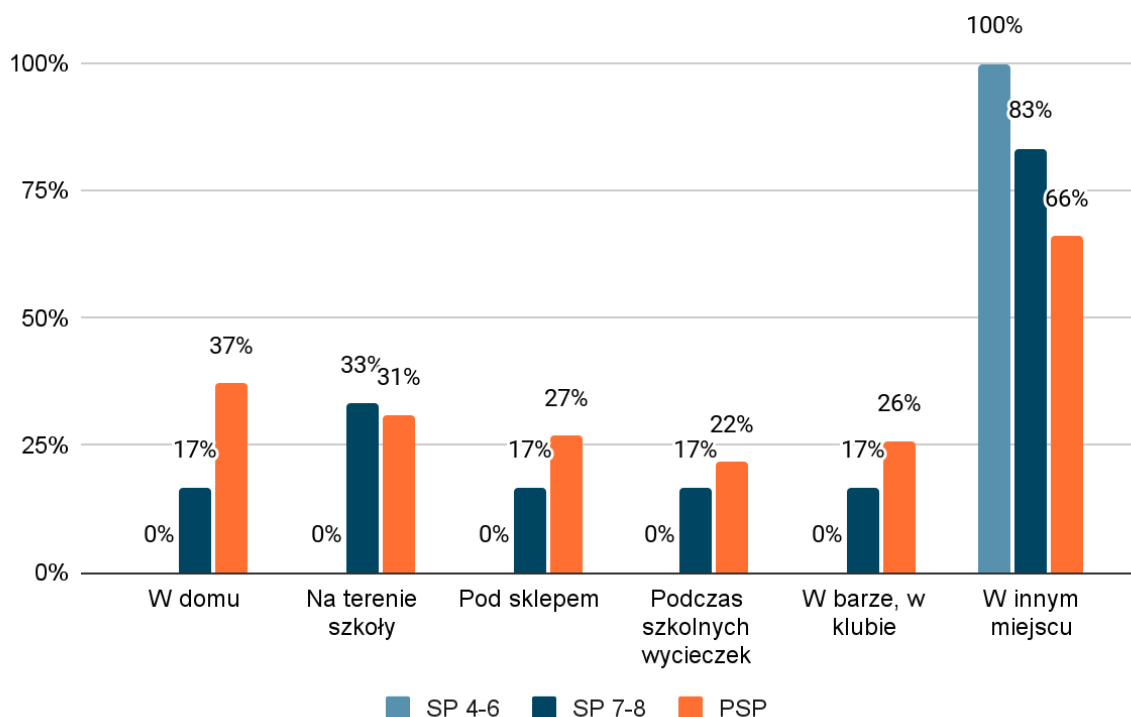
100% uczniów klas 4-6 przyznaje, że zażywali narkotyki lub dopalacze w wieku między 8 a 10 lat. Wśród uczniów klas 7-8, 17% twierdzi, że zażywali narkotyki w wieku poniżej 8 lat, 66% - w wieku między 11 a 13 lat, a 17% - w wieku między 14 a 16 lat. Natomiast wśród najstarszych uczniów, 16% twierdzi, że pierwszy raz zażywali narkotyki w wieku poniżej 8 lat, 4% - w wieku między 8 a 10 lat, 35% - w wieku między 14 a 16 lat, a 38% - gdy mieli 17 lat lub więcej.

Wykres 49. Ile miałeś/aś wtedy lat?

Starsi i najstarsi uczniowie przyznają, że zażywali narkotyki w domu (SP 7-8 - 17%, PSP - 37%), na terenie szkoły (SP 7-8 - 33%, PSP - 31%), pod sklepem (SP 7-8 - 17%, PSP - 27%), podczas szkolnych wycieczek (SP 7-8 - 17%, PSP - 22%) oraz w barze lub w klubie (Sp 7-8 - 17%, PSP - 26%). 100% uczniów klas 4-6, 83% uczniów klas 7-8 oraz 66% uczniów klas ponadpodstawowych przyznało, że zażywali narkotyki w innych okolicznościach, niż te wymienione w ankiecie.

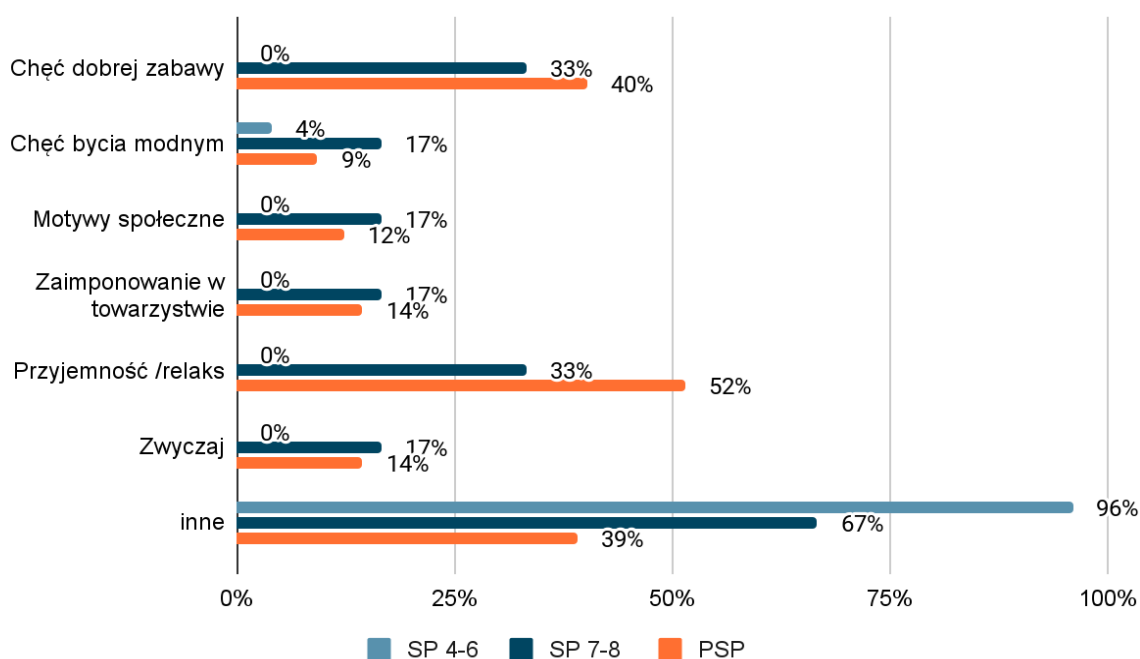
Wykres 50. Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyków lub dopalaczy?³⁶

Wśród powodów zażywania dopalaczy uczniowie najczęściej wskazywali chęć dobrej zabawy (SP 7-8 - 33%, PSP - 40%) oraz przyjemność i relaks (SP 7-8 - 33%, PSP - 52%). Badani uczniowie zażywali narkotyki także ze względu na chęć zaimponowania w towarzystwie (SP 7-8 - 17%, PSP - 14%), chęć bycia modnym (SP 4-6 - 4%, SP 7-8 - 17%, PSP - 9%), motywów społeczne (Sp 7-8 - 17%, PSP - 12%) oraz zwyczaj (SP 7-8 - 17%, PSP - 14%). 96% najmłodszych, 67% starszych i 39% najstarszych uczniów twierdzi, że powody zażywania przez nich narkotyków lub dopalaczy były inne, niż te wymienione w ankiecie.

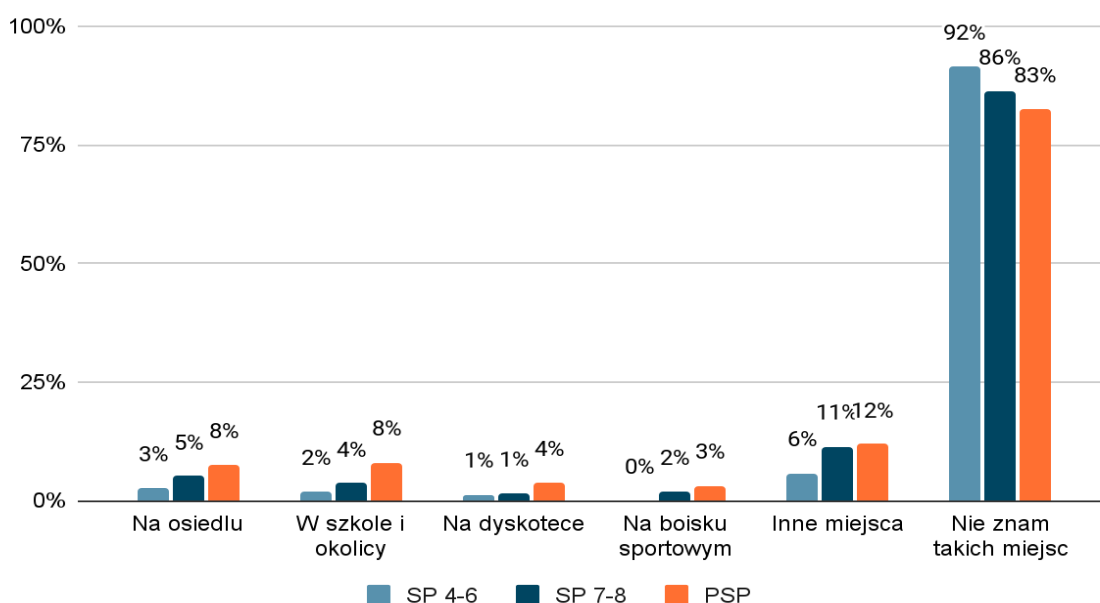
³⁶ Pytanie wielokrotnego wyboru.

Wykres 51. Co skłoniło Cię do zażywania dopalaczy?

Uczniowie w większości nie znają miejsc, w których można kupić narkotyki lub dopalacze (SP 4-6 - 92%, SP 7-8 - 86%, PSP - 83%). 8% uczniów klas najmłodszych, 14% uczniów klas starszych i 17% uczniów klas najstarszych twierdzi, że znają takie miejsca. Uczniowie wskazywali na takie miejsca jak: na osiedlu, w szkole i w okolicy, na dyskotecę, na boisku sportowym i inne.

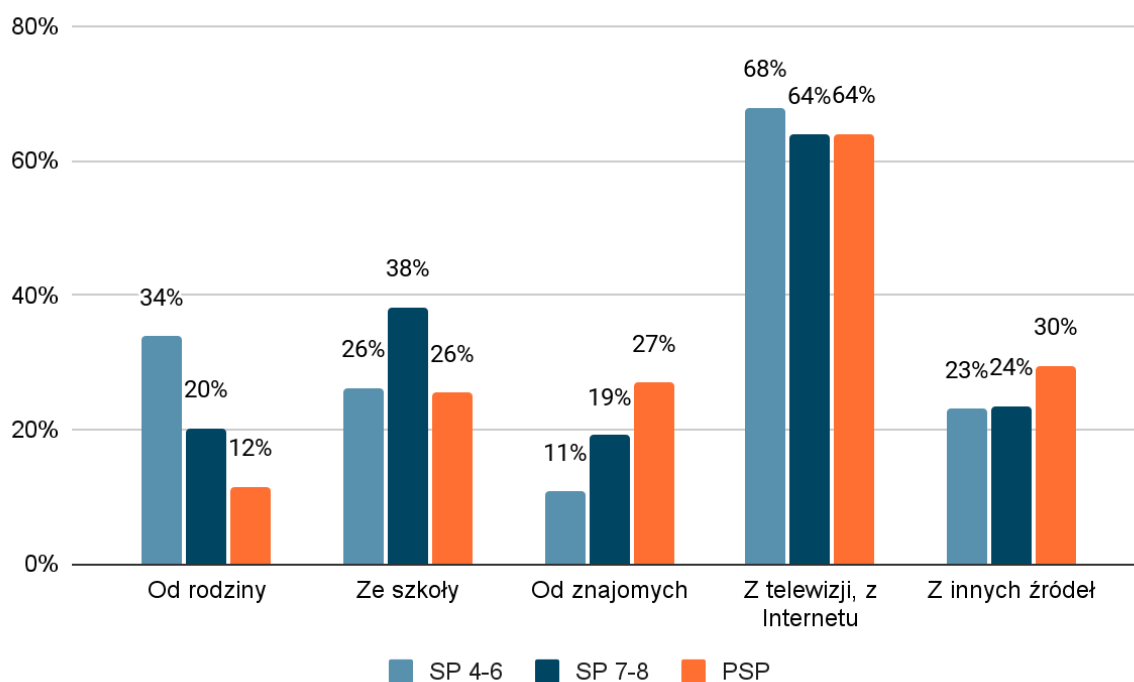
Wykres 52. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?³⁷

³⁷ Pytanie wielokrotnego wyboru.

Wiedzę na temat narkotyków i dopalaczy uczniowie w gminie Jarocin najczęściej czerpią z telewizji i Internetu (SP 4-6 - 68%, SP 7-8 - 64%, PSP - 64%), a także ze szkoły (SP 4-6 - 26%, SP 7-8 - 38%, PSP - 26%), od rodziny (SP 4-6 - 34%, SP 7-8 - 20%, PSP - 12%), od znajomych (SP 4-6 - 11%, SP 7-8 - 19%, PSP - 27%). 23% najmłodszych, 24% starszych i 30% najstarszych uczniów twierdzi, że czerpią wiedzę o narkotykach i dopalaczach z innych źródeł niż te wymienione w ankiecie.

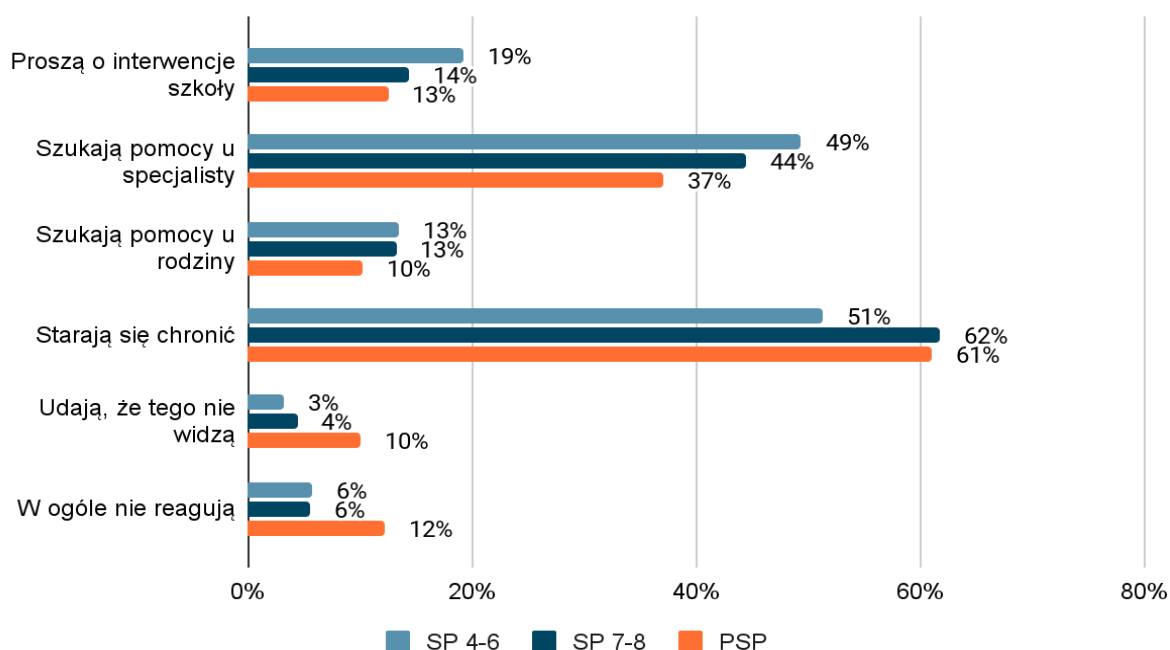
Wykres 53. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą narkotyków i dopalaczy?³⁸

Uczniowie zapytani jaki, według nich, stosunek mają rodzice i opiekunowie w związku z zażywaniem przez nieletnich narkotyków lub dopalaczy najczęściej odpowiadali, że ich rodzice lub opiekunowie starają się ich chronić (SP 4-6 - 51%, SP 7-8 - 62%, PSP - 61%) oraz szukają pomocy u specjalisty (SP 4-6 - 49%, SP 7-8 - 44%, PSP - 37%). Część uczniów twierdzi, że rodzice proszą o interwencję szkołę (SP 4-6 - 19%, SP 7-8 - 14%, PSP - 13%), szukają pomocy u rodziny (SP 4-6 - 13%, SP 7-8 - 13%, PSP - 10%) lub udają, że tego nie widzą (SP 4-6 - 3%, SP 7-8 - 4%, PSP - 10%) i w ogóle nie reagują (SP 4-6 - 6%, SP 7-8 - 6%, PSP - 12%).

³⁸ Pytanie wielokrotnego wyboru

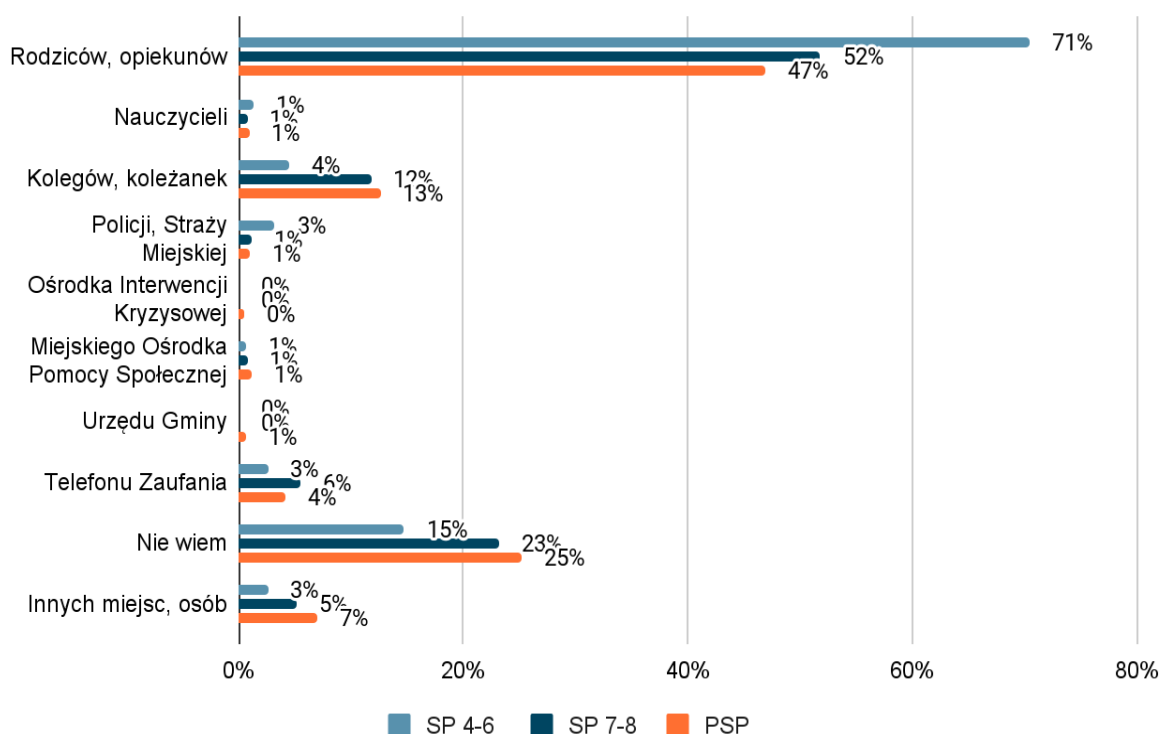
Wykres 54. Jaki stosunek według Ciebie mają rodzice/opiekunowie w związku z zażywaniem przez nieletnich narkotyków lub dopalaczy?³⁹

Uczniowie mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami najchętniej zwróciliby się o pomoc do rodziców (SP 4-6 - 71%, SP 7-8 - 52%, PSP - 47%), do kolegów lub koleżanek (SP 4-6 - 4%, SP 7-8 - 12%, PSP - 13%) lub do telefonu zaufania (SP 4-6 - 3%, SP 7-8 - 6%, PSP - 4%). Jako inne źródła pomocy niewielka część uczniów wskazywała też nauczycieli, policję i straż miejską, Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz urząd gminy. 3% najmłodszych, 5% starszych i 7% najstarszych uczniów poszukiwałoby pomocy w jeszcze innych miejscach niż te wymienione w ankiecie.

³⁹ Pytanie wielokrotnego wyboru

Wykres 55. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?

6.4.5. Uzależnienie od Internetu i smartfonu oraz cyberprzemoc

Problematyka nieprawidłowego korzystania z Internetu i komputera (w tym, nadużywanie) staje się coraz powszechniejszym zagadnieniem. Komputer i Internet oferują szeroki wachlarz aktywności – zarówno prorozwojowych (dostęp do wiedzy), jak i patologicznych (m.in. dostęp do treści pornograficznych). Jedną z najbardziej rozpowszechnionych aktywności, które można wykonywać będąc online, jest granie w gry czy korzystanie z portali społecznościach. Mimo że odpowiedzialne korzystanie z komputera i Internetu, nawet przez dzieci, niesie ze sobą wiele korzyści, to należy jednak zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenia wynikające z nadmiernego, pozbawionego kontroli zaangażowania. Poza skrajnymi przykładami niebezpieczeństwa, jakie wiąże się z nielegalnym użytkowaniem Internetu, pozostaje obszar związany z negatywnymi konsekwencjami dla rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży. Spędzanie coraz większej ilości czasu przed monitorem komputera ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, ale także dla rozwoju emocjonalnego i społecznego.⁴⁰

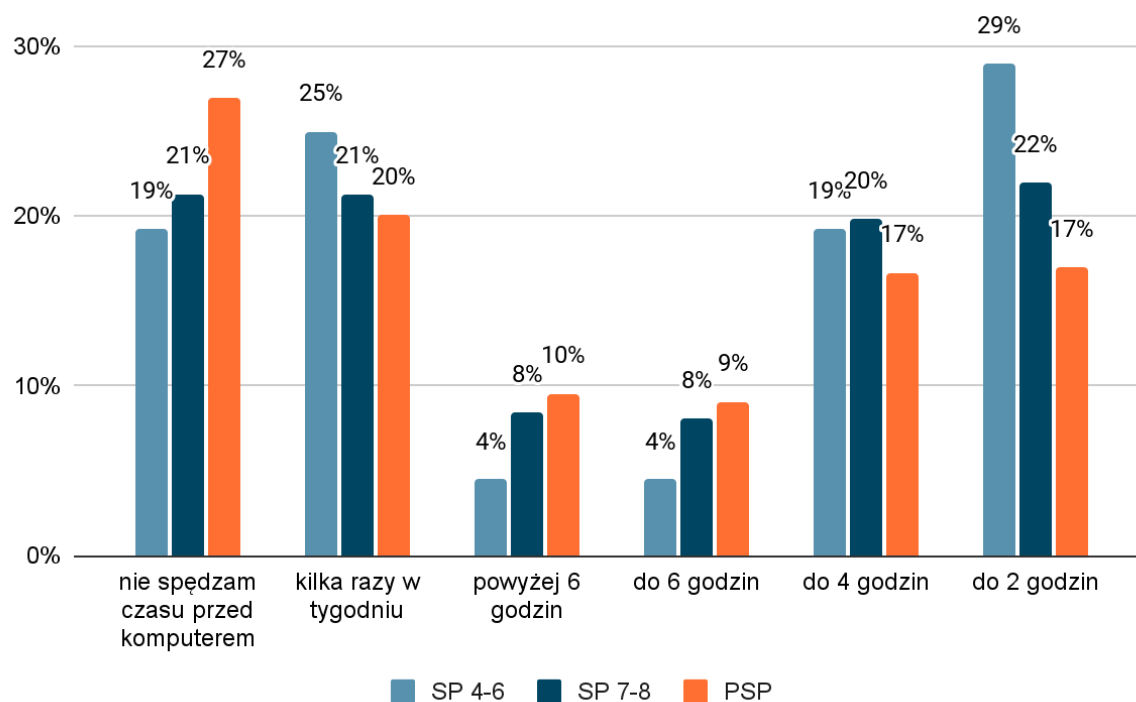
⁴⁰ Rowicka M., *Uzależnienia behawioralne. Praktyka i teoria*, Minister Zdrowia, Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2015

29% uczniów klas 4-6 spędza przed komputerem maksymalnie dwie godziny dziennie, a 19% korzysta z komputera do czterech godzin dziennie. 25% najmłodszych uczniów korzysta z komputera kilka razy w tygodniu, a 19% - w ogóle nie spędza czasu przed komputerem. Niepokojący wydaje się jednak być fakt, że łącznie 8% z nich spędza przed komputerem 6 lub więcej godzin dziennie. W praktyce może to oznaczać, że korzystanie z komputera jest dla nich jedyną formą spędzania wolnego czasu.

Wśród uczniów klas 7-8, 22% spędza maksymalnie do 2 godzin dziennie, 20% - do 4 godzin dziennie, a 8% - do 6 godzin dziennie przed komputerem. 8% używa komputera powyżej 6 godzin dziennie, 21% - kilka razy w tygodniu, a 21% - nie spędza czasu przed komputerem.

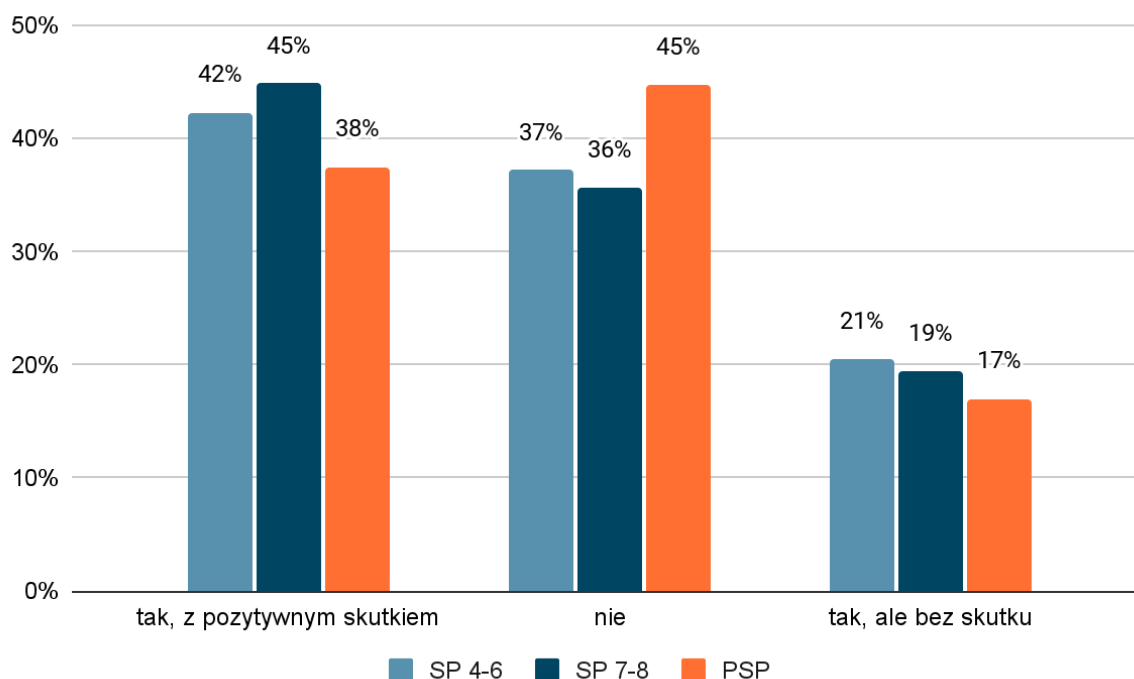
Wśród uczniów klas ponadpodstawowych, 10% spędza powyżej 6 godzin dziennie przed ekranem komputera, a 9% - do 6 godzin. 17% ogranicza korzystanie z komputera do maksymalnie do 4 godzin, a 17% - do 2 godzin dziennie. 20% najstarszych uczniów korzysta z komputera kilka razy w tygodniu, a 27% - nie spędza czasu przed komputerem.

Wykres 56. Ile czasu spędzasz dziennie przed komputerem?

37% najmłodszych, 36% starszych i 45% najstarszych uczniów nie podejmowało nigdy próby ograniczania czasu poświęconego na korzystanie z Internetu. 42% uczniów klas 4-6, 45% uczniów klas 7-8 oraz 38% uczniów klas ponadpodstawowych potwierdza, że podejmowali takie próby, z pozytywnym skutkiem, natomiast 21% najmłodszych, 19% starszych i 17% najstarszych uczniów - tak, ale bez skutku.

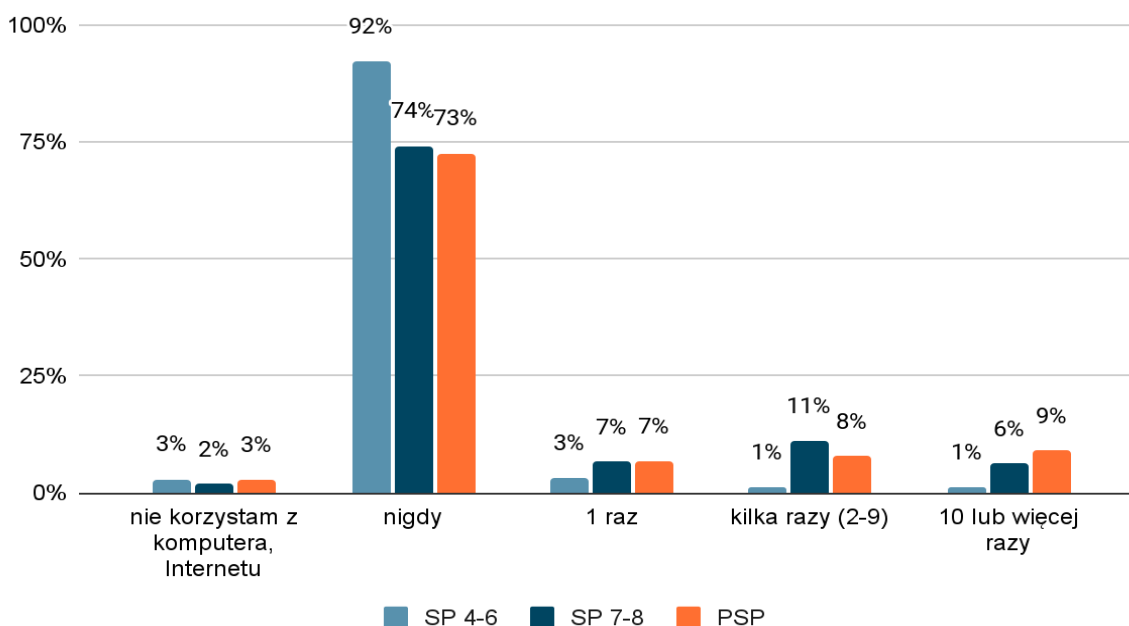
Wykres 57. Czy podejmowałeś/aś próby ograniczenia czasu poświęcanego na korzystanie z Internetu?

6.4.7. Hazard

Większość uczniów z gminy Jarocin nie grała nigdy w gry na pieniądze (SP 4-6 - 92%, SP 7-8 - 74%, PSP - 73%). Niewielka część przyznaje, że zdarzyło im się to raz (SP 4-6 - 3%, SP 7-8 - 7%, PSP - 7%), kilka razy (SP 4-6 - 1%, SP 7-8 - 11%, PSP - 8%) lub kilkanaście razy (SP 4-6 - 1%, SP 7-8 - 6%, PSP - 9%).

Wykres 58. Grałeś/aś w jakiejkolwiek w gry hazardowe?

6.4.8. Przemoc w szkole i w domu

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi.

Przeprowadzone ankiety wśród uczniów w gminie Jarocin pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska przemocy w środowisku szkolnym i domowym.

Uczniowie zapytani o to, jakie sytuacje są ich zdaniem aktem przemocy, najczęściej odpowiadali, że są to: straszenie i grożenie (SP 4-6 - 78%, SP 7-8 - 78%, PSP - 77%), bicie przedmiotami (SP 4-6 - 74%, SP 7-8 - 75%, PSP - 77%), spoliczkowanie (SP 4-6 - 56%, SP 7-8 - 57%, PSP - 61%), kradzież pieniędzy lub innej własności (SP 4-6 - 40%, SP 7-8 - 47%, PSP - 50%), wyłudzenie pieniędzy (SP 4-6 - 44%, SP 7-8 - 47%, PSP - 55%), oraz zmuszanie do oglądania pornografii (SP 4-6 - 45%, SP 7-8 - 44%, PSP - 47%). Uczniowie wskazywali także, że według nich przemocą jest: wysyłanie obraźliwych wiadomości (SP 4-6 - 41%, SP 7-8 - 45%, PSP - 51%), krytykowanie wyglądu (SP 4-6 - 29%, SP 7-8 - 37%, PSP - 34%), podszywanie się w Internecie (SP 4-6 - 25%, SP 7-8 - 31%, PSP - 36%), okazywanie braku szacunku (SP 4-6 - 24%, SP 7-8 - 30%, PSP - 32%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (SP 4-6 - 24%, SP 7-8 - 19%, PSP - 21%) oraz inne (SP 4-6 - 23%, SP 7-8 - 31%, PSP - 24%).

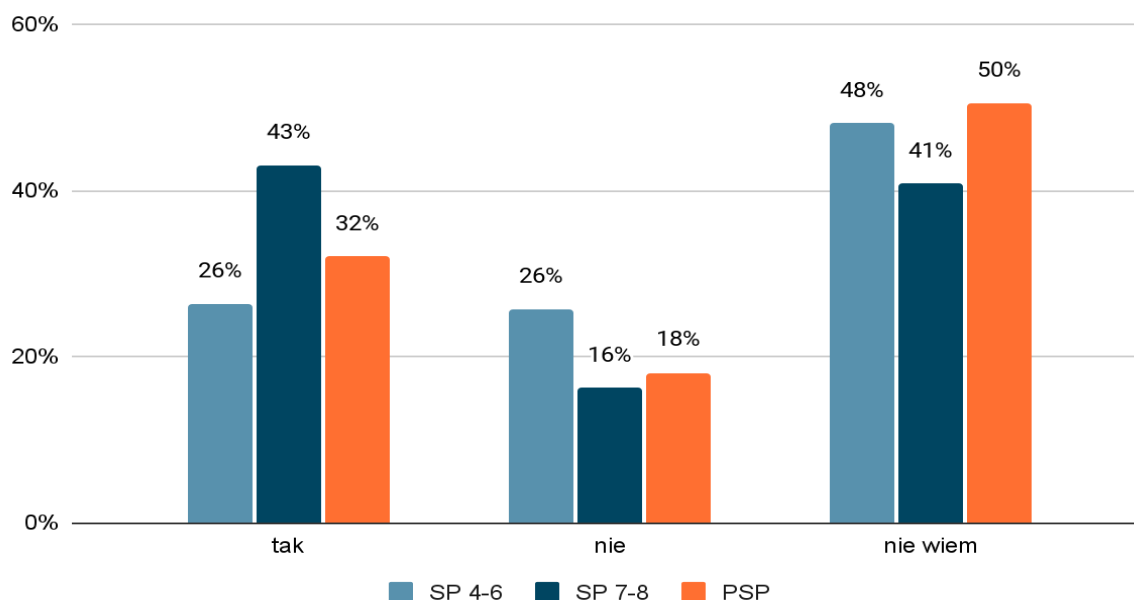
Tabela 24. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?⁴¹

	SP 4-6	SP 7-8	PSP
krytykowanie wyglądu	29%	37%	34%
grożenie, straszenie	78%	78%	77%
nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki	24%	19%	21%
kradzież pieniędzy lub innej własności	40%	47%	50%
podszywanie się w Internecie	25%	31%	36%
wyłudzenie pieniędzy	44%	47%	55%
bicie przedmiotami	74%	75%	77%
zmuszanie do oglądania pornografii	45%	44%	47%
okazywanie braku szacunku	24%	30%	32%
wysyłanie obraźliwych wiadomości	41%	45%	51%
spoliczkowanie	56%	57%	61%
inne	23%	31%	24%

⁴¹ Pytanie wielokrotnego wyboru.

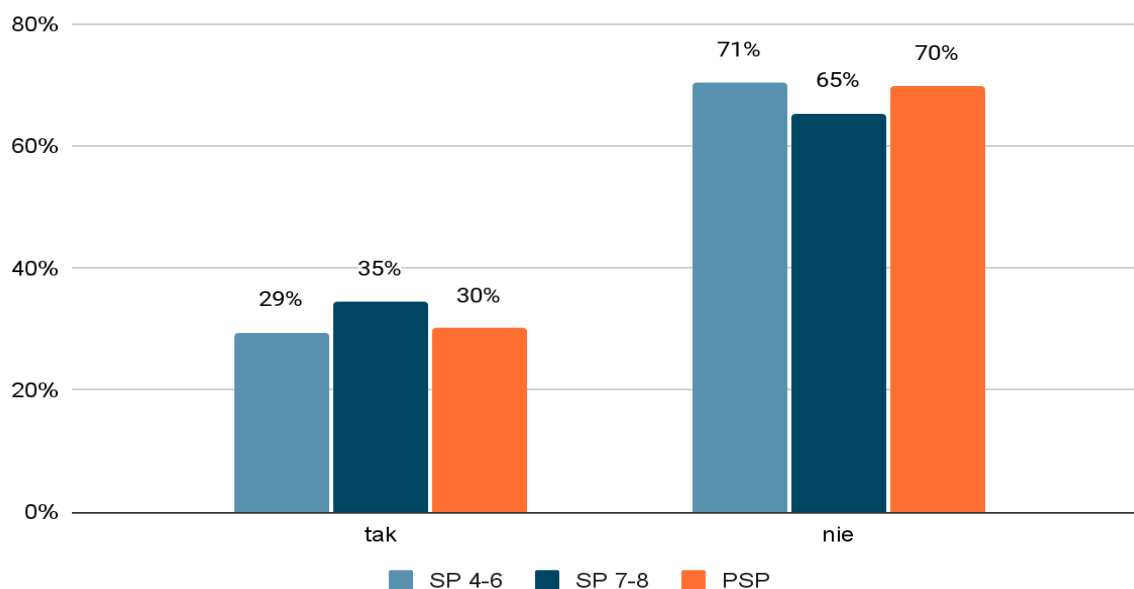
Zdaniem 26% uczniów klas 4-6, 43% uczniów klas 7-8 oraz 32% uczniów ponadpodstawowych w ich szkole występuje problem przemocy między uczniami. 26% najmłodszych, 16% starszych i 18% najstarszych uczniów twierdzi, że taki problem nie występuje w ich szkole, a 48% najmłodszych, 41% starszych i 50% najstarszych uczniów nie wie czy w ich środowisku szkolnym występuje przemoc rówieśnicza.

Wykres 59. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

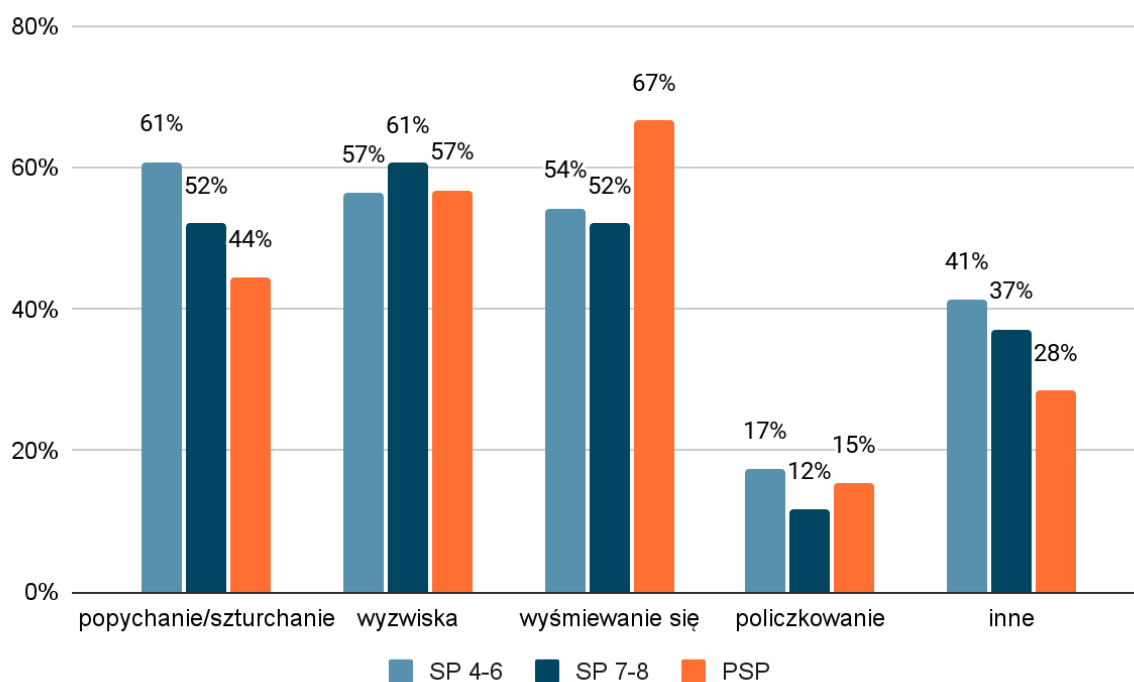
Większość badanych uczniów (SP 4-6 - 71%, SP 7-8 - 65%, PSP - 70%) nie doświadczyła nigdy przemocy ze strony rówieśników. Jednakże aż 29% uczniów klas młodszych, 35% uczniów klas starszych oraz 30% najstarszych uczniów przyznało, że doświadczyli kiedyś takiej sytuacji.

Wykres 60. Czy doświadczyłeś kiedyś przemocy ze strony rówieśników?

Uczniowie w gminie Jarocin spotykają się w wieloma rodzajami przemocy rówieśniczej. Duża część badanych uczniów przyznaje, że doświadczyli sytuacji, w których byli wyśmiewani (SP 4-6 - 54%, SP 7-8 - 52%, PSP - 67%) i wyzywani przez rówieśników (SP 4-6 - 57%, SP 7-8 - 61%, PSP - 57%), a także popychali i szturchani (SP 4-6 - 61%, SP 7-8 - 52%, PSP - 44%), a nawet policzkowani (SP 4-6 - 17%, SP 7-8 - 12%, PSP - 15%). 41% najmłodszych, 37% starszych i 28% najstarszych uczniów wskazują na jeszcze inny rodzaj doświadczanej przez nich przemocy rówieśniczej.

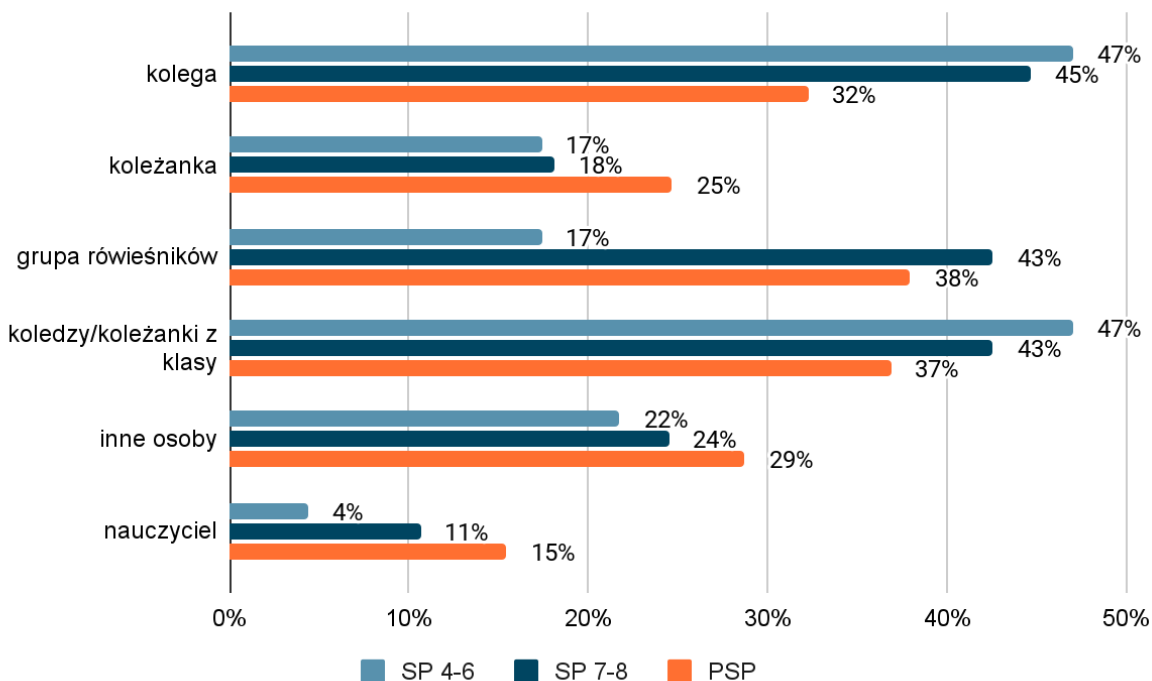
Wykres 61. Jakiego rodzaju była to przemoc?⁴²

Uczniowie najczęściej przyznają, że przemoc wobec nich stosował kolega (SP 4-6 - 47%, SP 7-8 - 45%, PSP - 32%) lub koleżanka (SP 4-6 - 17%, SP 7-8 - 18%, PSP - 25%), a także koledzy i koleżanki z klasy (SP 4-6 - 47%, SP 7-8 - 43%, PSP - 37%) lub grupa rówieśników (SP 4-6 - 17%, SP 7-8 - 43%, PSP - 38%). Uczniowie wskazywali także że doświadczali przemocy od nauczycieli (SP 4-6 - 4%, SP 7-8 - 11%, PSP - 15%) oraz od innych osób niż te wymienione w ankiecie (SP 4-6 - 22%, SP 7-8 - 24%, PSP - 29%).

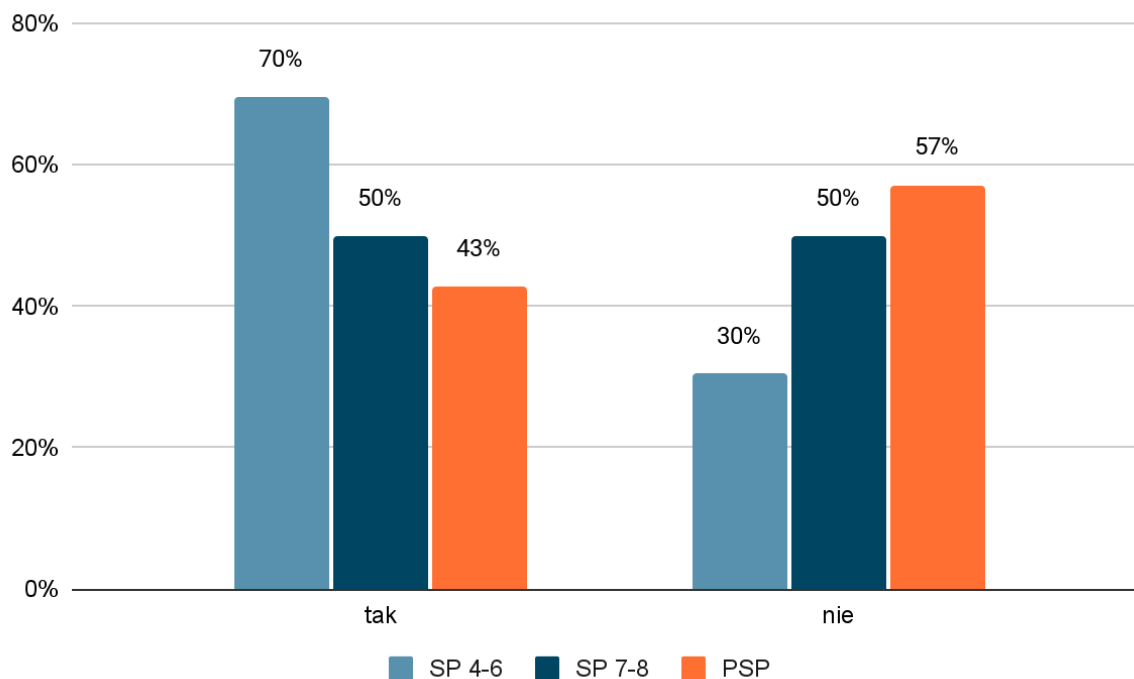
⁴² Pytanie wielokrotnego wyboru.

Wykres 62. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

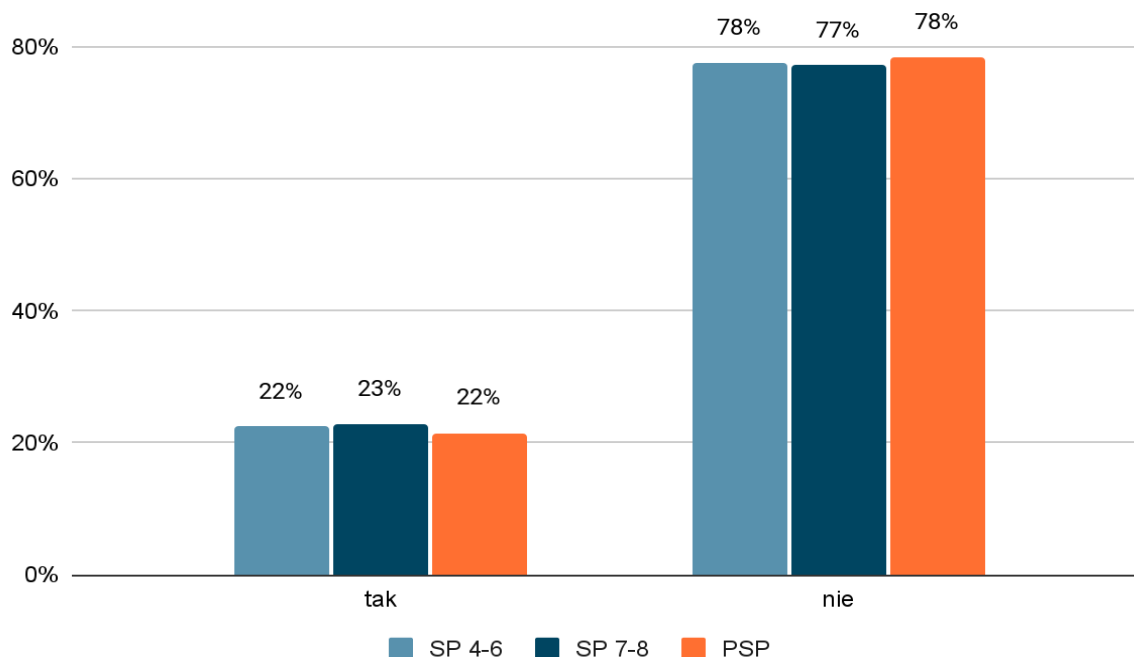
70% uczniów klas 4-6, 50% uczniów klas 7-8 oraz 43% uczniów klas ponadpodstawowych twierdzi, że zgłaszali innym, że ktoś stosował wobec nich przemoc. Pozostali (4-6 - 30%, SP 7-8 - 50%, PSP - 57%) przyznają, że nikomu nie mówili o tym, że doświadczają przemocy od rówieśników.

Wykres 63. Czy zgłosiłeś/aś komuś stosowanie przemocy wobec Ciebie?

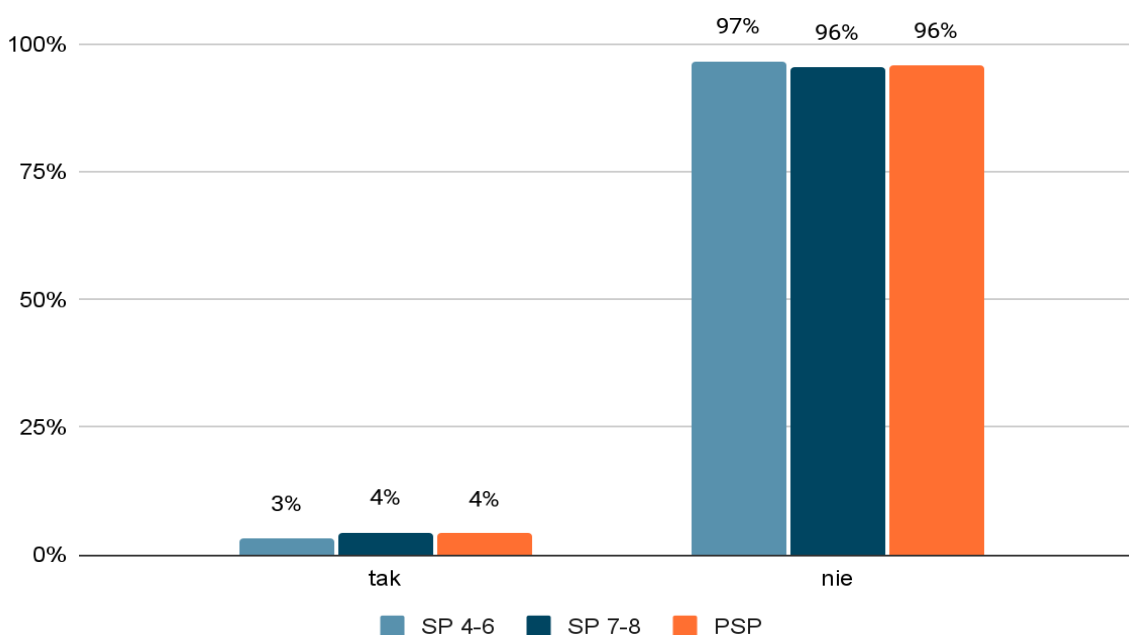
Większość badanych uczniów twierdzi, że nigdy nie stosowali przemocy wobec innych (SP 4-6 - 78%, SP 7-8 - 77%, PSP - 78%). Jednakże 22% najmłodszych, 23% starszych i 22% najstarszych uczniów przyznaje, że zdarzyło im się stosować przemoc.

Wykres 64. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc?

Zdecydowana większość uczniów twierdzi, że w ich domu nie występuje problem przemocy (SP 4-6 - 97%, SP 7-8 - 96%, PSP - 96%). Jednakże 3% uczniów klas 4-6, 4% uczniów klas 7-8 oraz 4% uczniów klas ponadpodstawowych przyznaje, że w ich domu występuje ten problem.

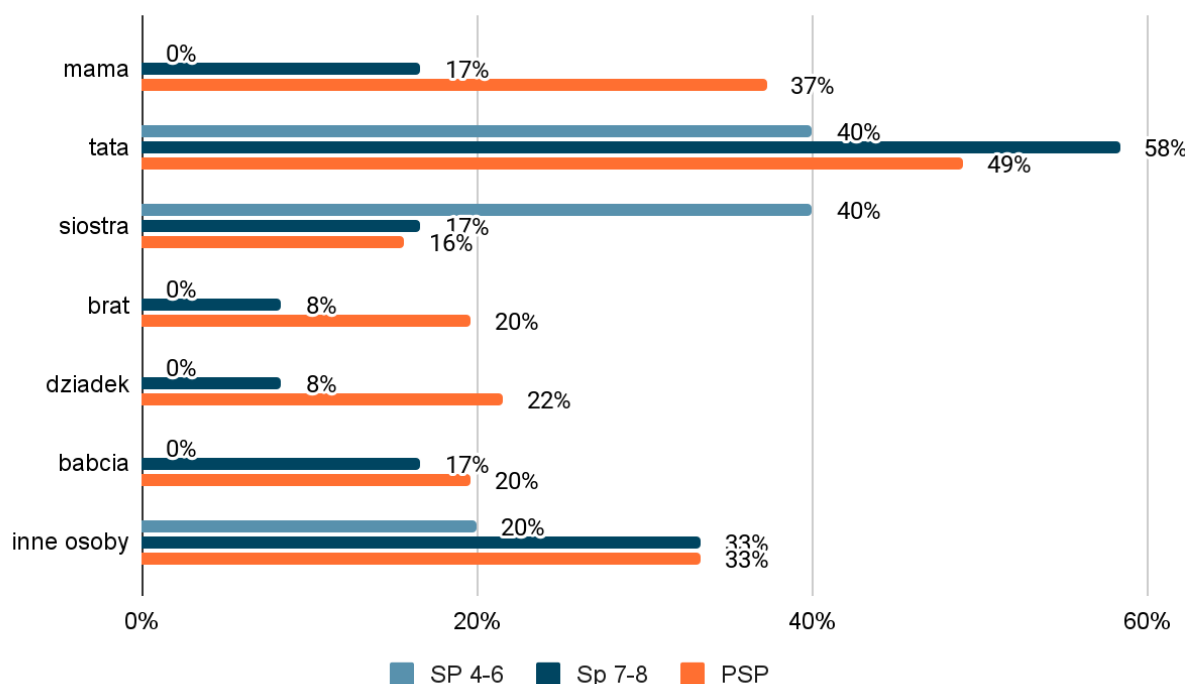
Wykres 65. Czy w Twoim domu występuje problem przemocy?

Uczniowie przyznają najczęściej, że przemoc w ich domu stosuje tata (SP 4-6 - 40%, SP 7-8 - 58%, PSP - 49%). W następnej kolejności wskazywali mamę (SP 7-8 - 17%, PSP - 37%), siostrę (SP 4-6 -

40%, SP 7-8 - 17%, PSP - 16%), brata (SP 7-8 - 8%, PSP - 20%), dziadka (SP 7-8 - 8%, PSP - 22%), babcię (SP 7-8 - 17%, PSP - 20%) oraz inne osoby (SP 4-6 - 20%, SP 7-8 - 33%, PSP - 33%).

Wykres 66. Kto w Twoim domu stosuje przemoc?⁴³

6.4.9. Formy spędzania czasu wolnego

Uczniowie z gminy Jarocin najczęściej⁴⁴ spędzają czas wolny grając w gry online (SP 4-6 - 34%, SP 7-8 - 29%, PSP - 22%), korzystając z Internetu dla przyjemności (SP 4-6 - 56%, SP 7-8 - 81%, PSP - 86%) oraz poprzez alternatywne formy spędzania czasu wolnego np. słuchanie muzyki, oglądania filmów, gra na instrumencie (SP 4-6 - 49%, SP 7-8 - 63%, PSP - 71%).

Uczniowie kilka razy w tygodniu uczą się języków obcych (SP 4-6 - 49%, SP 7-8 - 35%, PSP - 29%) oraz grają w gry online (SP 4-6 - 31%, SP 7-8 - 30%, PSP - 21%).

Uczniowie klas 7-8 raz lub dwa razy w miesiącu wychodzą wieczorami z przyjaciółmi do centrum handlowego lub do parku - 21%. Natomiast najstarsi uczniowie wychodzą wieczorami z przyjaciółmi do centrum handlowego lub do parku co najmniej raz na tydzień (23%) lub raz/dwa razy w miesiącu (22%). Uczniowie klas ponadpodstawowych wychodzą także wieczorami z przyjaciółmi na dyskotekę lub do kawiarni. Takie wyjścia zdarzają im się co najmniej raz na tydzień (25%) lub raz/dwa razy w miesiącu (26%).

Czytanie książek nie jest popularną formą spędzania czasu wolnego wśród uczniów z gminy Jarocin.

⁴³ Pytanie wielokrotnego wyboru.

⁴⁴ aktywności wykonywane codziennie

Najmłodsi czytają książki kilka razy w roku (31%) lub raz/dwa razy w miesiącu (19%), a co piąty (20%) przyznaje, że nigdy nie czyta książek dla przyjemności. Uczniowie klas 7-8 najczęściej odpowiadali, że czytają książki kilka razy w roku (28%) lub nigdy (27%). Uczniowie klas ponadpodstawowych najczęściej odpowiadali, że nigdy nie czytają książek dla przyjemności (PSP - 41%).

Najrzadszą formą spędzania czasu wolnego wśród uczniów z gminy Jarocin jest uczestnictwo w zajęciach placówek wsparcia dziennego - uczniowie wskazywali, że nigdy tego nie robią (SP 4-6 - 66%, SP 7-8 - 61%, PSP - 79%).

Tabela 25. Jak spędzasz czas wolny? Wybierz po jednej odpowiedzi dla każdej aktywności - SP 4-6

Aktywność	kilka razy w roku	raz lub dwa razy w miesiącu	co najmniej raz na tydzień	kilka razy w tygodniu	codziennie	nigdy
czytasz książki dla przyjemności	31%	19%	13%	10%	7%	20%
uczysz się języków obcych	4%	6%	17%	49%	14%	10%
wychodzisz wieczorami z przyjaciółmi (dyskoteka, kawiarnia)	20%	12%	8%	6%	1%	53%
wychodzisz wieczorami z przyjaciółmi (centrum handlowe, park)	22%	14%	8%	10%	2%	44%
uczestnictwo w zajęciach placówek wsparcia dziennego	12%	6%	4%	8%	4%	66%
granie w gry online	4%	8%	16%	31%	34%	7%
korzystanie z Internetu dla przyjemności	1%	2%	10%	29%	56%	2%
alternatywne formy spędzania czasu wolnego (słuchanie muzyki, oglądania filmów, gra na instrumencie)	2%	3%	9%	35%	49%	2%

Tabela 26. Jak spędzasz czas wolny? Wybierz po jednej odpowiedzi dla każdej aktywności - SP 7-8

Aktywność	kilka razy w roku	raz lub dwa razy w miesiącu	co najmniej raz na tydzień	kilka razy w tygodniu	codziennie	nigdy
czytasz książki dla przyjemności	28%	20%	12%	8%	5%	27%
uczysz się języków obcych	7%	7%	24%	35%	16%	11%
wychodzisz wieczorami z przyjaciółmi (dyskoteka, kawiarnia)	18%	22%	14%	16%	4%	26%
wychodzisz wieczorami z przyjaciółmi (centrum handlowe, park)	17%	21%	17%	18%	7%	20%
uczestnictwo w zajęciach placówek wsparcia dziennego	12%	11%	7%	5%	4%	61%
granie w gry online	7%	13%	13%	30%	29%	8%
korzystanie z Internetu dla przyjemności	1%	1%	4%	12%	81%	1%
alternatywne formy spędzania czasu wolnego (słuchanie muzyki, oglądania filmów, gra na instrumencie)	1%	2%	5%	25%	63%	4%

Tabela 27. Jak spędzasz czas wolny? Wybierz po jednej odpowiedzi dla każdej aktywności - PSP

Aktywność	kilka razy w roku	raz lub dwa razy w miesiącu	co najmniej raz na tydzień	kilka razy w tygodniu	codziennie	nigdy
czytasz książki dla przyjemności	26%	14%	7%	7%	5%	41%
uczysz się języków obcych	7%	9%	25%	29%	14%	16%
wychodzisz wieczorami z przyjaciółmi (dyskoteka, kawiarnia)	15%	26%	25%	16%	6%	12%
wychodzisz wieczorami z przyjaciółmi (centrum handlowe, park)	14%	22%	23%	21%	8%	12%
uczestnictwo w zajęciach placówek wsparcia dziennego	9%	5%	3%	2%	2%	79%
granie w gry online	11%	15%	13%	21%	22%	18%
korzystanie z Internetu dla przyjemności	1%	1%	2%	9%	86%	2%
alternatywne formy spędzania czasu wolnego (słuchanie muzyki, oglądania filmów, gra na instrumencie)	2%	2%	5%	18%	71%	2%

ROZDZIAŁ VII

WYBRANE ZAGADNIENIA Z ESPAD-U. PORÓWNANIE WYNIKÓW BADANIA UCZNIÓW SZKÓŁ Z GMINY JAROCIN Z WYNIKAMI PRÓBY OGÓLNOPOLSKIEJ Z 2019 ROKU

7.1 Metodologia

W niniejszym opracowaniu zostanie przeprowadzone porównanie wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół z terenu gminy Jarocin z wynikami badania ESPAD przeprowadzonego na próbie ogólnopolskiej w 2019 roku.

Europejski Program Badań nad Używaniem Alkoholu i Środków Odurzających przez Młodzież Szkolną (*European School Survey Project on Alcohol and Drugs*, w skrócie ESPAD) to wieloletni europejski program badań ankietowych w szkołach. Badania prowadzone są co cztery lata według tych samych wystandaryzowanych technik. W Polsce przeprowadzane są na próbach losowych uczniów w grupie wiekowej 15-18 lat. Mają one na celu przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych. Badania ESPAD z 2019 roku objęło 5903 uczniów.

W badaniu zrealizowanym na potrzeby niniejszej diagnozy zbadano wybrane zagadnienia zawarte w kwestionariuszu ESPAD. Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Otrzymane w ten sposób wyniki porównano z wynikami ostatniego badania ogólnopolskiego ESPAD- u, przeprowadzonego w roku 2019. Porównania dokonywano w ramach tych samych grup wiekowych tj.: uczniów szkół z terenu gminy Jarocin oraz próby ogólnopolskiej.

7.2 Cel badania

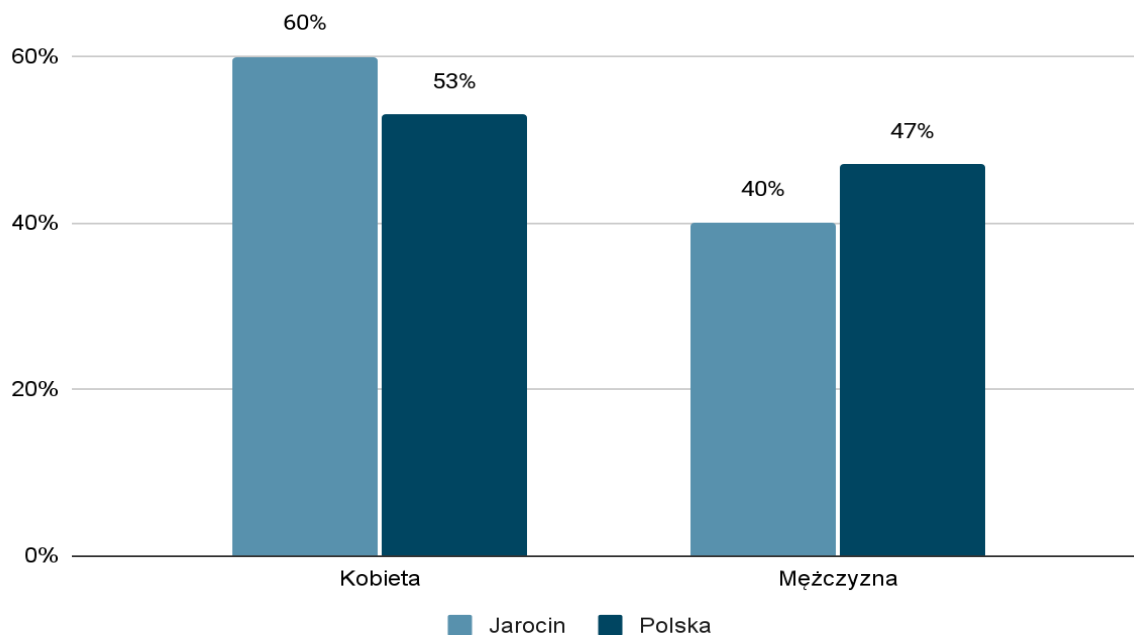
Celem przeprowadzenia ankiety było głównie zbadanie zjawiska natężenia korzystania przez uczniów z substancji psychoaktywnych, w tym: napojów alkoholowych, papierosów, narkotyków, leków i substancji wziewnych, a następnie porównania głównych wyników z wynikami próby ogólnopolskiej badania ESPAD 2019.

7.3 Grupa badana

Badaniami objęto 754 uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu gminy Jarocin.

Poniższy wykres obrazuje rozkład płci osób badanych. Zawarto na nim rozkład płci osób badanych w ramach ESPAD-u oraz uczniów szkół z gminy Jarocin.

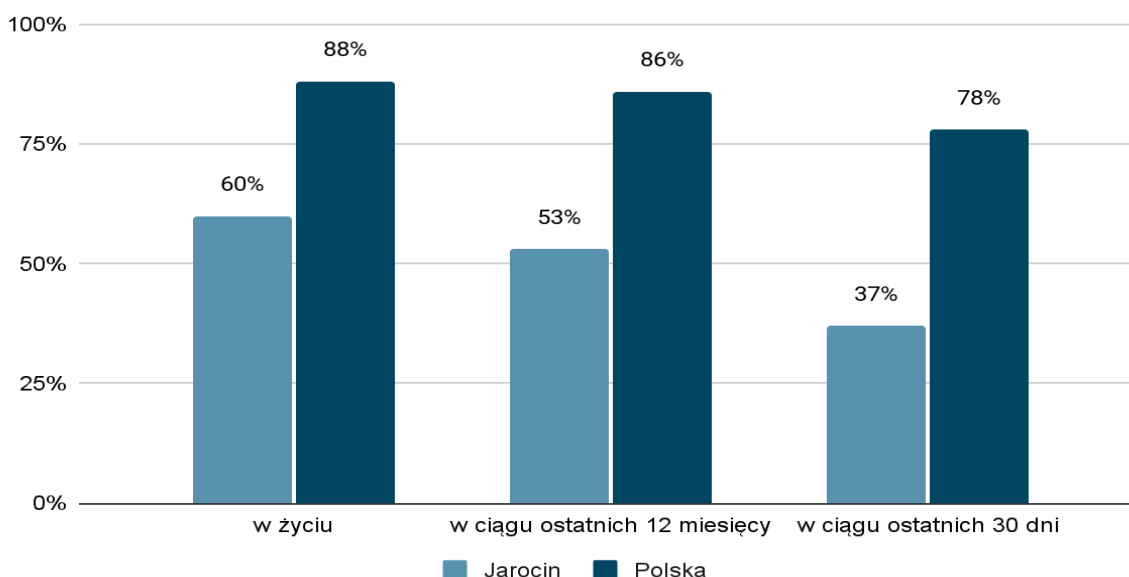
Wykres 67. Rozkład płci badanych.

7.4 Wyniki

Spożywanie napojów alkoholowych wśród uczniów szkół z terenu gminy Jarocin, zarówno kiedykolwiek w życiu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, jak i w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem, jest na niższym poziomie w porównaniu z wynikami dla młodzieży próby ogólnopolskiej. Uczniowie w gminie Jarocin sięgają po alkohol rzadziej niż ich rówieśnicy na terenie Polski, co wskazuje na pozytywny trend młodych ludzi wobec spożywania alkoholu.

Wykres 68. Spożywanie napojów alkoholowych

W poniższej tabeli zawarto pełne wyniki badania uczniów szkół z terenu gminy Jarocin zakresu spożywania napojów alkoholowych.

Tabela 28. Ile razy (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się pić jakiś napój alkoholowy, tzn. piwo, wino, wódkę lub inny napój spirytusowy?

	<i>Nie piłem</i>	<i>1-2 razy</i>	<i>3-5 razy</i>	<i>6-9 razy</i>	<i>10-19 razy</i>	<i>20-39 razy</i>	<i>40 razy lub więcej</i>
w życiu	40%	14%	8%	4%	8%	7%	19%
w ciągu ostatnich 12 miesięcy	47%	14%	9%	6%	8%	6%	10%
w ciągu ostatnich 30 dni	63%	18%	9%	5%	2%	1%	2%

W kolejnej tabeli zawarto pełne wyniki badania uczniów szkół gminy Jarocin z zakresu spożycia poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych (podczas ostatniej okazji picia napojów alkoholowych).

Wielkość spożycia poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych przy ostatniej okazji picia napojów alkoholowych wskazuje, iż uczniowie szkół gminy Jarocin najczęściej spożywają 1-2 typowych butelek lub puszek piwa - 13%, mniej niż jeden kieliszek wina (8%) oraz 6 lub więcej kieliszków wódki (19%). Zazwyczaj jednak, uczniowie przyznają, że nie piją w ogóle (piwa - 52%; wina - 67%; wódki - 57%).

Tabela 29. Podczas ostatniej sytuacji, kiedy piłeś(aś) jakiś napój alkoholowy, to ile wypileś?

	<i>JAROCIN</i>
PIWO	
Nigdy nie piję piwa	52%
Ostatnim razem nie piłem(am) piwa	16%
Mniej niż jedną zwykłą butelkę lub puszkę (poniżej 0,5 litra)	12%
1-2 typowe butelki lub puszkę (powyżej 0,5 do 1 litra)	13%
3-4 typowe butelki lub puszkę (powyżej 1 litra do 2 litrów)	3%
5 lub więcej typowych butelek lub puszek (powyżej 2 litrów)	4%
WINO	
Nigdy nie piję wina	67%
Ostatnim razem nie piłem(am) wina	13%
Mniej niż jeden kieliszek (poniżej 100 gram)	8%
1-2 kieliszki (powyżej 100 gram do 200 gram)	6%
Pół butelki (ok. 370 gram)	3%
Butelkę lub więcej (750 gram lub więcej)	3%
WÓDKA	
Nigdy nie piję wódki	57%
Ostatnim razem nie piłem(am) wódki	9%
Mniej niż jeden kieliszek (poniżej 50 gram)	4%
1-2 kieliszki (powyżej 50 gram do 100 gram)	6%
3-5 kieliszków (powyżej 100 gram do 250 gram)	5%
6 kieliszków lub więcej (300 gram lub więcej)	19%

Poniższe wartości odzwierciedlają strukturę odpowiedzi uczniów na pytanie: „*Na ile jest prawdopodobne, że każda z poniższych możliwości mogłaby się zdarzyć Tobie osobiście, jeśli napijesz się alkoholu?*”

Oczekiwania uczniów szkół gminy Jarocin wobec alkoholu różnią się w porównaniu do próby ogólnopolskiej.

Uczniowie szkół z terenu gminy Jarocin w porównaniu do próby ogólnopolskiej, zgłaszali:

- tak samo często: poczucie bycia szczęśliwym oraz przekonanie o świetnej zabawie;
- częściej: strach przed problemami zdrowotnymi (o 6%), niemożność przestania picia (o 1%) oraz zrobienie czegoś, czego będą żałowali (o 1%);
- rzadziej: poczucie odprężenia (o 14%), obawy przed kłopotami z policją (o 1%), zapomnianie o swoich problemach (o 1%), obawy przed kacem (o 5%), bycie bardziej przyjaznym i towarzyskim (o 3%) i strach przed pojawiającymi się mdłościami (o 1%).

W tabeli poniżej zawarto pełne wyniki badania uczniów szkół z terenu gminy Jarocin oraz próby ogólnopolskiej z zakresu oczekiwań wobec alkoholu.

Tabela 30. Oczekiwania wobec alkoholu.

	JAROCIN	POLSKA
<i>Poczuję się odprężony/-a</i>		
Bardzo prawdopodobne	17%	31%
Prawdopodobne	20%	40%
Nie wiadomo	40%	18%
Mało prawdopodobne	10%	7%
Zupełnie nieprawdopodobne	13%	5%
<i>Będę miał kłopoty z policją</i>		
Bardzo prawdopodobne	5%	6%
Prawdopodobne	6%	11%
Nie wiadomo	30%	30%
Mało prawdopodobne	18%	26%
Zupełnie nieprawdopodobne	41%	27%
<i>Zaszkodzi to mojemu zdrowiu</i>		
Bardzo prawdopodobne	14%	8%
Prawdopodobne	17%	20%

Nie wiadomo	34%	35%
Mało prawdopodobne	17%	27%
Zupełnie nieprawdopodobne	18%	10%
<i>Poczuję się szczęśliwy/-a</i>		
Bardzo prawdopodobne	17%	17%
Prawdopodobne	21%	35%
Nie wiadomo	39%	31%
Mało prawdopodobne	10%	11%
Zupełnie nieprawdopodobne	13%	6%
<i>Zapomnę o swoich problemach</i>		
Bardzo prawdopodobne	16%	17%
Prawdopodobne	16%	34%
Nie wiadomo	38%	26%
Mało prawdopodobne	13%	14%
Zupełnie nieprawdopodobne	17%	8%
<i>Nie będę w stanie przestać pić</i>		
Bardzo prawdopodobne	6%	5%
Prawdopodobne	3%	8%
Nie wiadomo	33%	24%
Mało prawdopodobne	16%	27%
Zupełnie nieprawdopodobne	42%	36%
<i>Będę miał/-a kaca</i>		
Bardzo prawdopodobne	10%	15%
Prawdopodobne	12%	28%
Nie wiadomo	40%	28%
Mało prawdopodobne	17%	19%
Zupełnie nieprawdopodobne	21%	11%
<i>Będę bardziej przyjazny/-a i towarzyski/-a</i>		
Bardzo prawdopodobne	19%	22%
Prawdopodobne	20%	40%

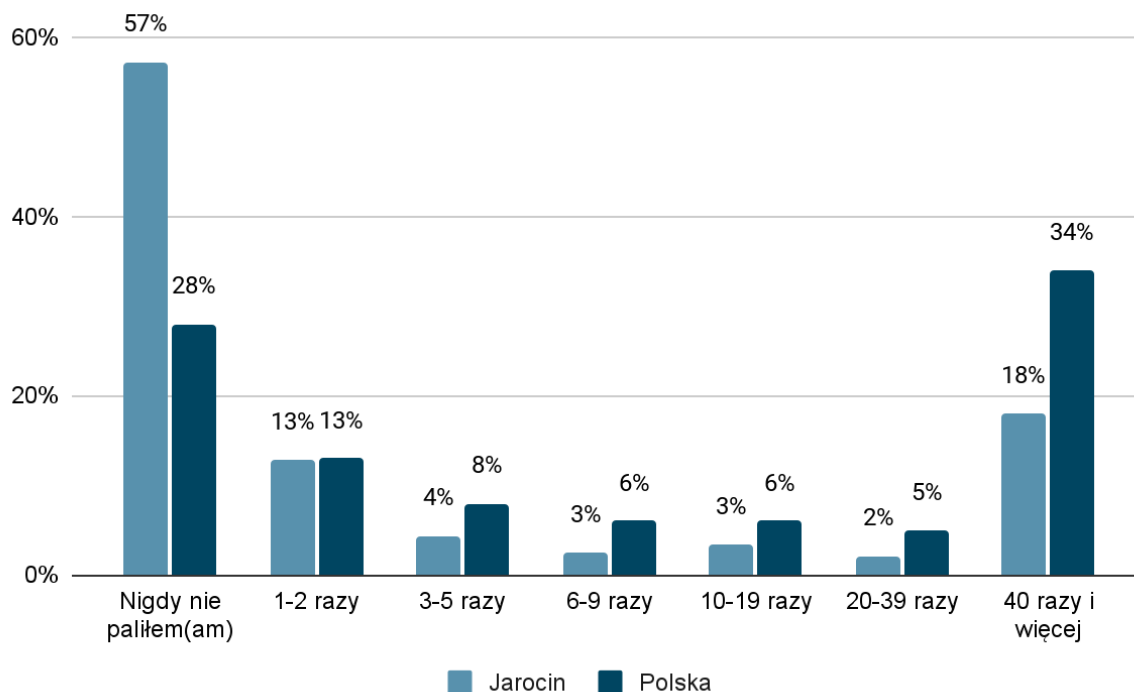
Nie wiadomo	42%	25%
Mało prawdopodobne	7%	7%
Zupełnie nieprawdopodobne	12%	6%
<i>Zrobię coś, czego będę żałował/-a</i>		
Bardzo prawdopodobne	11%	10%
Prawdopodobne	12%	19%
Nie wiadomo	40%	33%
Mało prawdopodobne	17%	23%
Zupełnie nieprawdopodobne	20%	16%
<i>Będę się świetnie bawić</i>		
Bardzo prawdopodobne	25%	25%
Prawdopodobne	21%	40%
Nie wiadomo	38%	26%
Mało prawdopodobne	5%	5%
Zupełnie nieprawdopodobne	11%	5%
<i>Zrobi mi się niedobrze (będę miał/-a mdłości)</i>		
Bardzo prawdopodobne	8%	9%
Prawdopodobne	11%	21%
Nie wiadomo	43%	35%
Mało prawdopodobne	20%	22%
Zupełnie nieprawdopodobne	18%	13%

Kolejna poddana badaniu kwestia dotyczyła deklaracji uczniów na temat palenia przez nich papierosów. Większa część uczniów szkół z terenu gminy Jarocin deklaruje, że nigdy nie paliła (57%), jest to o 29% więcej w porównaniu do uczniów z próby ogólnopolskiej. Rozkład pozostałych odpowiedzi również wskazuje na to, iż uczniowie szkół gminy Jarocin z reguły palą rzadziej i mniej niż młodzież z próby ogólnopolskiej.

- 1 – 2 razy: uczniowie gminy Jarocin - tak samo często;
- 3 – 5 razy: uczniowie gminy Jarocin o 4% rzadziej;
- 6 – 9 razy: uczniowie gminy Jarocin o 3% rzadziej;
- 10 – 19 razy: uczniowie gminy Jarocin o 3% rzadziej;

- 20 – 39 razy: uczniowie gminy Jarocin o 3%. rzadziej;
- 40 razy i więcej: uczniowie gminy Jarocin o 16% rzadziej.

Wykres 69. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?

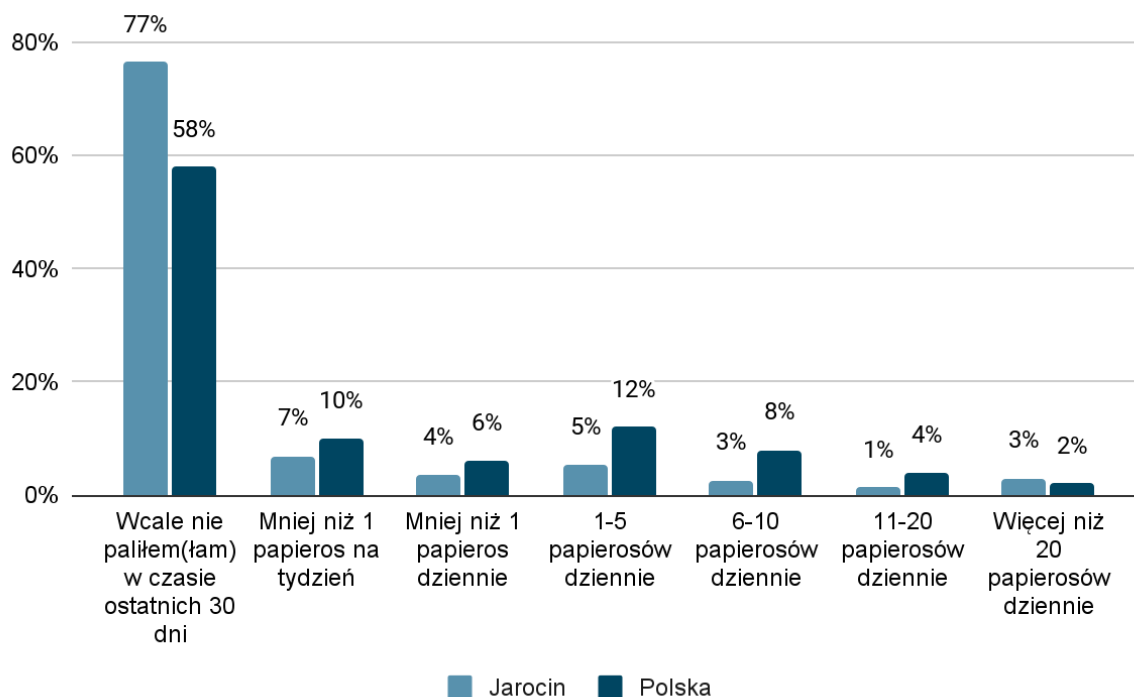

Podobne różnice ujawniają deklaracje uczniów związane z paleniem papierosów w ciągu miesiąca przed badaniem. Uczniowie Szkół gminy Jarocin w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem palili rzadziej i mniej w porównaniu do swoich rówieśników z terenu całej Polski.

Struktura odpowiedzi uczniów:

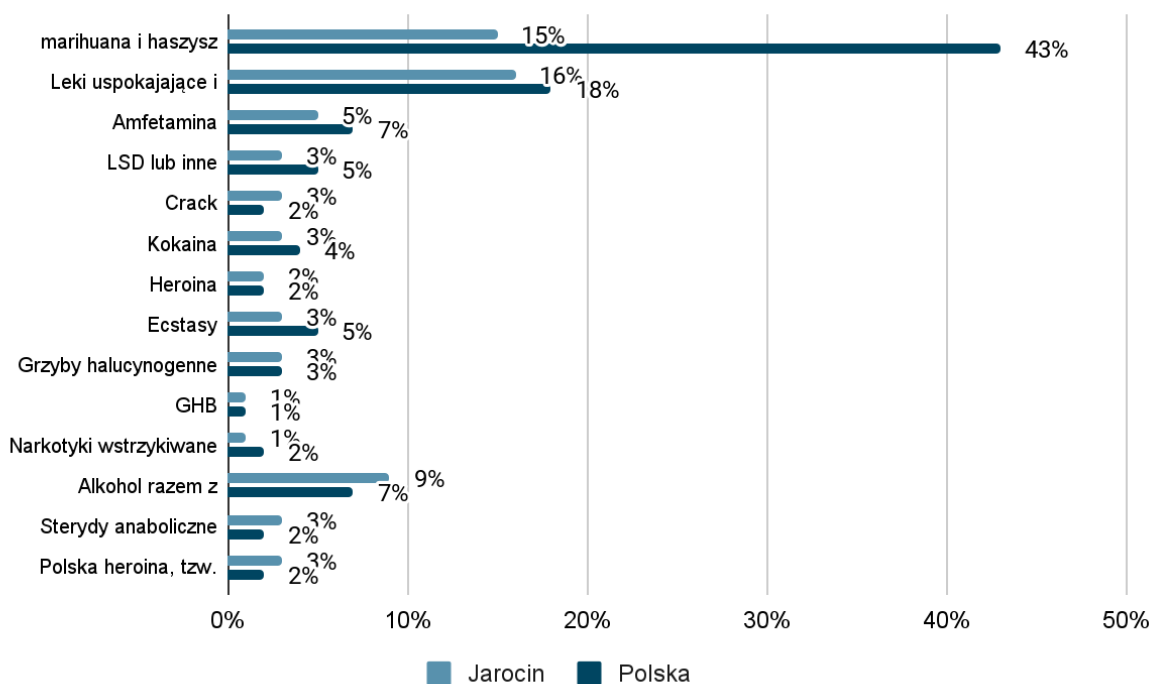
- wcale nie paliłem(łam) w czasie ostatnich 30 dni: uczniowie z gminy Jarocin o 19% częściej;
- mniej niż 1 papieros na tydzień: uczniowie z gminy Jarocin o 3% rzadziej;
- mniej niż 1 papieros dziennie: uczniowie z gminy Jarocin o 2%. rzadziej;
- 1 – 5 papierosów dziennie: uczniowie z gminy Jarocin o 7% rzadziej;
- 6 – 10 papierosów dziennie: uczniowie z gminy Jarocin o 5% rzadziej;
- 11 – 20 papierosów dziennie: uczniowie z gminy Jarocin o 3% rzadziej;
- więcej niż 20 papierosów dziennie: uczniowie z gminy Jarocin o 1% częściej.

Wykres 70. Jak często palił(a)ś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

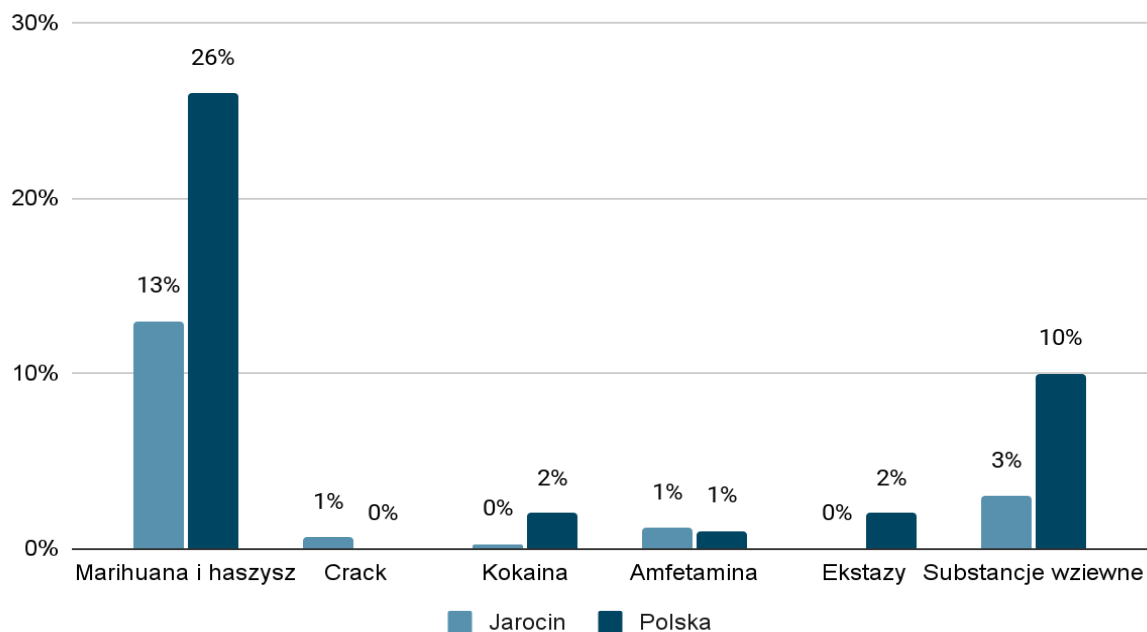

Wśród uczniów w badaniu ogólnopolskim, najpopularniejszą substancją psychoaktywną, jeśli chodzi o użycie chociaż raz w życiu, okazały się: leki uspokajające bez przepisu lekarza (16%) marihuana i haszysz (15%), alkohol razem z tabletkami (9%) oraz amfetamina (5%). Wśród uczniów szkół z terenu gminy Jarocin problem przyjmowania narkotyków czy dopalaczy występuje w mniejszym stopniu niż średnia z próby ogólnopolskiej.

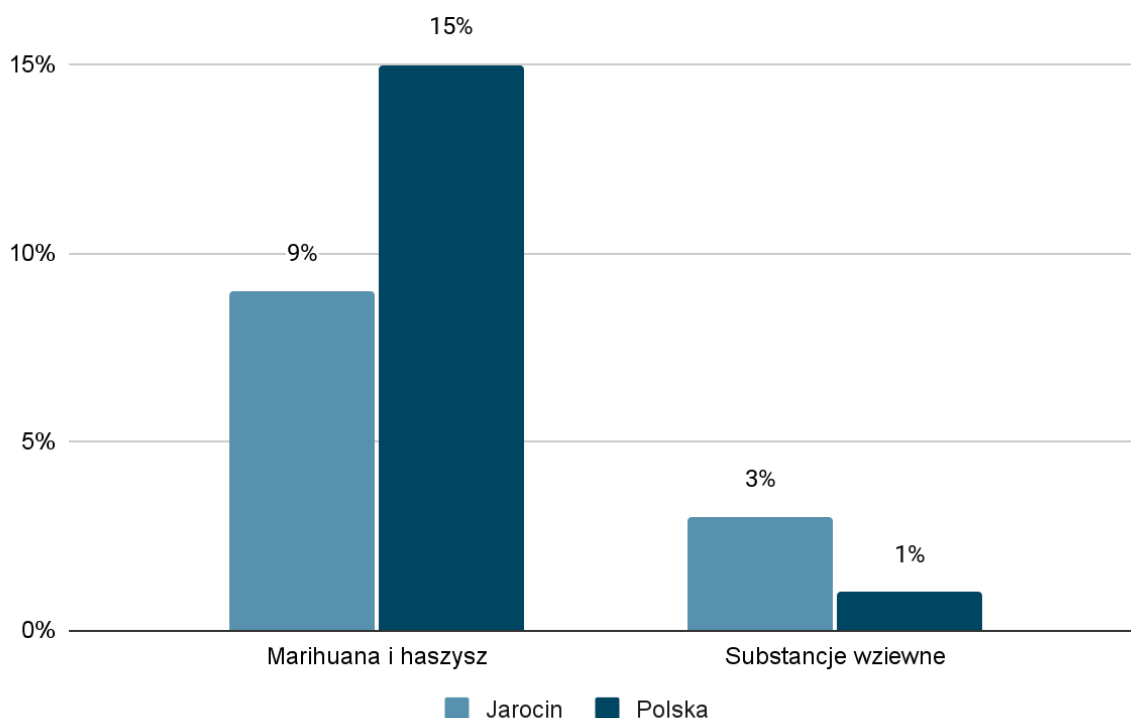
Wykres 71. Czy zdarzyło Ci się używać kiedykolwiek, któregoś z podanych niżej środków?

Wykres 72. Używanie substancji w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Wykres 73. Używanie substancji w ciągu ostatnich 30 dni.

7.5 Podsumowanie

Spożywanie napojów alkoholowych wśród uczniów szkół z terenu gminy Jarocin jest na dużo niższym poziomie w porównaniu z wynikami dla młodzieży ogólnopolskiej. Uczniowie z gminy Jarocin nie tylko spożywają mniej alkoholu, ale również piją z umiarem napoje alkoholowe o mniejszej zawartości procentowej alkoholu. Ponadto młodzież, nie tylko rzadziej sięga po alkohol niż ich rówieśnicy na terenie Polski, ale również rzadziej pali papierosy. Wskazuje to na pozytywny trend młodych ludzi wobec spożywania alkoholu i palenia papierosów.

Co niepokojące, uczniowie przejawiają problemy związane z zażywaniem narkotyków i dopalaczy - głównie sięgają po marihuanę, haszysz, substancje wziewne, amfetaminę oraz leki uspokajające bez przepisu lekarza. Jednakże wśród uczniów szkół z terenu gminy Jarocin problem przyjmowania narkotyków i dopalaczy występuje w mniejszym stopniu niż średnia z próby ogólnopolskiej.

ROZDZIAŁ VIII

BADANIA ANKIETOWE WŚRÓD RODZICÓW DZIECI UCZĘSZCZAJĄCYCH DO SZKÓŁ W GMINIE JAROCIN

8.1 Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań rodziców uczniów ze szkół na terenie gminy Jarocin wobec:

- problemów społecznych w środowisku szkolnym i domowym,
- zagadnień związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych przez dzieci,
- sposobów spędzania wolnego czasu.

8.2 Charakterystyka badanej grupy

W badaniu wzięło udział 593 rodziców uczniów ze szkół podstawowych i 602 ze szkół ponadpodstawowych na terenie gminy Jarocin.

8.3 Wyniki

Na początku ankiety poprosiliśmy rodziców dzieci uczęszczających do szkół w gminie Jarocin o ocenę istotności problemów społecznych występujących w środowisku szkolnym ich dziecka.

Według ankietowanych rodziców szkół podstawowych najistotniejszym problemem ich dziecka jest uzależnienie od gier komputerowych lub Internetu (94%), następnie agresja pomiędzy uczniami (93%), agresja w przestrzeni internetowej (92%), uzależnienia behawioralne (85%) palenie papierosów i e-papierosów (81%) picie alkoholu (78%), zażywanie dopalaczy i nowych substancji psychoaktywnych (78%), przyjmowanie narkotyków (76%) oraz zażywanie leków w celach odurzania się (75%).

Według ankietowanych rodziców szkół ponadpodstawowych wszystkie wymienione problemy występujące w szkole ich dziecka są istotne⁴⁵: agresja w przestrzeni internetowej (88%), agresja pomiędzy uczniami (87%), uzależnienie od gier komputerowych lub Internetu (87%), palenie papierosów i e-papierosów (86%) picie alkoholu (85%), przyjmowanie narkotyków (84%),

⁴⁵ Suma odpowiedzi: bardzo istotny oraz raczej istotny

zażywanie dopalaczy i nowych substancji psychoaktywnych (84%), uzależnienia behawioralne (83%) oraz zażywanie leków w celach odurzania się (80%).

Szczegółowy rozkład odpowiedzi rodziców przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 31. Najistotniejsze problemy w środowisku szkolnym – rodzice SP

Problem	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Agresja pomiędzy uczniami	76%	17%	6%	1%
Uzależnienia behawioralne	47%	38%	11%	4%
Agresja w przestrzeni internetowej	73%	19%	6%	3
Zażywanie leków w celach odurzania się	60%	15%	13%	12%
Picie alkoholu	64%	14%	12%	11%
Przyjmowanie narkotyków	65%	11%	12%	11%
Uzależnienie od gier komputerowych lub Internetu	72%	22%	4%	3%
Palenie papierosów, e-papierosów	62%	19%	10%	8%
Zażywanie dopalaczy, nowych substancji psychoaktywnych	66%	12%	12%	10%

Tabela 32. Najistotniejsze problemy w środowisku szkolnym – rodzice PSP

Problem	Bardzo istotny	Raczej istotny	Raczej nieistotny	Zdecydowanie nieistotny
Agresja pomiędzy uczniami	69%	18%	9%	4%
Uzależnienia behawioralne	46%	37%	12%	5%
Agresja w przestrzeni internetowej	64%	24%	8%	4%
Zażywanie leków w celach odurzania się	63%	17%	11%	9%
Picie alkoholu	64%	21%	9%	6%
Przyjmowanie narkotyków	74%	10%	8%	8%
Uzależnienie od gier komputerowych lub Internetu	59%	28%	8%	5%
Palenie papierosów, e-papierosów	58%	28%	6%	7%
Zażywanie dopalaczy, nowych substancji psychoaktywnych	71%	13%	7%	9%

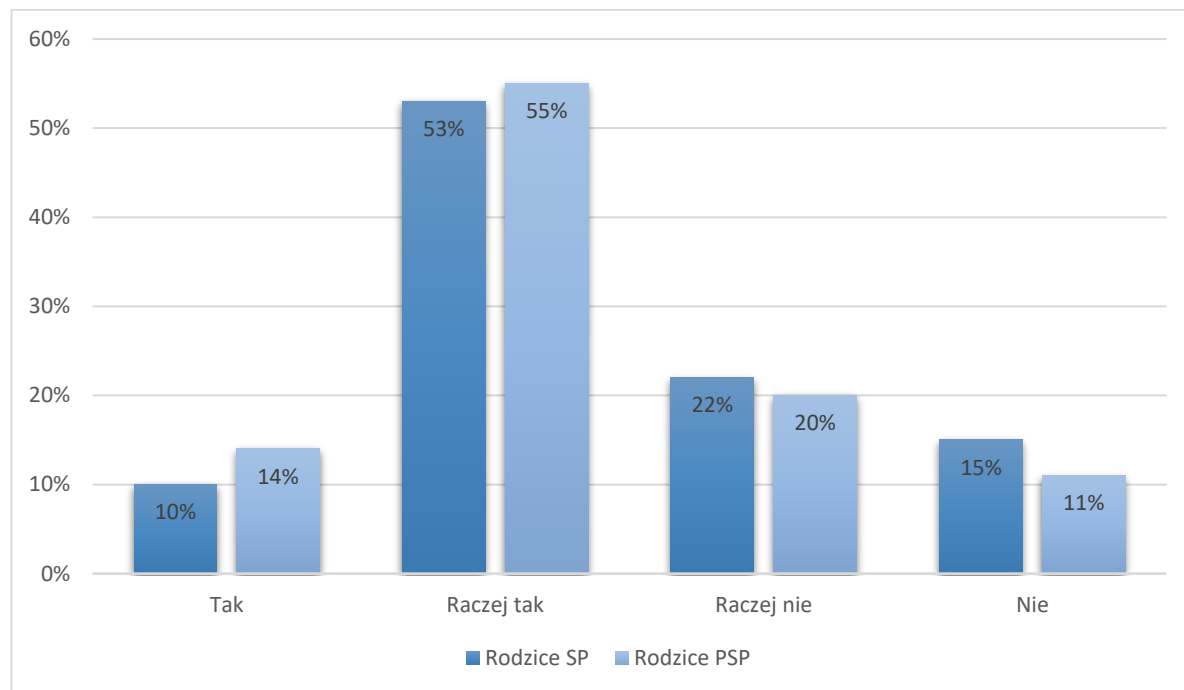
Zdania rodziców co do sprawiedliwego traktowania uczniów w szkole są podzielone. 69%⁴⁶ rodziców uczniów szkół podstawowych zgadza się z twierdzeniem, że wszyscy uczniowie w szkole są traktowani sprawiedliwie, natomiast 31%⁴⁷ uważa przeciwnie. Z grupy rodziców

⁴⁶ Suma odpowiedzi "Tak" i "Raczej tak"

⁴⁷ Suma odpowiedzi "Raczej nie" i "Nie"

uczniów ze szkół ponadpodstawowych 63% zgadza się⁴⁸ z twierdzeniem, że wszyscy uczniowie w szkole są traktowani sprawiedliwie, natomiast 37% uważa przeciwnie⁴⁹.

Wykres 74. W szkole wszyscy uczniowie traktowani są sprawiedliwie...

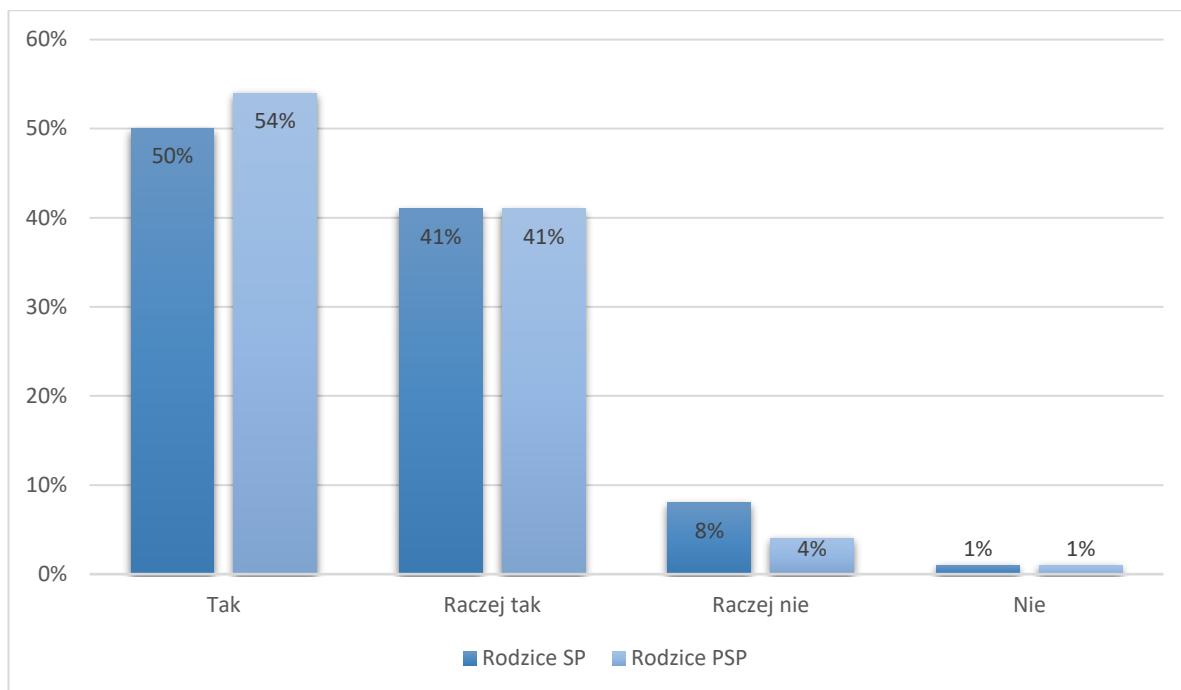

95% rodziców uczniów szkół podstawowych oraz 91% rodziców ze szkół ponadpodstawowych wskazuje, że ich dziecko ma pozytywny stosunek do obowiązków szkolnych.

Wykres 75. Moje dziecko ma pozytywny stosunek do obowiązków szkolnych

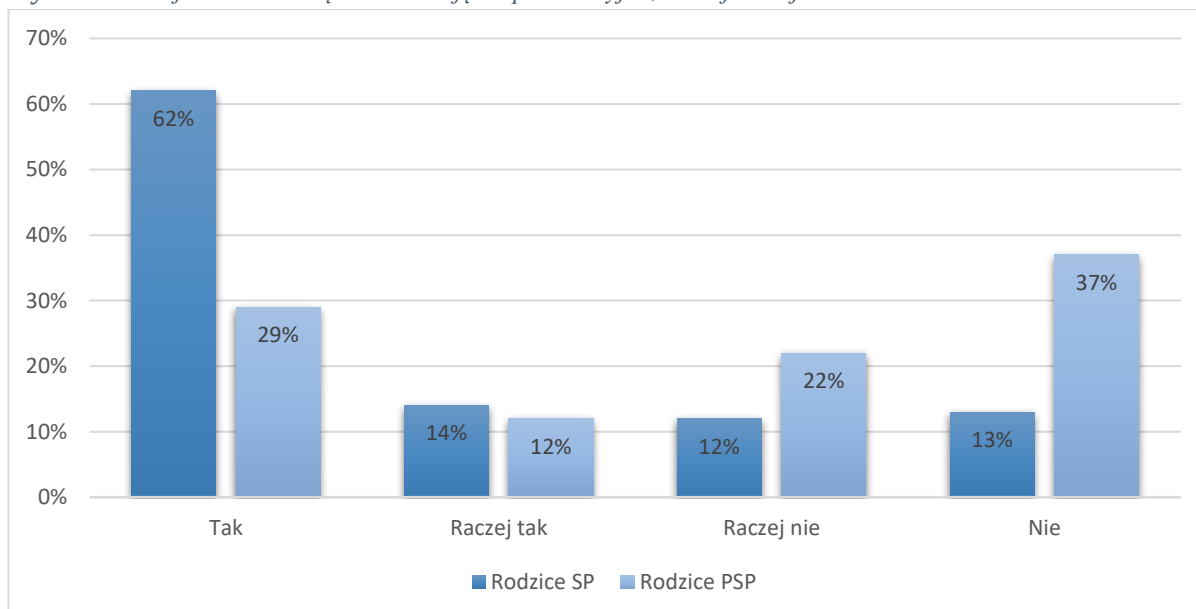
⁴⁸ Suma odpowiedzi "Tak" i "Raczej tak"

⁴⁹ Suma odpowiedzi "Raczej nie" i "Nie"

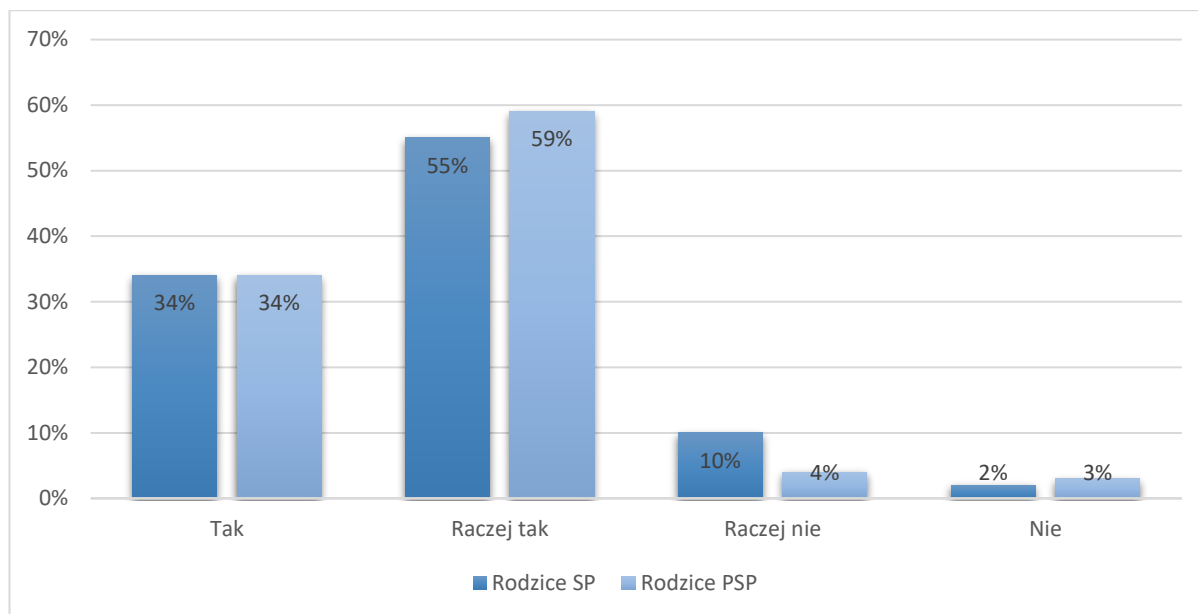
76% rodziców uczniów ze szkół podstawowych twierdzi, że ich dziecko uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne i rozwija zainteresowania. Natomiast w grupie rodziców uczniów szkół ponadpodstawowych tylko 41% badanych odpowiedziało, że ich dziecko uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne i rozwija swoje zainteresowania. Pozostałe 59% badanych twierdzi, że ich dziecko nie uczęszcza na żadne zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania.

Wykres 76. *Moje dziecko uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne, rozwija swoje zainteresowania...*

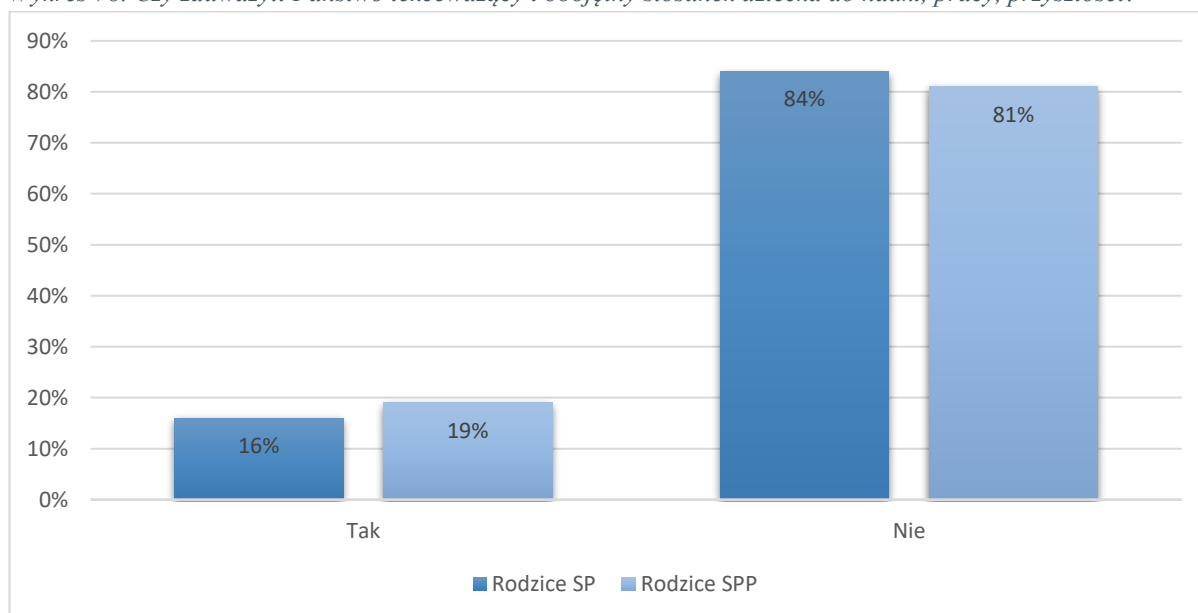
Zarówno w jednej jak i drugiej grupie badanych rodziców zdecydowana większość rodziców (89% SP, 93% PSP) ocenia relacje wśród uczniów jako pozytywne i przyjazne.

Wykres 77. *Wzajemne relacje wśród uczniów są pozytywne, przyjazne...*

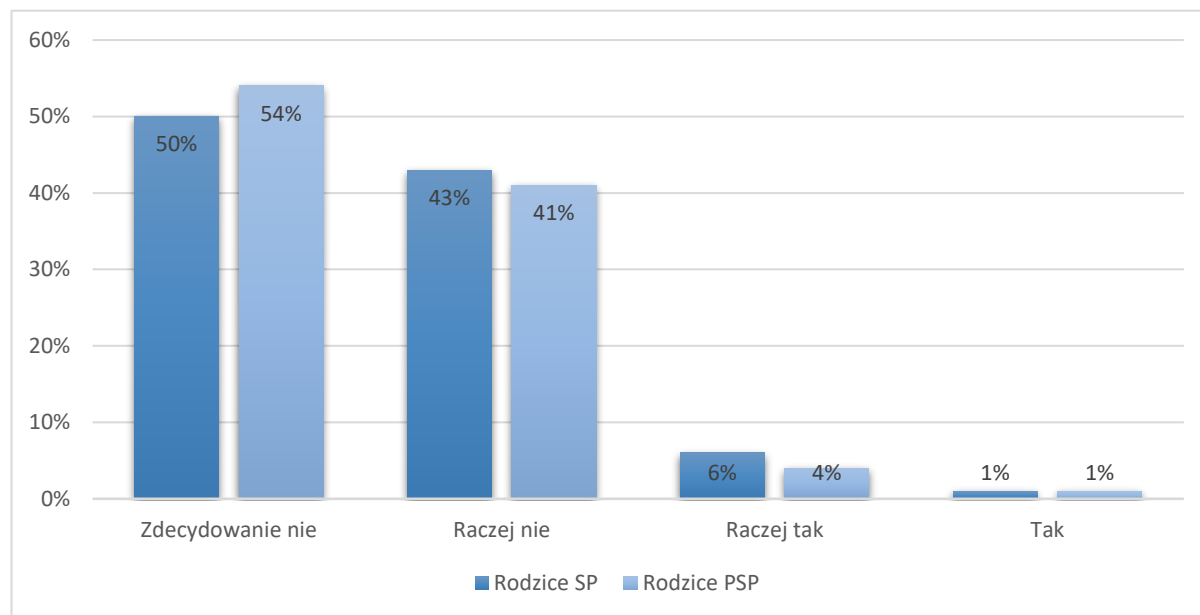
16% badanych rodziców SP i 19% PSP przyznaje, że zauważyli u swojego dziecka lekceważący i obojętny stosunek do nauki, pracy i przyszłości. Pozostali odpowiedzieli przecząco (odpowiednio 84% 81%).

Wykres 78. Czy zauważyli Państwo lekceważący i obojętny stosunek dziecka do nauki, pracy, przyszłości?

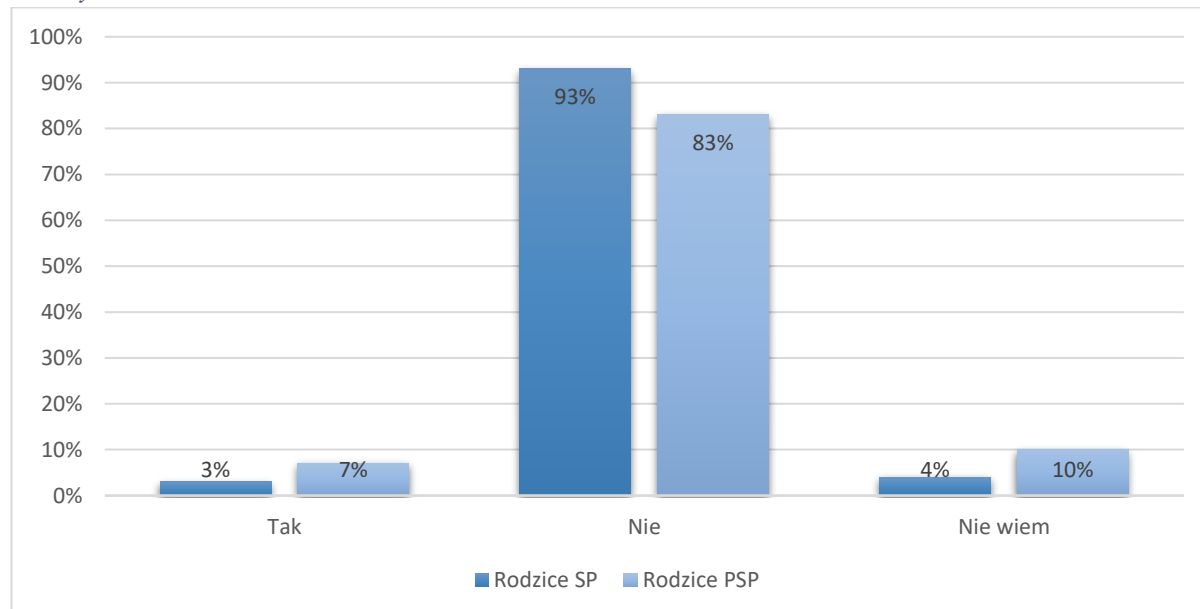
93% rodziców SP i 95% badanych PSP twierdzi, że nie ma problemów wychowawczych ze swoim dzieckiem.

Wykres 79. Czy ma Pan/Pani jakieś problemy wychowawcze ze swoim dzieckiem?

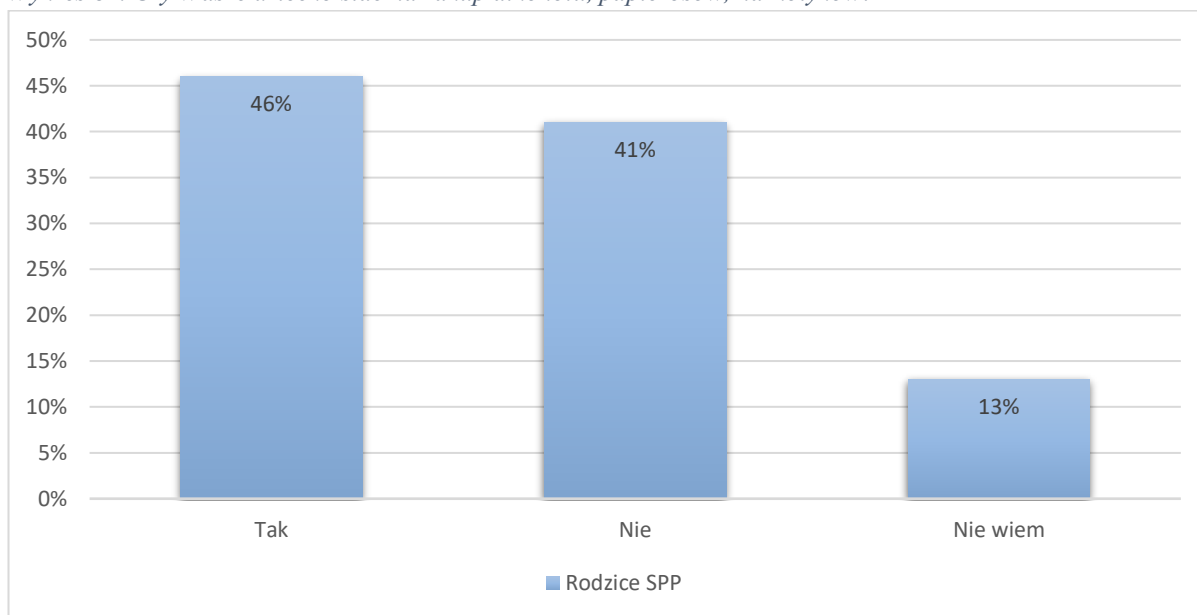
Zdecydowana większość badanych rodziców twierdzi, że nie zdarzyła się taka sytuacja, aby ich dziecko dobrze wyrażało się o piciu alkoholu, paleniu papierosów czy zażywaniu narkotyków (93% SP i 83% PSP).

Wykres 80. Czy zdarzyło się, aby dziecko dobrze wyrażało się o piciu alkoholu, paleniu papierosów, zażywaniu narkotyków?

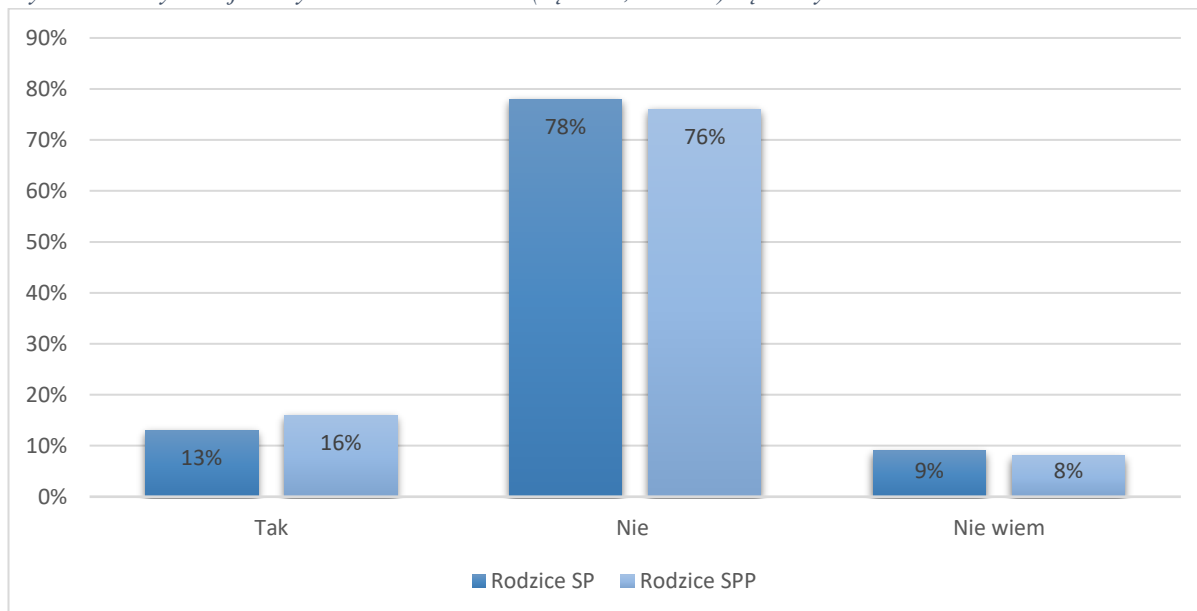
46% rodziców uczniów szkół ponadpodstawowych twierdzi, że ich dziecko stać na zakup alkoholu, papierosów i narkotyków, 41% uważa, że nie, a 13% - nie jest pewnych. W grupie rodziców z młodszej grupy to pytanie nie zostało zadane.

Wykres 81. Czy Wasze dziecko stać na zakup alkoholu, papierosów, narkotyków?

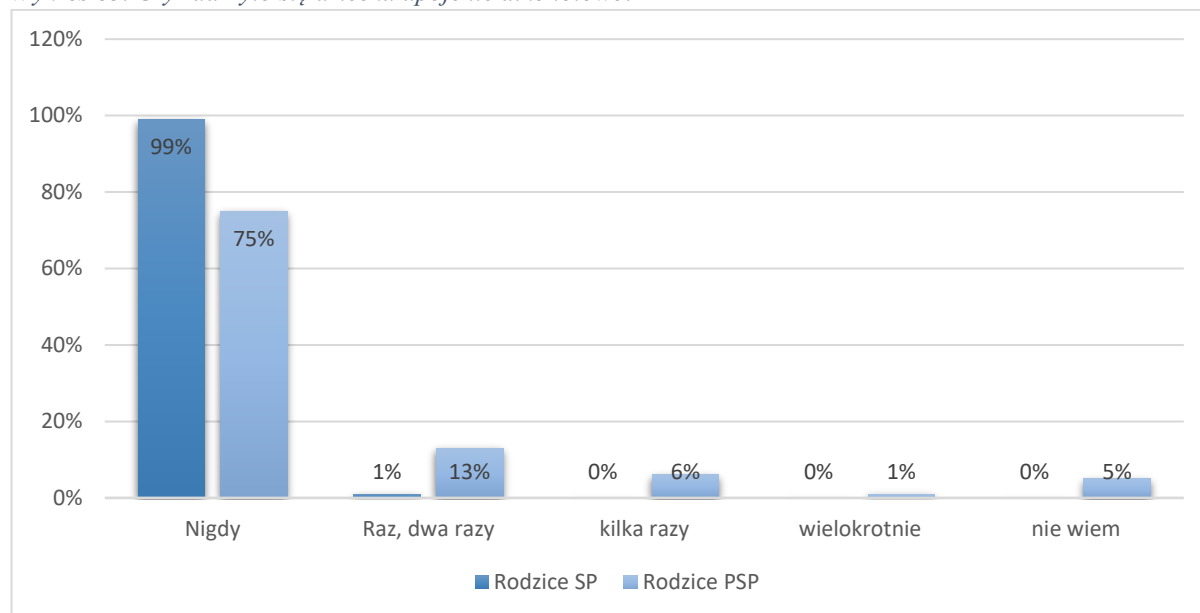
78% rodziców uczniów szkół podstawowych i 76% rodziców ze szkół ponadpodstawowych deklaruje, że w najbliższym otoczeniu ich dziecka (rodzina, sąsiedzi) nie ma osób uzależnionych od alkoholu. 13% SP i 16% PSP przyznaje, że w ich otoczeniu są osoby uzależnione.

Wykres 82. Czy w najbliższym otoczeniu dziecka (sąsiedzi, rodzina) są osoby uzależnione od alkoholu?

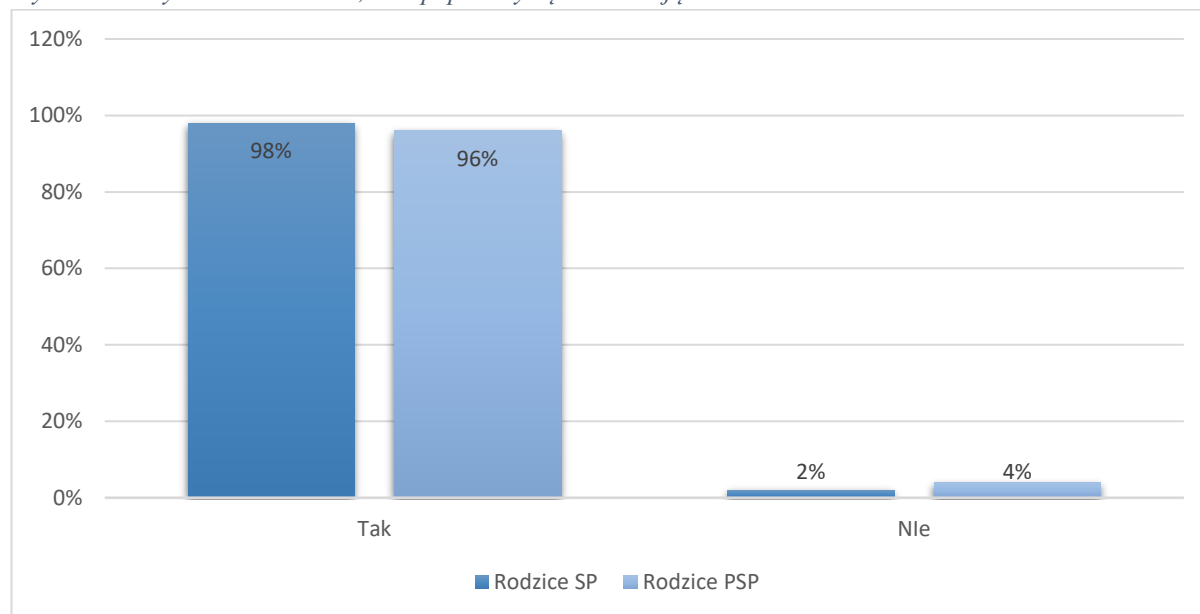
Większość rodziców twierdzi, że ich dziecku nigdy nie zdarzyło się upojenie alkoholowe (99% w grupie młodszych uczniów i 75% w grupie starszych uczniów). Pozostali rodzice ze szkół ponadpodstawowych przyznają, że taka sytuacja miała miejsce raz lub dwa razy (13%), kilka razy (6%) lub nawet wielokrotnie (1%). 5% rodziców nie ma wiedzy na ten temat.

Wykres 83. Czy zdarzyło się dziecku upojenie alkoholowe?

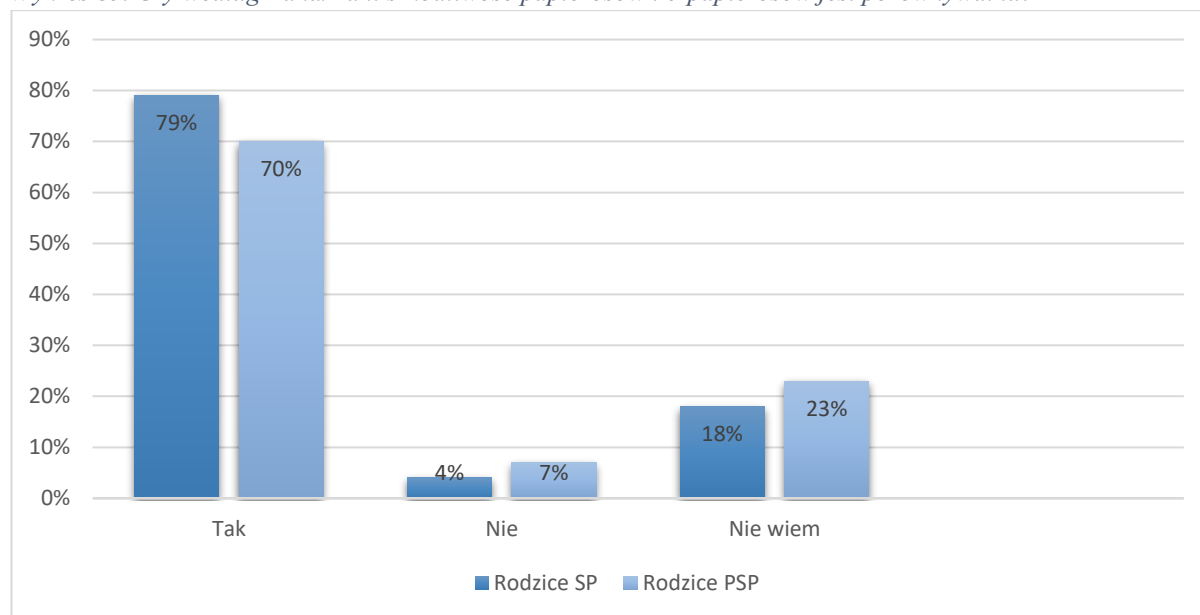
Zarówno w jednej jak i w drugiej grupie rodziców zdecydowana większość badanych (odpowiednio 98% SP i 96% PSP) uważa, że papierosy i e-papierosy są uzależniające.

Wykres 84. Czy uważa Pan/Pani, że e-papierosy są uzależniające?

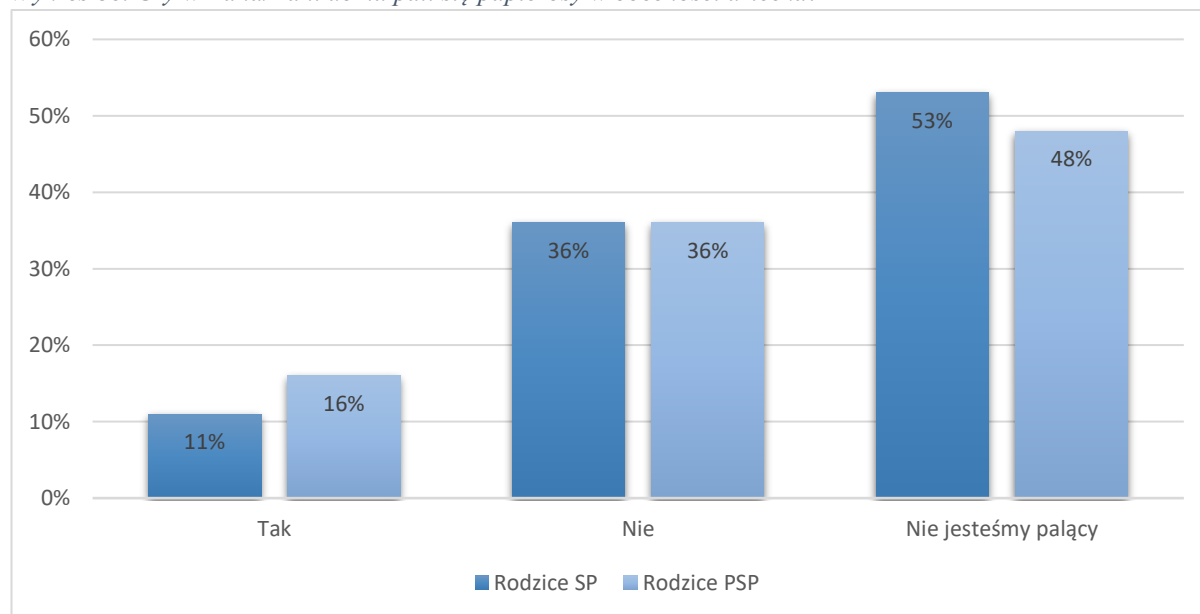
Według 79% respondentów SP oraz 70% respondentów PSP szkodliwość papierosów i e-papierosów jest porównywalna. 4% badanych SP i 7% PSP twierdzi, że nie, a odpowiednio 18 i 23% - nie jest pewnych.

Wykres 85. Czy według Pana/Pani szkodliwość papierosów i e-papierosów jest porównywalna?

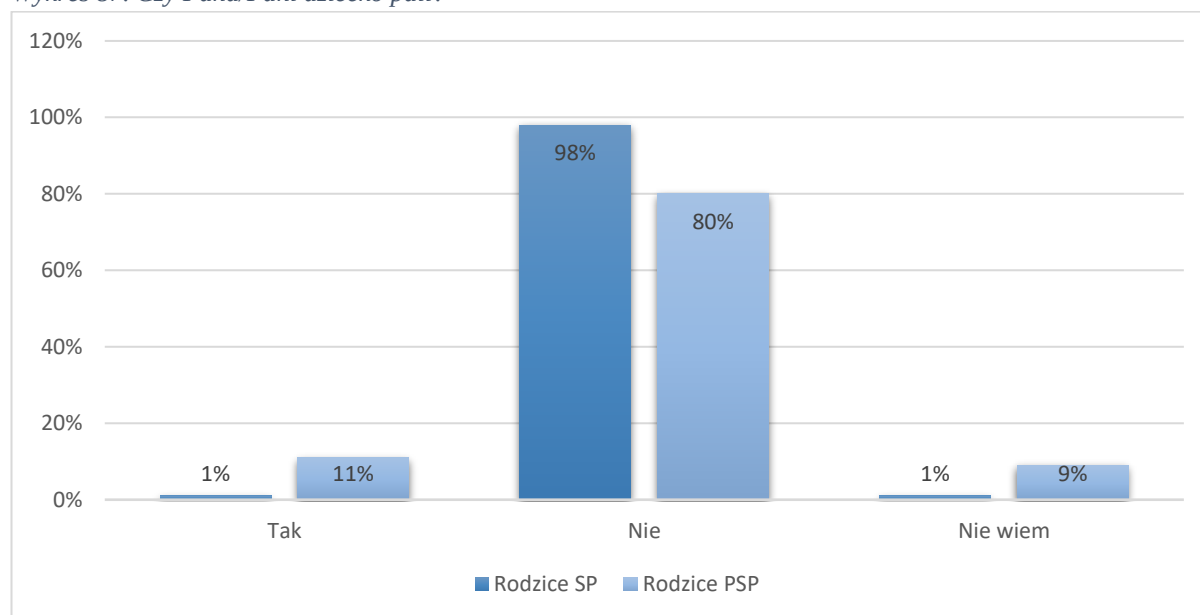
11% SP i 16% PSP badanych przyznaje, że w ich domu pali się papierosy w obecności dziecka, po 36% twierdzi, że nie, a 53% SP i 48% PSP deklaruje, że w ich domu w ogóle nie pali się papierosów.

Wykres 86. Czy w Pana/Pani domu pali się papierosy w obecności dziecka?

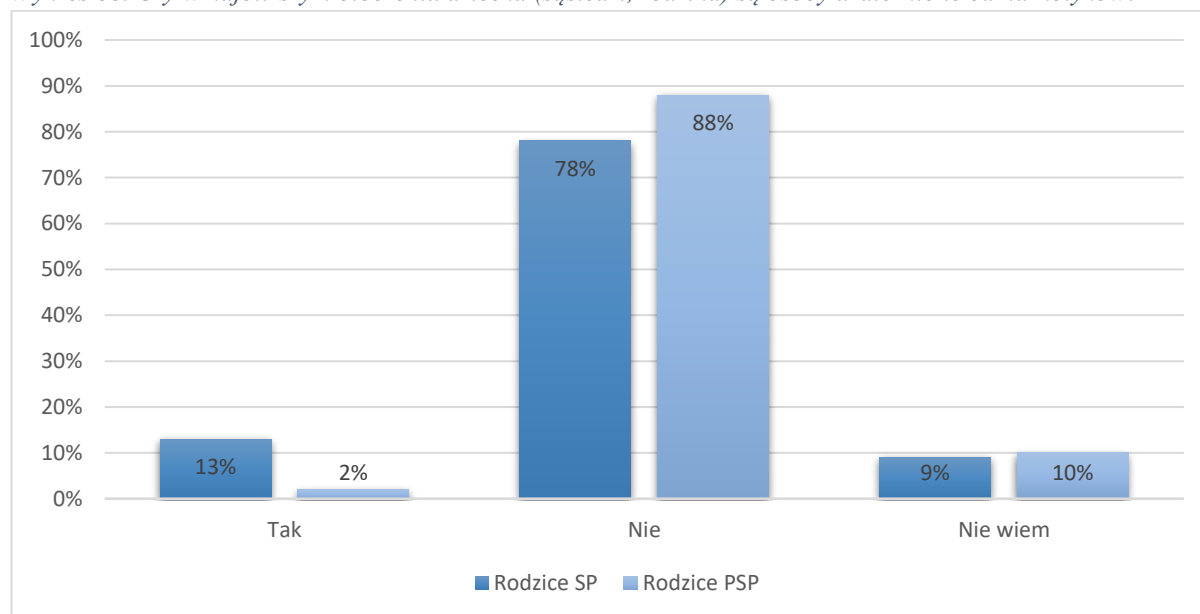
Rodzice uczniów ze szkół podstawowych potwierdzają, że ich dzieci nie palą (98% badanych z tej grupy). 11% badanych rodziców ze szkół ponadpodstawowych przyznaje, że ich dziecko pali papierosy, 80% twierdzi, że ich dziecko nie pali, a 9% - nie jest pewnych.

Wykres 87. Czy Pana/Pani dziecko pali?

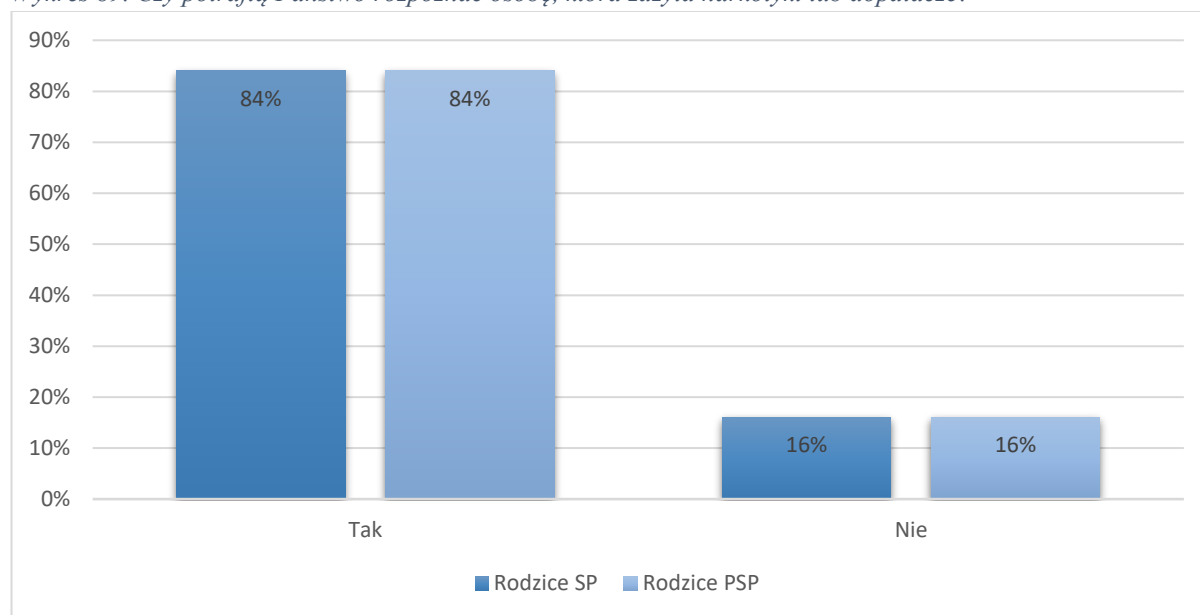
78 % badanych rodziców uczniów szkół podstawowych i 88% szkół ponadpodstawowych deklaruje, że w najbliższym otoczeniu ich dziecka (rodzina, sąsiedzi) nie ma osób uzależnionych od narkotyków.

Wykres 88. Czy w najbliższym otoczeniu dziecka (sąsiedzi, rodzina) są osoby uzależnione od narkotyków?

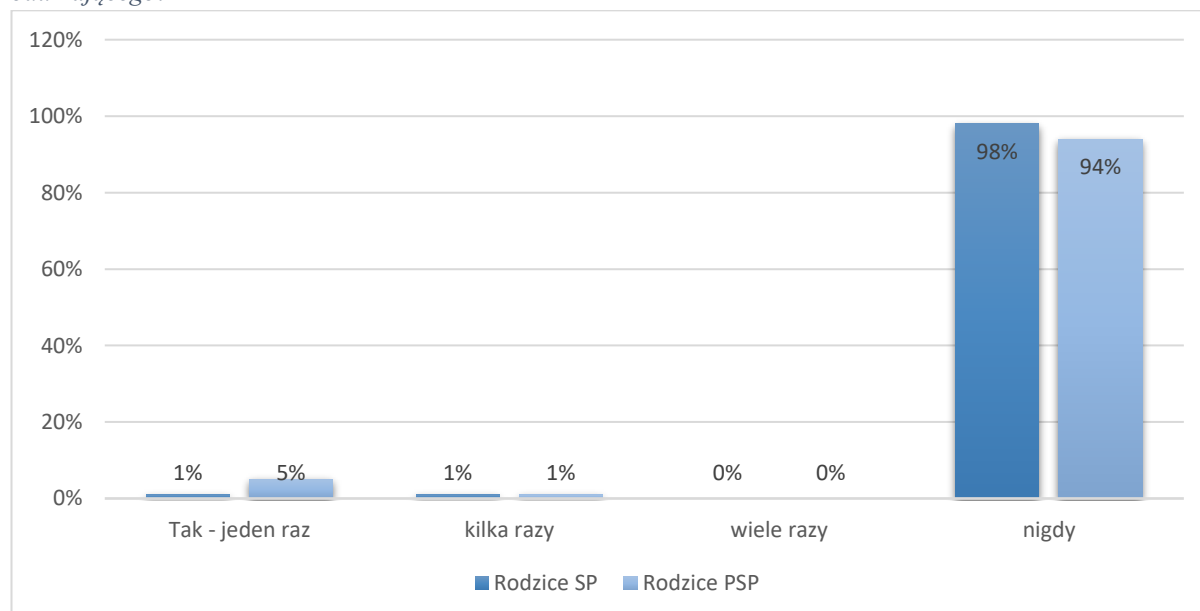
Po 84% badanych rodziców twierdzi, że są w stanie rozpoznać osobę, która zażyła narkotyki lub dopalacze. 16% przyznaje, że nie potrafi.

Wykres 89. Czy potrafią Państwo rozpoznać osobę, która zażyła narkotyki lub dopalacze?

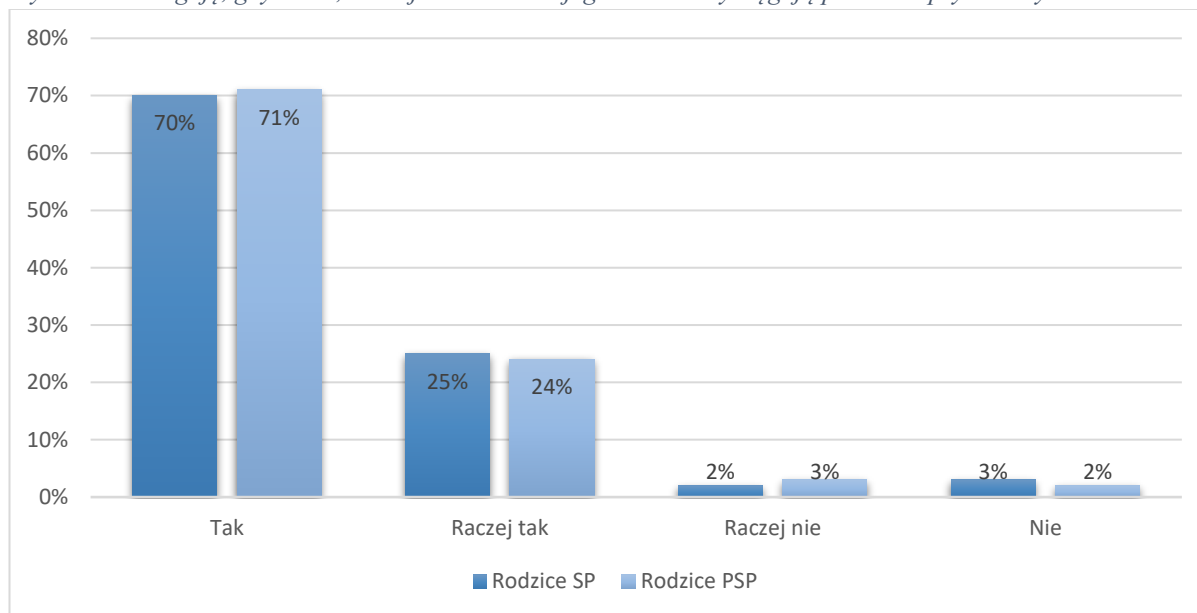
Zdecydowana większość badanych (odpowiednio 98% w grupie rodziców uczniów szkół podstawowych i 94% rodziców uczniów z klas ponadpodstawowych) deklaruje, że ich dziecku nigdy nie zdarzyło się używać środka uzależniającego lub odurzającego.

Wykres 90. Czy zdaniem Państwa kiedykolwiek zdarzyło się, że dziecko używało środka uzależniającego lub odurzającego?

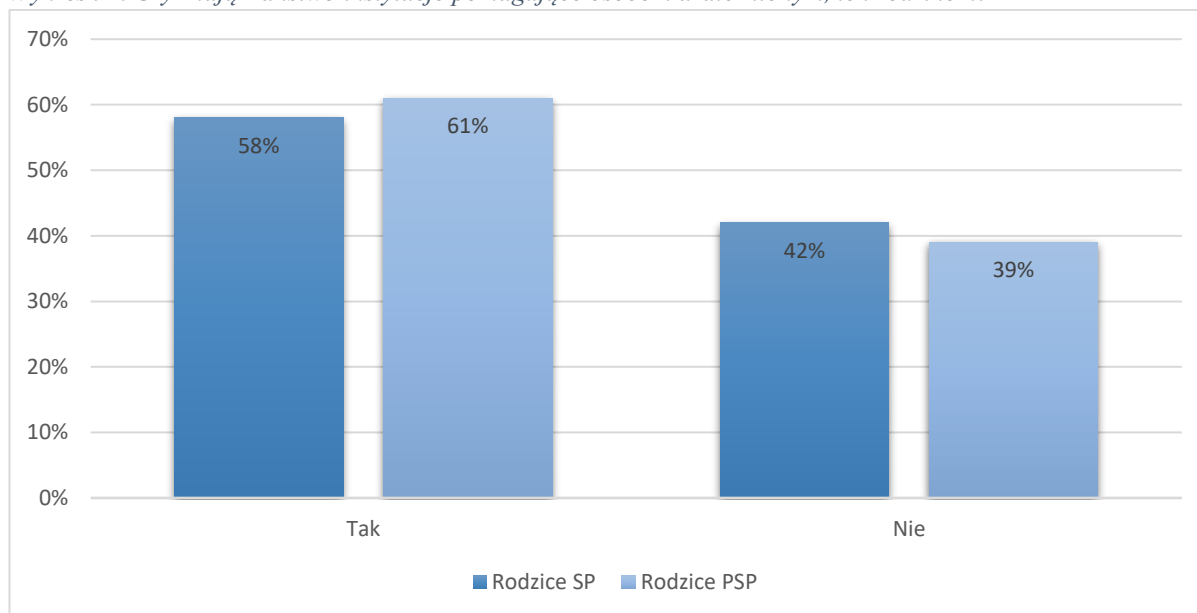
W obu grupach 95% badanych rodziców deklaruje, że reaguje w sytuacji, gdy wie, że ich dziecko lub jego rówieśnicy sięgają po środki psychoaktywne, natomiast 5% przyznaje, że tego nie robi.

Wykres 91. Reaguję, gdy wiem, że moje dziecko lub jego rówieśnicy sięgają po środki psychoaktywne...

58% respondentów SP i 61% PSP potwierdza, że znają instytucje pomagające osobom uzależnionym oraz ich rodzinom.

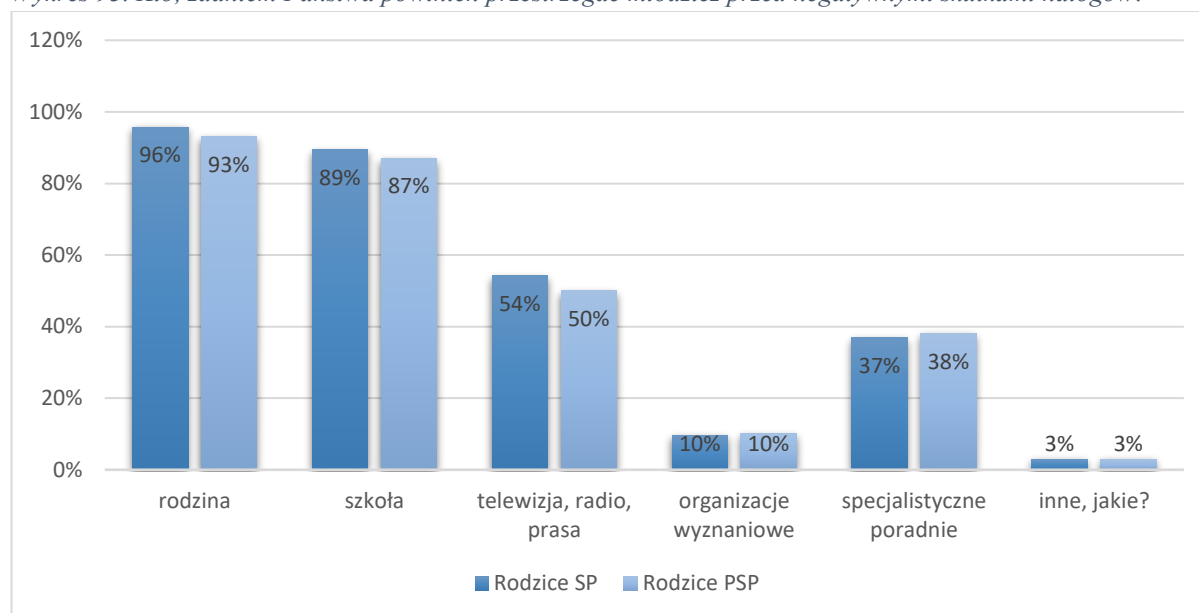
Wykres 92. Czy znają Państwo instytucje pomagające osobom uzależnionym, ich rodzinom?

Zdaniem rodziców przestrzeganie młodzieży przed negatywnymi skutkami nałogów należy do obowiązków rodziny (96% SP, 93% PSP) oraz szkoły (89% SP i 87% PSP). W następnej kolejności powinny to robić: telewizja, radio i prasa (odpowiednio 54% i 50%), specjalistyczne poradnie (37% i 38%) organizacje wyznaniowe (10%) oraz inne (3%). Wśród innych badani wskazywali m.in.

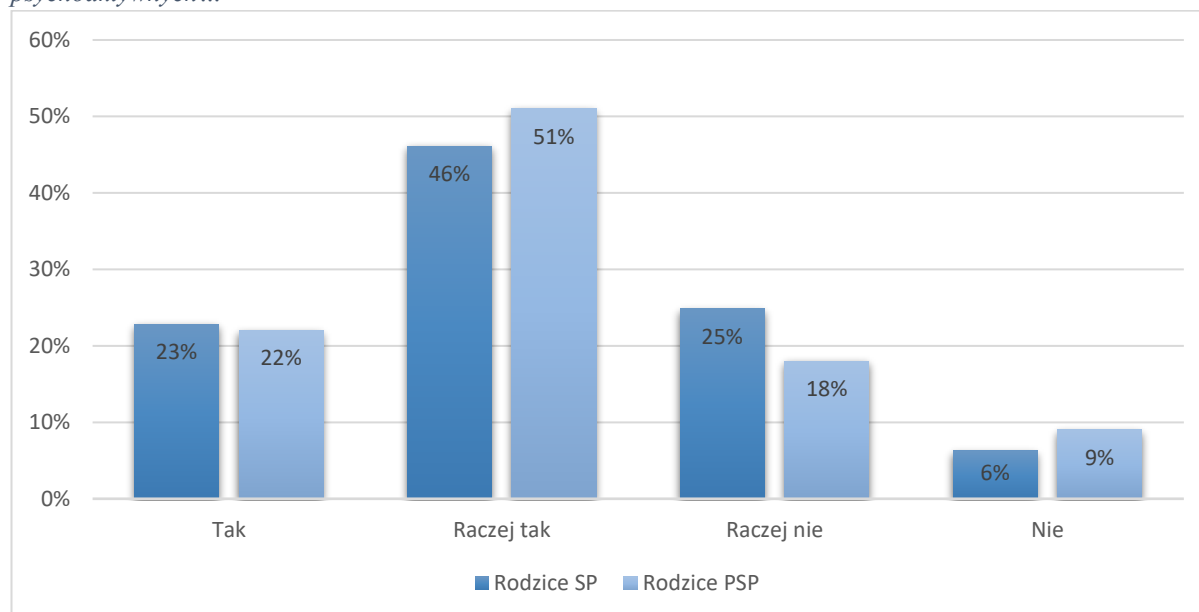
Internet, media społecznościowe, osoby uzależnione i walczące z nałogiem, osoby współuzależnione, a także osoby dorosłe posiadające autorytet (np. lekarz, policja).

Wykres 93. Kto, zdaniem Państwa powinien przestrzegać młodzież przed negatywnymi skutkami nałogów?⁵⁰

Badani rodzice w większości uważają, że wychowawcy i nauczyciele omawiają w szkole tematy dotyczące zagrożeń związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych (69% SP i 73% PSP). 31% rodziców uczniów w szkołach podstawowych i 27% w szkołach ponadpodstawowych jest przeciwnego zdania.

Wykres 94. Wychowawcy i nauczyciele omawiają tematy dotyczące zagrożeń związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych...

⁵⁰ Pytanie wielokrotnego wyboru

W obu badanych grupach rodziców odpowiedzi co do oczekiwanej pomocy ze strony szkoły pokrywają się. 48% rodziców uczniów szkół podstawowych i 44% szkół ponadpodstawowych oczekuje ze strony szkoły organizowania dla dzieci czasu wolnego (kółka zainteresowań, wycieczki zawody sportowe, festyny), 36% SP i 32% PSP chciałoby, aby szkoła organizowała dla dzieci i rodziców spotkania z pedagogiem, psychologiem i lekarzem, a odpowiednio 5% i 7% oczekuje, że szkoła będzie organizować pogadanki na wywiadówkach oraz podczas spotkań rodziców z dyrektorem. 95% rodziców w szkołach podstawowych oraz 15% badanych w szkołach ponadpodstawowych nie oczekuje od szkoły pomocy.

Tabela 33. Jakiej pomocy oczekują Państwo ze strony szkoły i nauczycieli? - rodzice SP

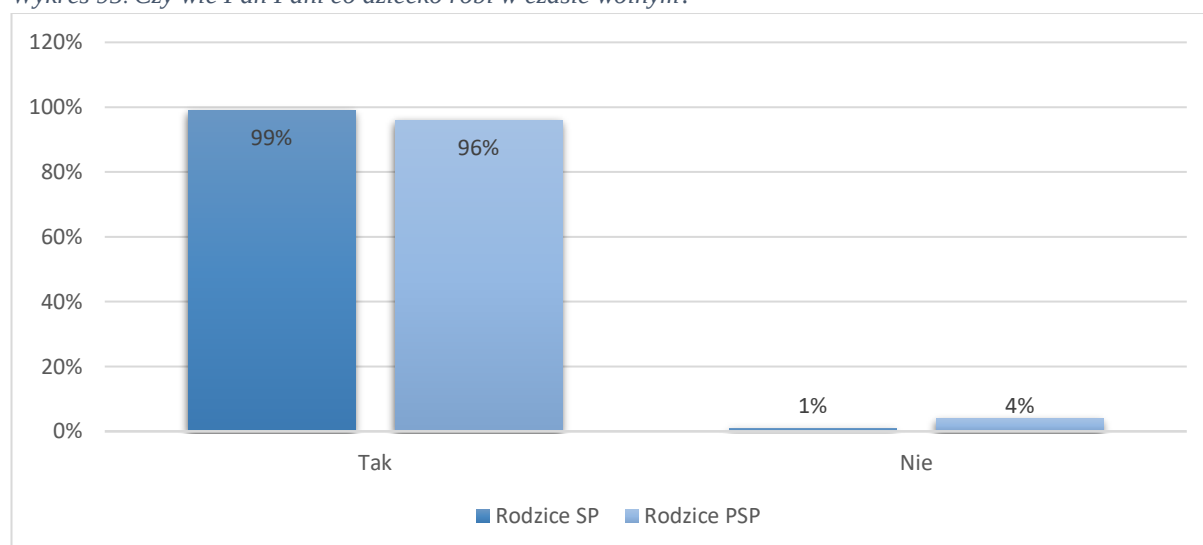
Odpowiedź	%
organizowanie dla dzieci i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem, lekarzem	36%
organizowanie pogadarek na wywiadówkach, podczas spotkań rodziców z dyrektorem	5%
organizowanie dla dzieci czasu wolnego - kółka zainteresowań, wycieczki, zawody sportowe, festyny	48%
nie oczekuję pomocy	9%
inne	2%

Tabela 34. Jakiej pomocy oczekują Państwo ze strony szkoły i nauczycieli? - rodzice PSP

Odpowiedź	%
organizowanie dla dzieci i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem, lekarzem	32%
organizowanie pogadarek na wywiadówkach, podczas spotkań rodziców z dyrektorem	7%
organizowanie dla dzieci czasu wolnego - kółka zainteresowań, wycieczki, zawody sportowe, festyny	44%
nie oczekuję pomocy	15%
inne	2%

Zdecydowana większość badanych rodziców (odpowiednio 99% SP i 96% PSP) potwierdza, że wiedzą co ich dzieci robią w czasie wolnym.

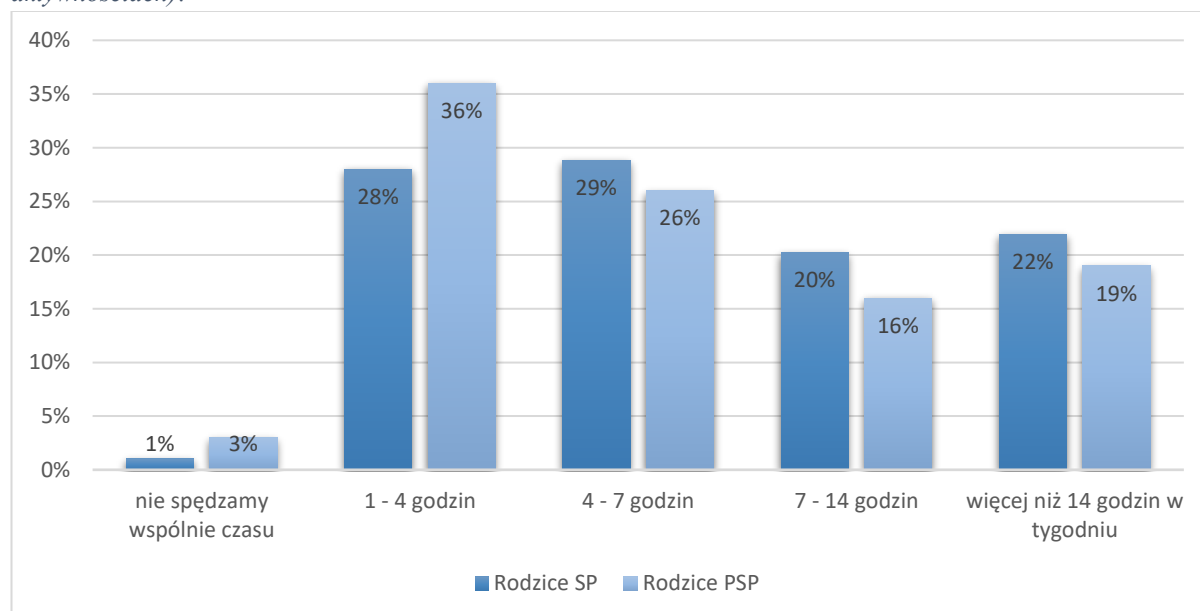
Wykres 95. Czy wie Pan Pani co dziecko robi w czasie wolnym?

Rodzice uczniów szkół podstawowych najczęściej spędzają czas na wspólnych aktywnościach ze swoimi dziećmi od 4 do 7 godzin tygodniowo (29%). 28% badanych spędza z dziećmi od 1 do 4 godzin, 20% - od 7 do 14 godzin, a 22% - więcej niż 14 godzin w tygodniu. 1% respondentów przyznaje, że nie spędza czasu ze swoimi dziećmi.

Nieco mniej czasu, co jest naturalne, poświęcają rodzice starszej grupy uczniów. Badani rodzice w szkołach ponadpodstawowych najczęściej spędzają na wspólnych aktywnościach ze swoimi dziećmi od 1 do 4 godzin tygodniowo (36%). 26% badanych spędza z dziećmi od 4 do 7 godzin, 16% - od 7 do 14 godzin, a 19% - więcej niż 14 godzin w tygodniu. 3% respondentów przyznaje, że nie spędza czasu ze swoimi dziećmi.

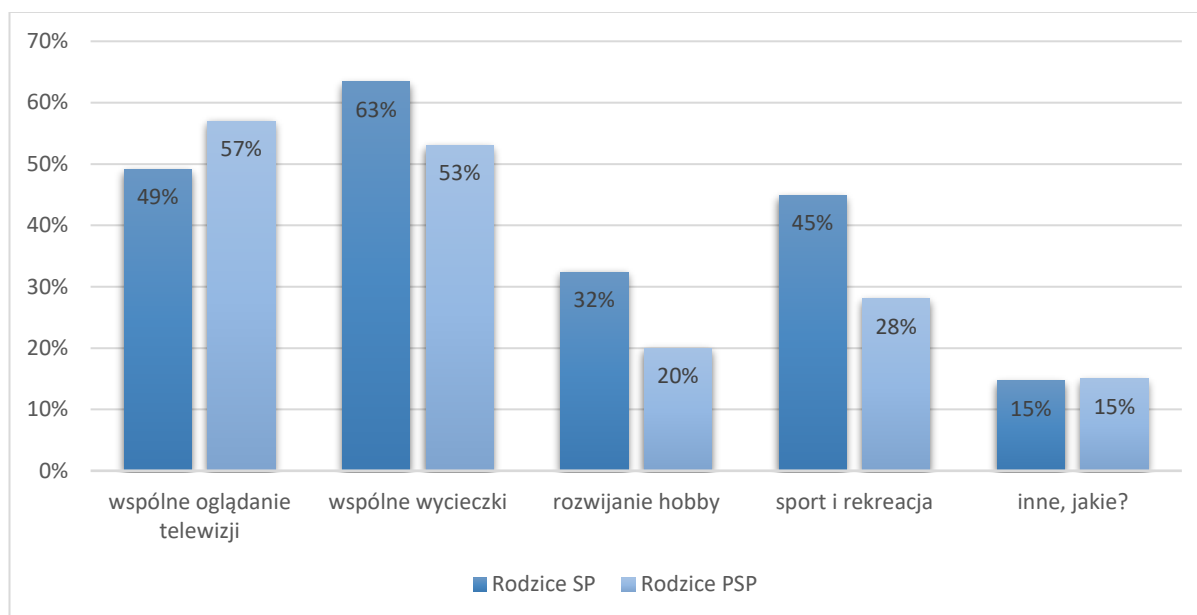
Wykres 96. Ile godzin tygodniowo spędza Pan/Pani czas ze swoim dzieckiem (chodzi o czas spędzony na wspólnych aktywnościach)?

W grupie rodziców młodszych uczniów (SP) 63% organizuje wspólne wycieczki, 49% ogląda razem z dziećmi telewizję, 45% - uprawia sport, 32% - rozwija wspólne hobby, a 15% wskazało na inne aktywności, takie jak m.in. gry planszowe, budowanie z klocków, spacer, wspólne czytanie książek, wyjścia do kina, na basen, praca w ogrodzie czy na działce, wspólna nauka, gotowanie. Pojawiły się także takie odpowiedzi jak nauka samodzielności przy pracy domowych czy podglądanie ptaków.

57% rodziców uczniów ze szkół ponadpodstawowych ogląda razem z dziećmi telewizję, 53% organizuje wspólne wycieczki, 28% - uprawia sport, 20% - rozwija wspólne hobby, a 15% wskazało na inne aktywności, takie jak m.in. rozmowy, granie w planszówki, spacer z psem, zakupy, gotowanie, kino, basen, wspólne posiłki oraz wspólna praca w ogrodzie.

Wykres 97. W jaki sposób spędza Pan/Pani czas wolny ze swoim dzieckiem?⁵¹

ROZDZIAŁ IX

ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU SZKOLNYM - BADANIE ANKIETOWE NAUCZYCIELI

9.1 Grupa badana

O wyrażenie swojego zdania na temat zachowań ryzykownych podejmowanych przez dzieci i młodzież poprosiliśmy nauczycieli szkół w gminie Jarocin. Badaniem ankietowym objęto 147 nauczycieli ze szkół podstawowych oraz 51 nauczycieli ze szkół ponadpodstawowych.

Tabela 35. Charakterystyka grupy badanej - nauczyciele

	SP	PSP
Liczba badanych	147	51
Kobieta (%)	88%	80%
Mężczyzna (%)	12%	20%
Średnia wieku (lata)	45	44

⁵¹ Pytanie wielokrotnego wyboru.

9.2 Wyniki

W jednym z pierwszych pytań skierowanych do nauczycieli ze szkół w gminie Jarocin poprosiliśmy badanych o ocenę istotności problemów społecznych występujących w środowisku szkolnym. Według ankietowanych nauczycieli najistotniejszymi⁵² problemami występującymi w ich szkole są:

- zdaniem nauczycieli szkół podstawowych: uzależnienie od Internetu i gier komputerowych (77%), cyberprzemoc (60%) oraz agresja między uczniami (58%).
- zdaniem nauczycieli szkół ponadpodstawowych: palenie papierosów i e-papierosów (88%), uzależnienie od Internetu i gier komputerowych (74%), agresja między uczniami (59%), spożywanie alkoholu przez uczniów (56%) oraz cyberprzemoc (55%).

Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 36. Najistotniejsze problemy w środowisku szkolnym - SP

<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Istotny</i>	<i>Przeciętny</i>	<i>M mało istotny</i>	<i>Nieistotny</i>
Agresja między uczniami	25%	33%	35%	6%	1%
Przemoc w rodzinie uczniów	14%	22%	29%	27%	8%
Cyberprzemoc	27%	33%	24%	13%	3%
Uzależnienie od Internetu i gier komputerowych	38%	39%	22%	1%	0%
Zażywanie dopalaczy, nowych substancji psychoaktywnych	9%	18%	24%	27%	22%
Palenie papierosów i e-papierosów	10%	29%	21%	27%	13%
Spożywanie alkoholu przez uczniów	8%	19%	18%	29%	26%
Zażywanie leków w celach odurzania się	7%	13%	16%	29%	35%
Przyjmowanie narkotyków	7%	13%	16%	27%	37%
Uzależnienia behawioralne	8%	16%	24%	29%	23%

Tabela 37. Najistotniejsze problemy w środowisku szkolnym - PSP

<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Istotny</i>	<i>Przeciętny</i>	<i>M mało istotny</i>	<i>Nieistotny</i>
Agresja między uczniami	37%	22%	31%	8%	2%
Przemoc w rodzinie uczniów	10%	22%	55%	13%	0%
Cyberprzemoc	33%	22%	41%	3%	0%
Uzależnienie od Internetu i gier komputerowych	35%	39%	20%	2%	4%

⁵² Suma odpowiedzi: bardzo istotny oraz istotny

Zażywanie dopalaczy, nowych substancji psychoaktywnych	22%	27%	35%	14%	2%
Palenie papierosów i e-papierosów	53%	35%	12%	0%	0%
Spożywanie alkoholu przez uczniów	31%	25%	31%	10%	2%
Zażywanie leków w celach odurzania się	8%	24%	31%	33%	4%
Przyjmowanie narkotyków	16%	29%	25%	27%	3%
Uzależnienia behawioralne	14%	27%	22%	31%	6%

Nauczyciele wymieniali również inne nie wymienione w poprzednim pytaniu problemy, które ich zdaniem są ważne w ich szkole. Nauczyciele szkół podstawowych wskazywali m.in na:

- nadopiekuńczość rodziców,
- wykluczenie z powodu niepełnosprawności, zaburzeń, pochodzenia,
- niewłaściwe relacje koleżeńskie,
- brak tolerancji, systematyczności, czasami problemy z kulturą osobistą,
- depresja, presja rówieśnicza,
- brak motywacji do nauki,
- relacje rodzic - dziecko - nauczyciel,
- brak właściwych relacji pomiędzy rodzicem a uczniem, brak odpowiedniego zainteresowania dzieckiem,
- brak dostatecznej opieki rodziców nad uczniami,
- dysfunkcje takie jak dysgrafia, dysleksja i nadpobudliwość, które powodują, że uczniowie wyśmiewani są przez rówieśników,
- nie spójne postawy wychowawcze rodziców,
- brak współpracy z nauczycielami w sprawach wychowawczych, rodziny z mieszanymi partnerami - opieka naprzemienna nad dziećmi;
- coraz więcej dzieci z problemami natury psychicznej: nadpobudliwość, niedostosowanie społeczne, brak umiejętności funkcjonowania w grupie,
- zaburzenia emocjonalne np. stany depresyjne, nadpobudliwość ruchowa, trudności w skupianiu uwagi.

Nauczyciele szkół ponadpodstawowych wskazywali m.in na:

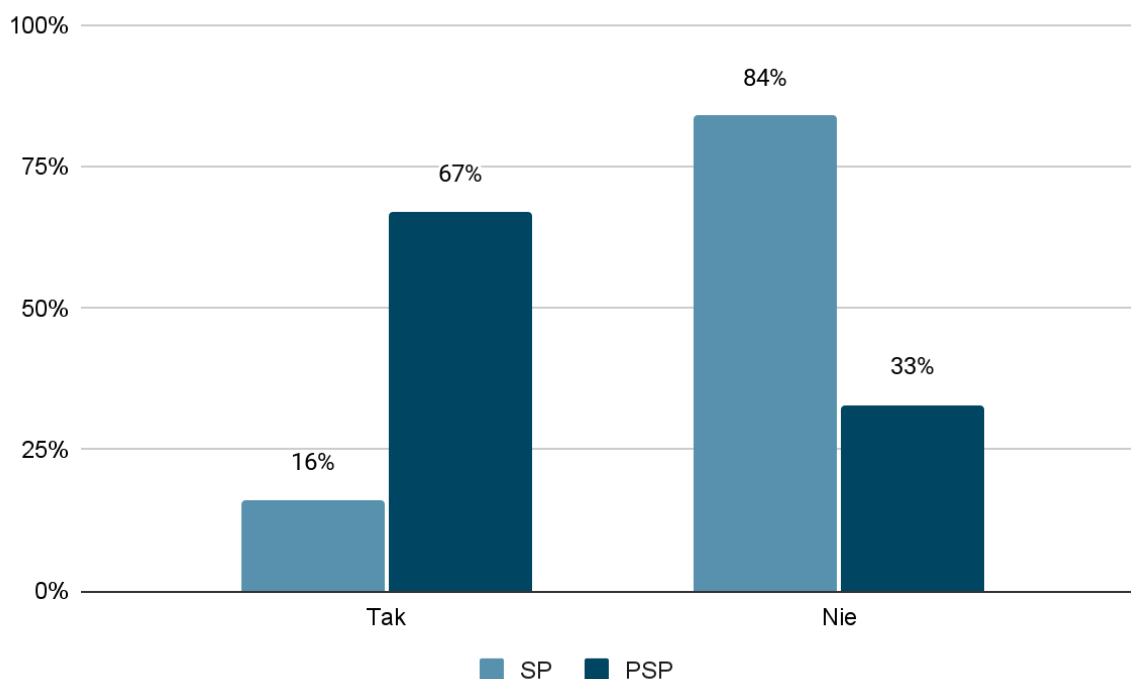
- nieprawidłowa realizacja obowiązku nauki - duża absencja niektórych uczniów na zajęciach,
- problemy ze zdrowiem/stanem psychicznym uczniów po pandemii - wzrost zachorowań na depresję, stany lękowe,
- wulgarny język i wulgarny strój u dziewcząt,

- bardzo duże klasy pod względem liczebności,
- brak kultury osobistej uczniów,
- brak poczucia własnej wartości, brak wzorów by pożytecznie spędzać czas wolny,
- samookaleczenia,
- wagarowanie.

Badani nauczyciele przyznają, że w ich szkołach miały miejsce incydenty związane ze spożywaniem alkoholu przez osoby nieletnie. Takie sytuacje częściej występowały w szkołach ponadpodstawowych (67%), niż w szkołach podstawowych (16%).

W związku z takimi incydentami zostały podjęte stosowne działania. Nauczyciele wymieniali m.in. takie działania jak: poinformowanie rodziców i zgłoszenie sprawy na policję, rozmowa dziecka z pedagogiem szkolnym, nagana dyrektora szkoły, obniżenie zachowania i usunięcie ucznia ze szkoły.

Wykres 98. Czy w Państwa szkole miały miejsce incydenty związane ze spożywaniem alkoholu przez osoby nieletnie?

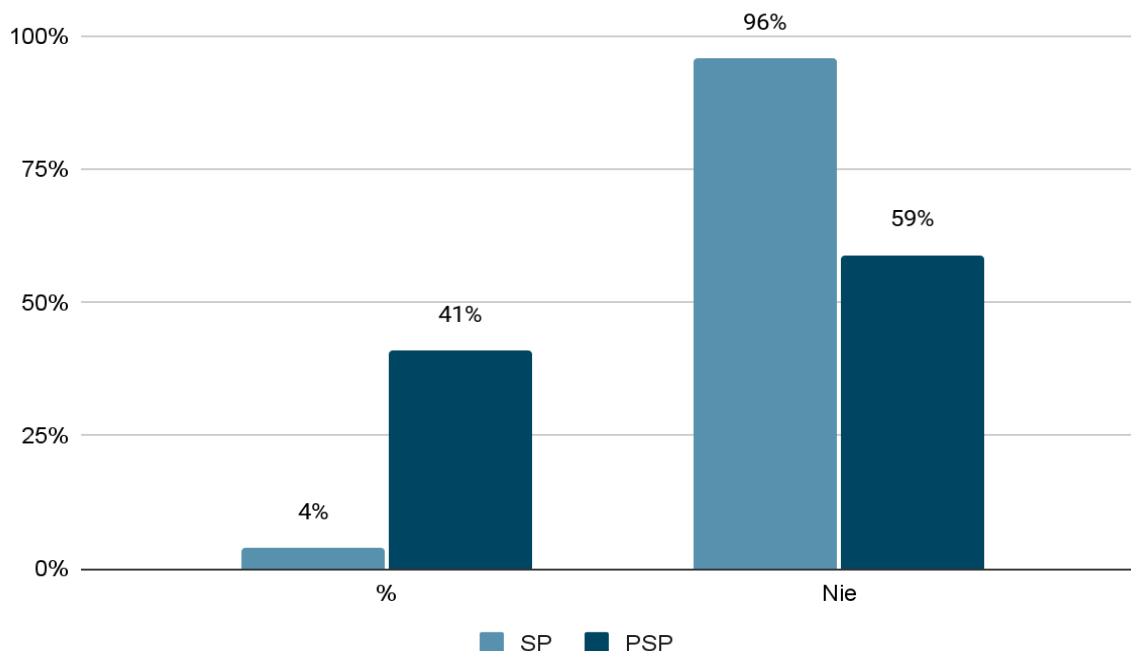

Badani nauczyciele przyznają, że w ich szkołach miały miejsce incydenty związane z zażywaniem narkotyków, dopalaczy lub innych substancji psychoaktywnych przez osoby nieletnie. Takie sytuacje częściej występowały w szkołach ponadpodstawowych (41%), niż w szkołach podstawowych (4%).

W związku z takimi incydentami zostały podjęte stosowne działania. Nauczyciele wymieniali m.in. takie działania jak: współpraca z rodzicami (testowanie uczniów na obecność narkotyków),

powiadomienie policji, współpraca z dyrekcją i psychologiem/pedagogiem, rozmowy: uczeń - rodzice- pedagog-wychowawca, nagana dyrektora, wydalenie ze szkoły, hospitalizacja i inne.

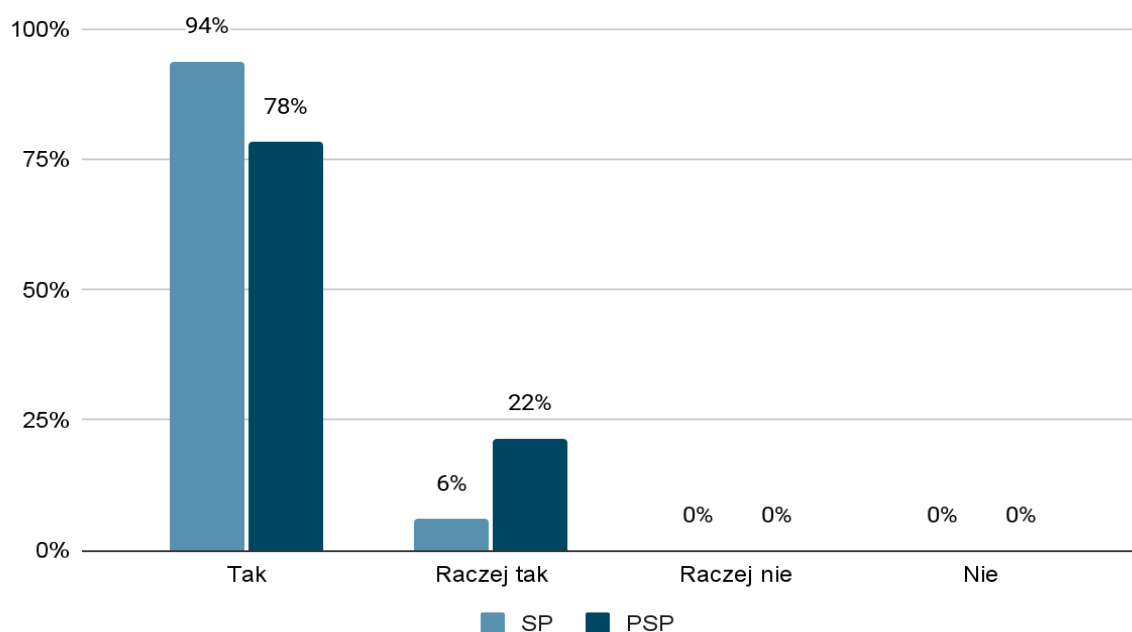
Wykres 99. Czy w Państwa szkole miały miejsce incydenty związane z zażywaniem narkotyków, dopalaczy lub innych substancji?

Wszyscy⁵³ nauczyciele, zarówno ze szkół podstawowych, jak i ponadpodstawowych twierdzą, że reagują w sytuacji, gdy wiedzą, że uczeń sięga po środki psychoaktywne (SP - 100%, PSP - 100%).

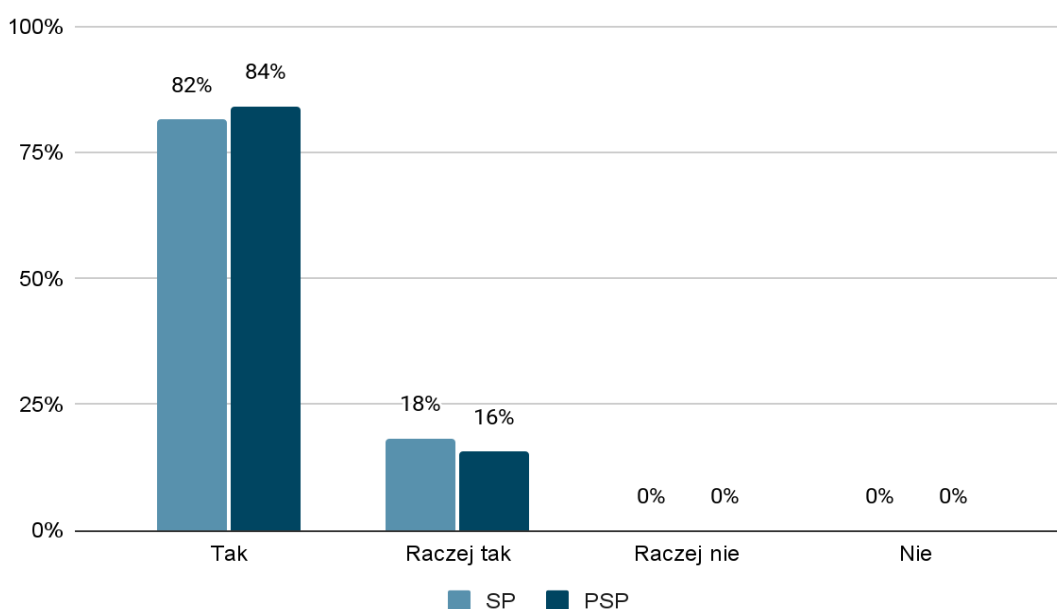
⁵³ Suma odpowiedzi "Tak" i "Raczej tak"

Wykres 100. Reaguję w sytuacji, gdy wiem, że uczeń sięga po środki psychoaktywne...

Wszyscy badani nauczyciele twierdzą, że traktują wszystkich uczniów sprawiedliwie (SP - 100%, PSP - 100%).

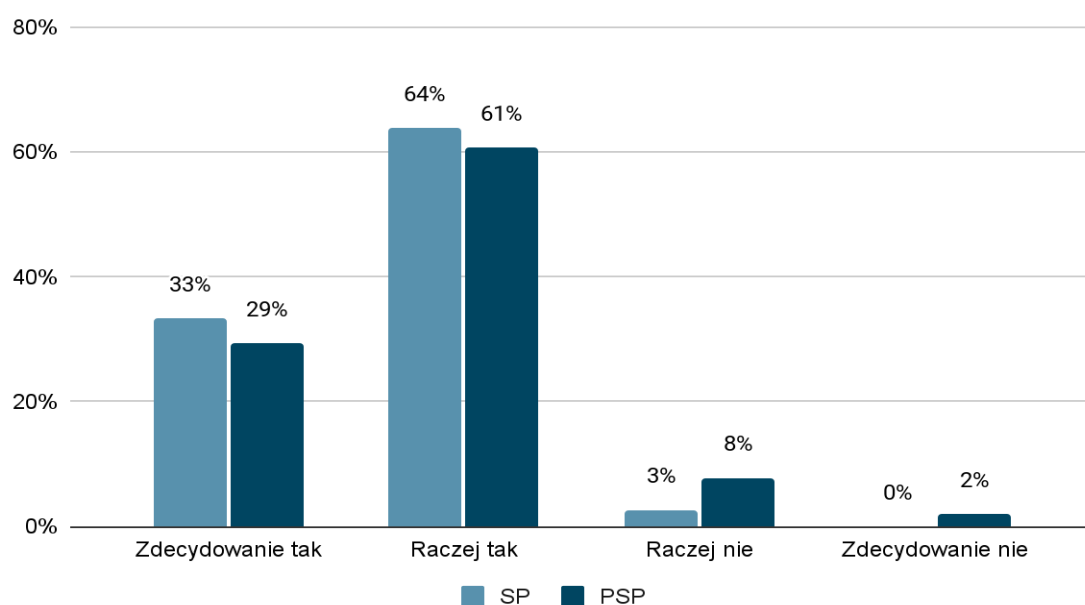
Wykres 101. Wszyscy uczniowie są traktowani przeze mnie sprawiedliwie...

Zdaniem ankieterowanych nauczycieli zdecydowana większość uczniów w ich szkołach jest świadoma szkodliwości alkoholu (SP - 97%, PSP - 90%).⁵⁴

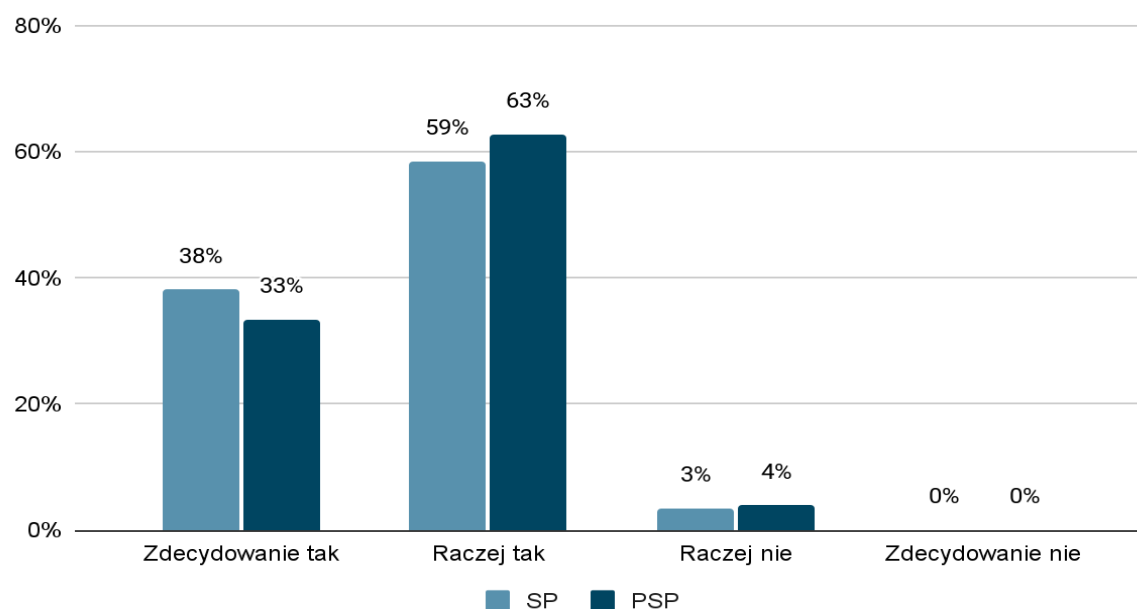
⁵⁴ Suma odpowiedzi "Zdecydowanie tak" i "Raczej tak"

Wykres 102. Czy uczniowie Państwa szkoły są świadomi szkodliwości alkoholu?

Zdaniem nauczycieli zdecydowana większość uczniów jest świadoma szkodliwości narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych (SP - 97%, PSP - 96%).⁵⁵

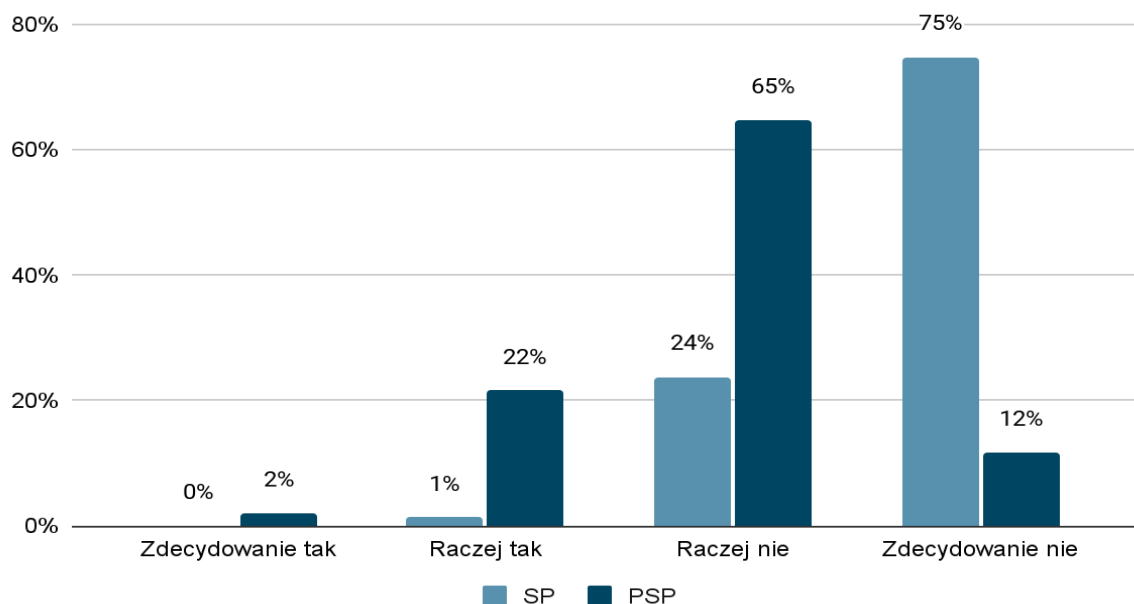
Wykres 103. Czy uczniowie Państwa szkoły są świadomi szkodliwości narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych?

⁵⁵ Suma odpowiedzi "Zdecydowanie tak" i "Raczej tak"

Większość nauczycieli uważa, że w ich szkołach uczniowie nie mają dostępu do środków psychoaktywnych (SP - 99%, PSP - 77%).⁵⁶ 22% nauczycieli ze szkół ponadpodstawowych twierdzi, że uczniowie raczej mają dostęp do takich substancji na terenie szkoły.

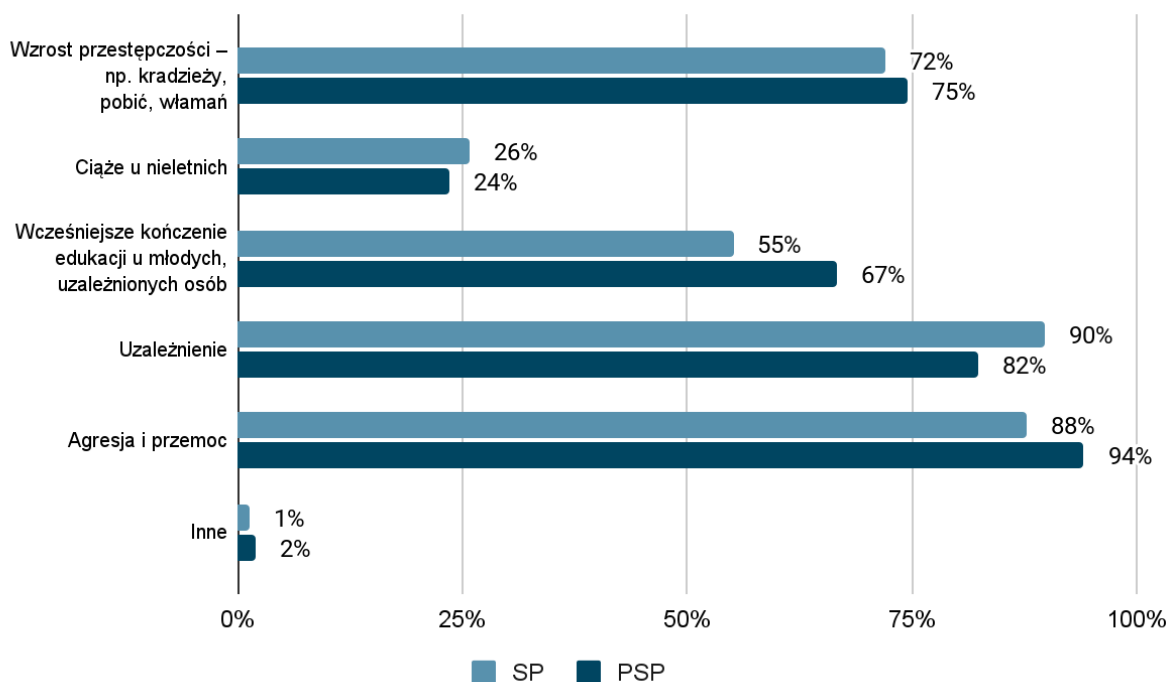
Wykres 104. Czy uczniowie mają dostęp do środków psychoaktywnych na terenie szkoły?

Badani nauczyciele uważają, że alkohol, narkotyki, dopalacze i inne substancje psychoaktywne mogą powodować szereg zagrożeń, w tym agresję i przemoc (SP - 88%, PSP - 94%), uzależnienia (SP - 90%, PSP - 82%), wzrost przestępczości np, kradzieże, pobicia, włamania (SP - 72%, PSP - 75%), wcześniejsze kończenie edukacji u młodych uzależnionych osób (SP - 55%, PSP - 67%) oraz ciężę u nieletnich (Sp - 26%, PSP - 24%).

⁵⁶ Suma odpowiedzi "Raczej nie" i "Zdecydowanie nie".

Wykres 105. Jakie zagrożenia Pani/Pana zdaniem mogą powodować alkohol, narkotyki, dopalacze i inne substancje psychoaktywne?⁵⁷

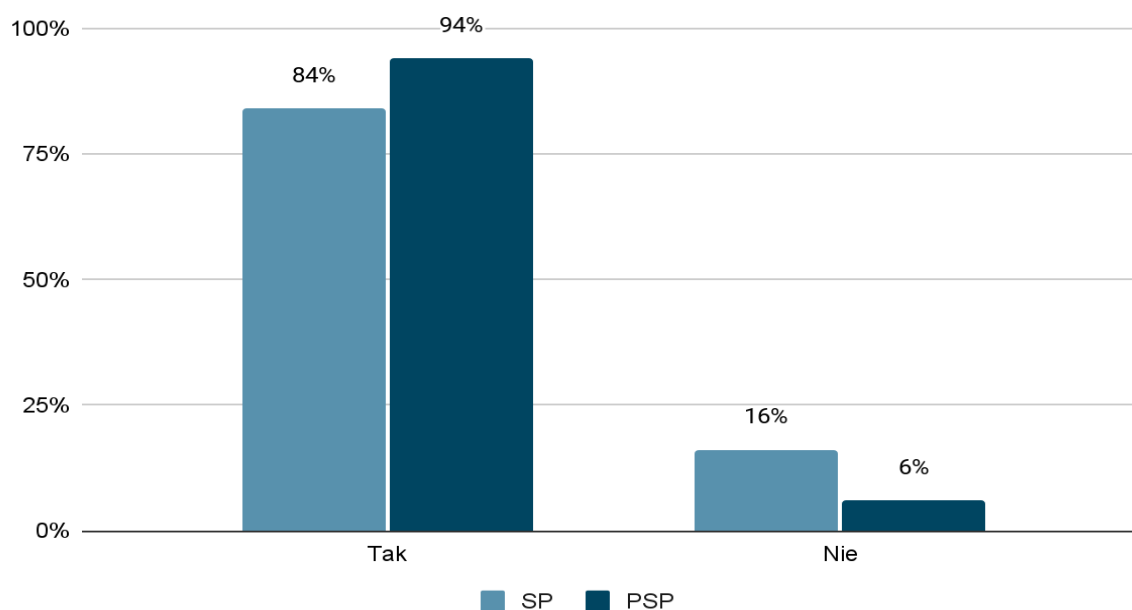
84%

84% nauczycieli szkół podstawowych i 94% nauczycieli szkół ponadpodstawowych potwierdza, że w ich szkołach podejmowane są działania profilaktyczne dotyczące uzależnień.

Badani nauczyciele wymieniali m.in. takie działania jak: kampanie informacyjne, pogadanki, szkolenia, lekcje wychowawcze, warsztaty, konkursy, zajęcia z wychowawcą, pedagogiem i policją, wycieczki uświadamiające, programy profilaktyczne rekomendowane, pedagogizacja rodziców i inne.

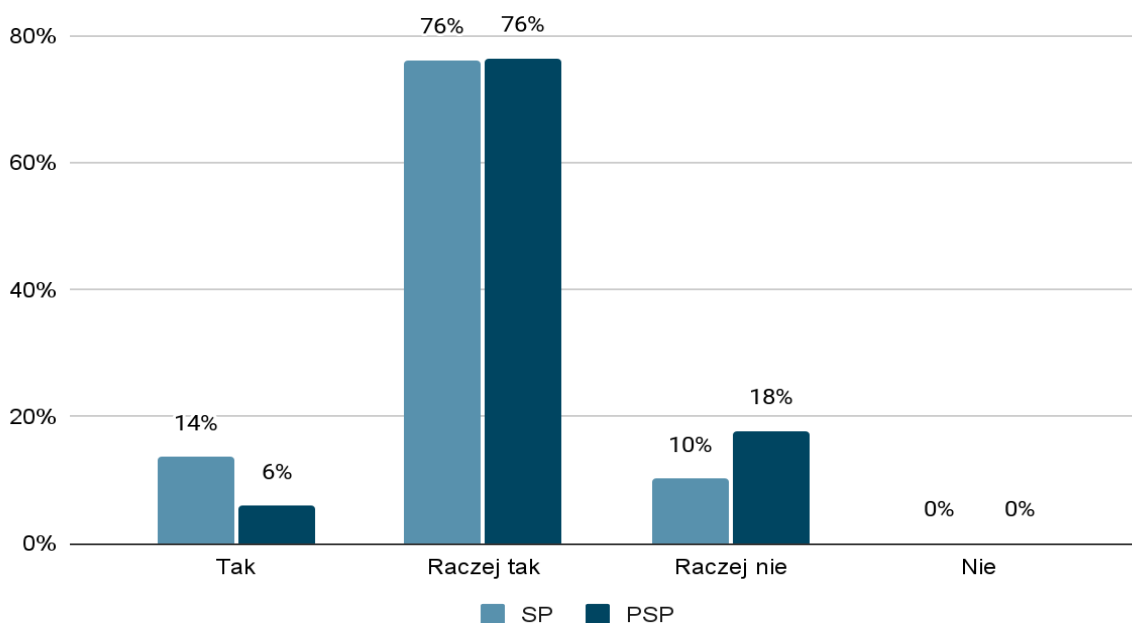
⁵⁷ Pytanie wielokrotnego wyboru

Wykres 106. Czy w środowisku Państwa szkoły podejmowane są działania profilaktyczne dotyczące uzależnień (kampanie informacyjne, szkolenia, warsztaty dla dzieci i młodzieży itp.)

Zdecydowana większość⁵⁸ nauczycieli uważa, że uczniowie mają pozytywny stosunek do obowiązku szkolnego (SP - 9 %, PSP - 82%). Niewielka część badanych ma co do tego wątpliwości (SP - 10%, PSP - 18%).

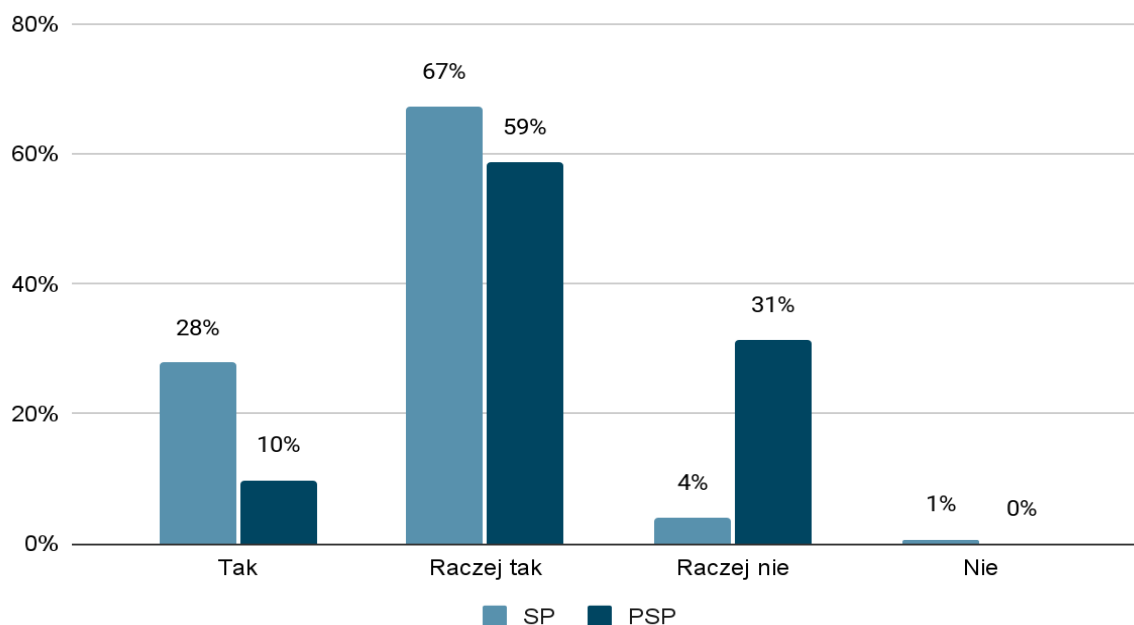
Wykres 107. Czy uczniowie mają pozytywny stosunek do obowiązku szkolnego?

⁵⁸ Suma odpowiedzi "Tak" i "Raczej tak"

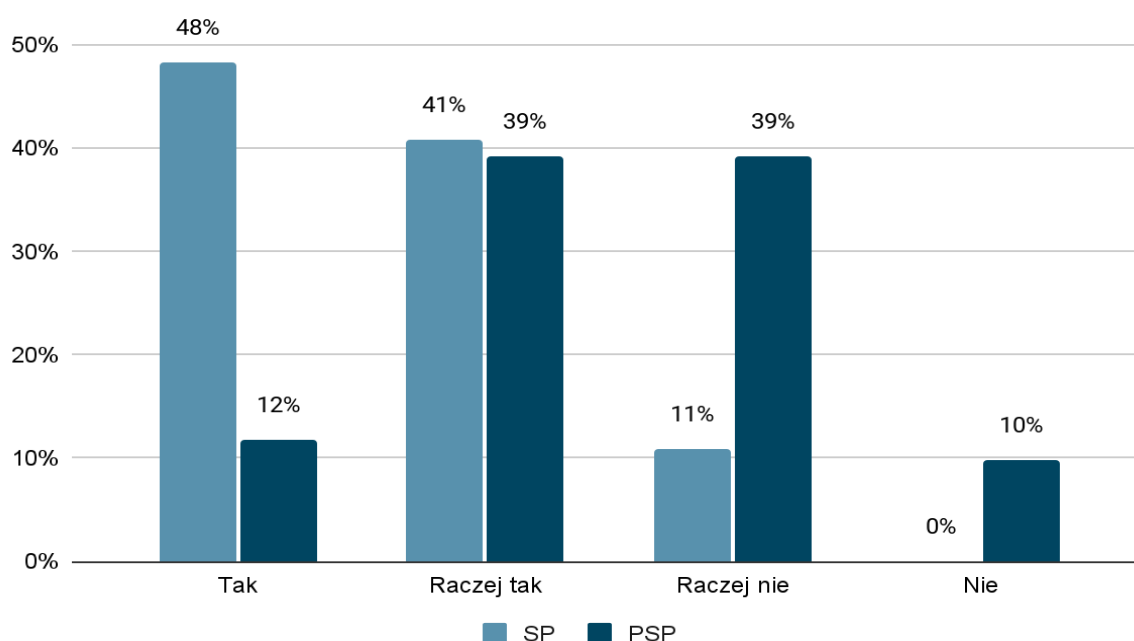
Zdecydowana większość (95%) nauczycieli ze szkół podstawowych uważa, że uczniowie angażują się w życie szkoły. Natomiast wśród nauczycieli ze szkół ponadpodstawowych tylko 69% ocenia, że uczniowie są zaangażowani w życie szkoły, a 31% twierdzi, że raczej nie.

Wykres 108. Czy uczniowie angażują się w życie szkoły?

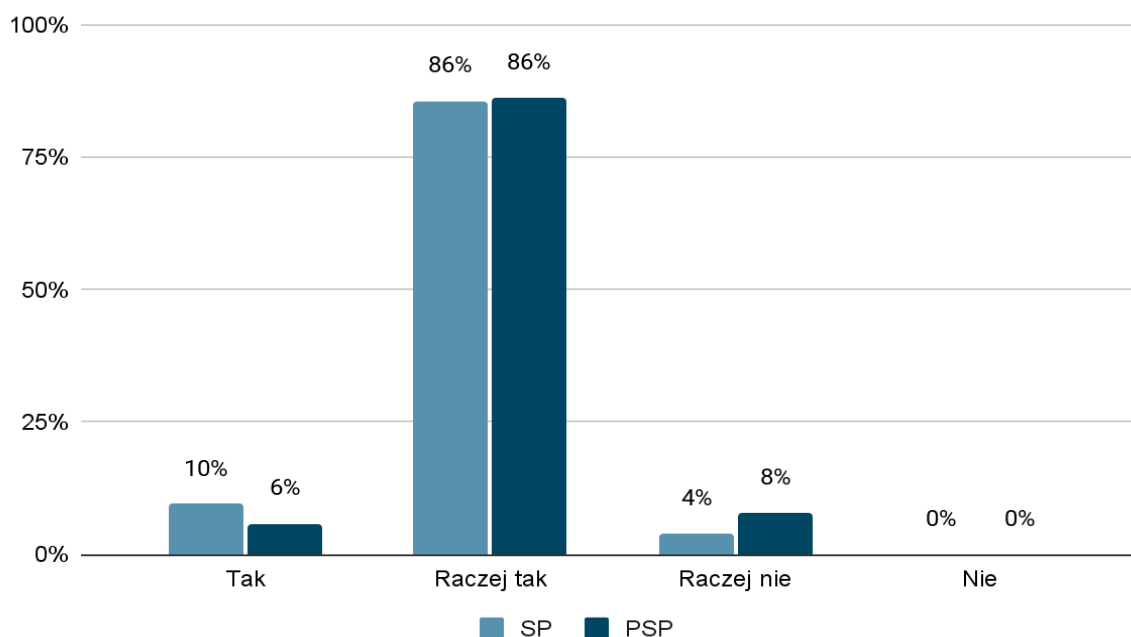
81% nauczycieli ze szkół podstawowych i 51% nauczycieli ze szkół ponadpodstawowych potwierdza, że uczniowie uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne i rozwijają swoje zainteresowania. Jednakże aż 49% nauczycieli starszych uczniów i 19% nauczycieli młodszych uczniów twierdzi, że uczniowie nie uczęszczają na zajęcia po lekcjach.

Wykres 109. Czy uczniowie uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne, rozwijają swoje zainteresowania?

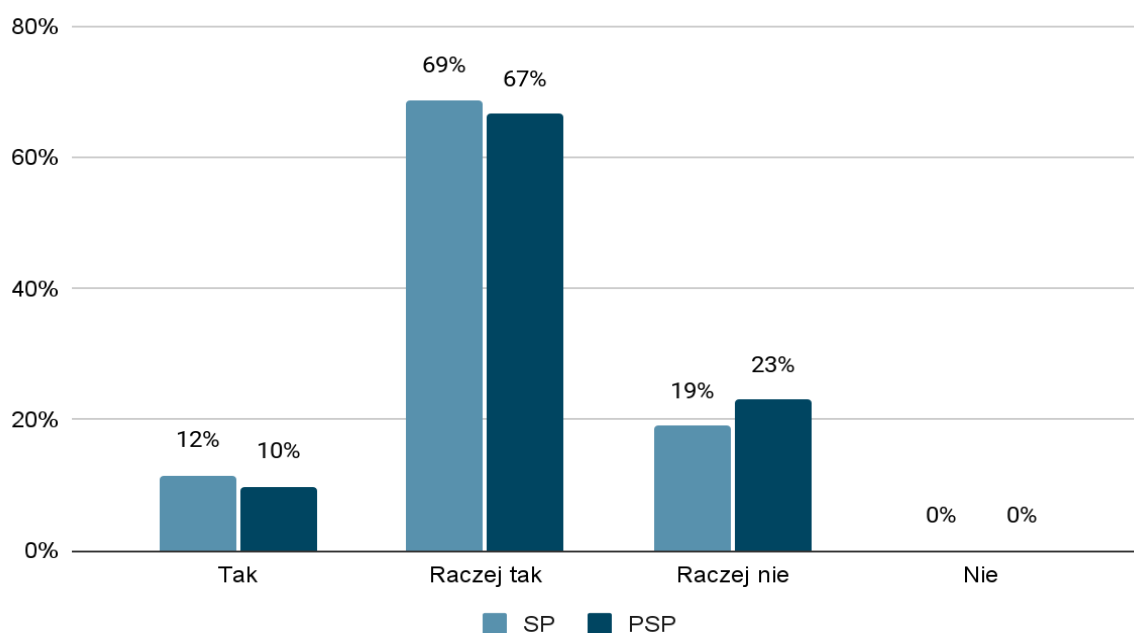
Zdaniem nauczycieli relacje między uczniami są pozytywne i przyjazne (SP - 96%, PSP- 92%).

Wykres 110. Czy wzajemne relacje wśród uczniów są pozytywne, przyjazne?

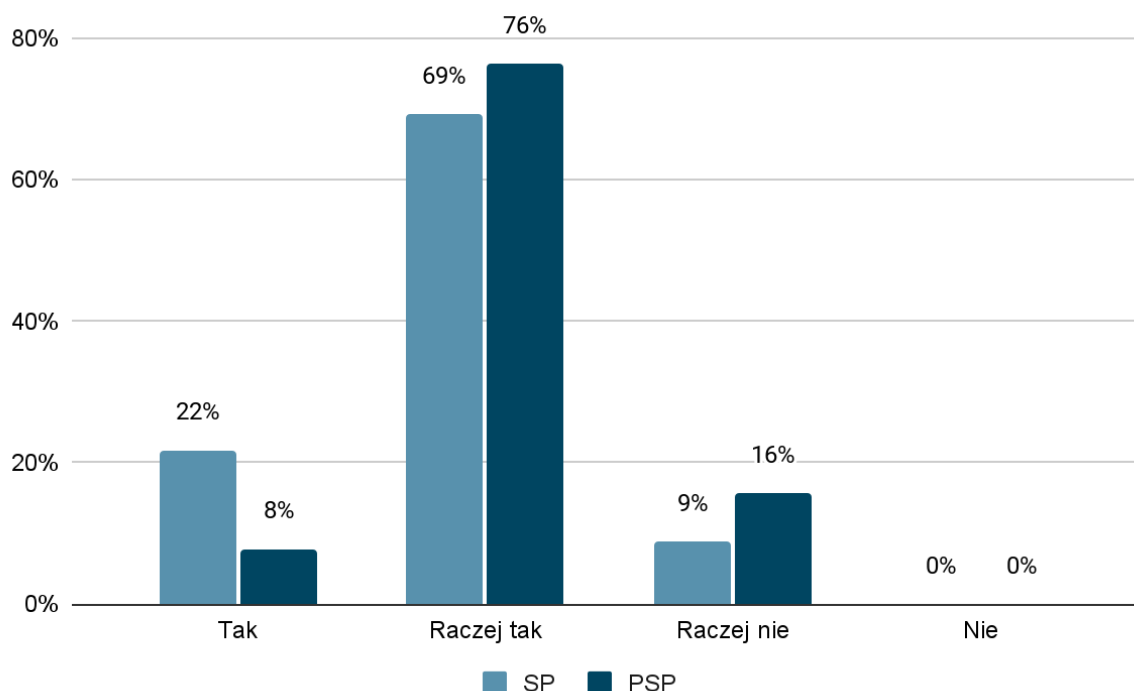

Według większości nauczycieli uczniowie starają się, aby nikt nie pozostawał na uboczu (SP - 81%, PSP - 77%), a gdy jakiś uczeń w klasie ma kłopot, inni uczniowie starają się mu pomóc (SP - 91%, PSP - 84%).

Wykres 111. Uczniowie starają się, aby nikt nie był pozostawiony na uboczu...

Wykres 112. Gdy jakiś uczeń w klasie ma kłopot, inni uczniowie starają się mu pomóc...

ROZDZIAŁ IX

ANALIZA SWOT SYTUACJI GMINY JAROCIN NA PODSTAWIE ZAPREZENTOWANYCH W DIAGNOZIE DANYCH

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Mieszkańcy gminy odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka - spożywają alkohol rzadko i w niewielkich ilościach. 85% badanych mieszkańców nie znajduje się obecnie w nikotynowym nałogu. 73% badanych mieszkańców gminy twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. 76% badanych sprzedawców uważa, że osoby małoletnie nie mają łatwego dostępu do alkoholu - Pożądane postawy sprzedawców napojów alkoholowych wobec spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży - wszyscy zgodnie twierdzą, że	- Zdecydowana większość badanych mieszkańców gminy Jarocin nie wie, gdzie może uzyskać pomoc osoba uzależniona od alkoholu w jego rejonie zamieszkania - Tylko 28% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu, a 40% jest zdania, że prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu jest niebezpieczne. Ponadto tylko 42% badanych zgadza się co do tego, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych. - Prawie co trzeci dorosły mieszkaniec gminy zna co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne: narkotyki lub dopalacze.

kobiety w ciąży nie mogą bezpiecznie pić nawet niewielkich ilości alkoholu. - Większość sprzedawców (86%) uważa, że spożywanie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych, a 90% jest zdania, że prowadzenia pojazdów nawet po niewielkiej ilości alkoholu jest niebezpieczne. - Sporadyczne próby zakupu alkoholu przez osoby nieletnie oraz sytuacje spożywania alkoholu w miejscu sprzedaży - Uczniowie w gminie Jarocin deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z rodzicami i opiekunami, a także dobre relacje z nauczycielami i rówieśnikami. - Mały problem zażywania narkotyków wśród dzieci i młodzieży szkolnej. - Młodsza część społeczeństwa gminy Jarocin w większości nie uczestniczyła w hazardzie i nie grała na pieniądze. - Zdecydowana większość uczniów twierdzi, że w ich domu nie występuje problem przemocy. - Uczniów gminy Jarocin charakteryzuje dosyć wysoki poziom świadomości wpływu alkoholu na zdrowie i samopoczucie człowieka.	- Zdecydowana większość respondentów (93%) nie wie, gdzie szukać pomocy w sytuacji doświadczania przemocy. - Problem przemocy domowej - 6% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a kolejne 44% ma podejrzenia, że tak się dzieje. 84% badanych sprzedawców uważa, że dostęp do alkoholu nie powinien podlegać kontroli. - Mało odpowiedzialna postawa większości sprzedawców wobec zakazu sprzedaży alkoholu i wyrobów nikotynowych osobom nieletnim - sprzedawcy rzadko sprawdzają dowody osób próbujących kupić alkohol. - Powszechny problem uzależnienia od smartfona i mediów społecznościowych oraz uzależnienia od Internetu wśród dzieci i młodzieży szkolnej. - Ogólny problem picia alkoholu i palenia tytoniu wśród dzieci i młodzieży oraz obniżający się wiek inicjacji alkoholowej i nikotynowej. - Co trzeci uczeń, zarówno ze szkoły podstawowej, jak i ponadpodstawowej przyznaje, że doświadczył kiedyś przemocy rówieśniczej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych. - Możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych. - Wzrost aktywności społecznej wśród mieszkańców.	- Migracja zarobkowa młodych i wykształconych osób do większych miast i za granicę. - Starzenie się społeczeństwa (ujemny przyrost naturalny) - Zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, ubóstwa i przemocy.

- Rozwój oferty sportowej i kulturalnej dla mieszkańców.
- Rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą.
- 99% respondentów nie wie, gdzie można nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.
- Mały problem hazardowy wśród mieszkańców gminy.
- Lokalna społeczność rzadko spożywa alkohol w obrębie sklepu.
- Większość uczniów ma bardzo dobre oraz dobre relacje z rodzicami i wspólnie spędza czas w rodzinie – co umożliwia budowanie poczucia własnej wartości oraz przyczynia się do zmniejszenia ryzyka sięgania po substancje psychoaktywne.
- Niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów.
- Występujący w gminie problem bezdomności, przestępczości, przemocy w rodzinie oraz niepełnosprawności, a także powszechnie występujące problemy uzależnień (w tym behawioralnych i od nowoczesnych mediów),
- Problemy osób starszych i niepełnosprawnych w gminie,
- Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień.

3. Lokalna dostępność alkoholu.

Realizując ustawowe zadania wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Rada Miejska w Jarocinie podjęła następujące uchwały:

- Uchwała nr LXXIV/751/2018 z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Jarocin,
- Uchwała Nr LXXIV/752/2018 z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie ustalenia zasad usytuowania na terenie gminy Jarocin miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych
- Uchwała Nr LXXIV/753/2018 z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie wprowadzenia stałego zakazu sprzedaży, podawania, spożywania oraz wnoszenia napojów alkoholowych na terenie Gminy Jarocin, której § 1 stanowi: *„Wprowadza się na terenie Gminy Jarocin zakaz sprzedaży, podawania, spożywania oraz wnoszenia napojów alkoholowych na podstawie jednorazowych zezwoleń w miejscu i w czasie organizowanej imprezy adresowanej do dzieci”*

4. Główne cele programu.

Cel Operacyjny NPZ 2021-2025 Profilaktyka uzależnień

Cel Główny Programu: Ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i/lub używania innych substancji psychoaktywnych oraz zachowań ryzykownych, podejmowanych w szczególności przez dzieci i młodzież.

Cel Szczegółowy 1: Wzrost wiedzy i kompetencji oraz zmiana postaw społecznych w obszarze zapobiegania uzależnieniom.

Cel Szczegółowy 2: Zmniejszenie popytu na używanie substancji psychoaktywnych, w tym NSP przez poszerzanie, udoskonalanie, upowszechnianie i wdrażanie oferty programów profilaktycznych o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach *Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego*.

Cel Szczegółowy 3: Zwiększanie dostępności i skuteczności specjalistycznych świadczeń, usług, interwencji podejmowanych w celu poprawy jakości życia osób z kręgu problemów uzależnień.

Cel Szczegółowy 4: Usprawnianie systemu diagnozowania problemów uzależnień oraz planowania, monitorowania i kontrolowania realizacji Programu, w tym wzmacnianie zasobów i usprawnianie synergii współpracy i komunikacji podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie uzależnieniom.

5. Odbiorcy

Problemy związane z nadużywaniem środków psychoaktywnych, w tym NSP dotyczą znacznej części społeczeństwa, dlatego Program skierowany jest do **wszystkich mieszkańców Gminy Jarocin**, bądź zagrożonych prawdopodobieństwem jego wystąpienia, a także do wszystkich zainteresowanych tą problematyką, zaś w szczególności do:

- dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem oraz ich rodziców, opiekunów, wychowawców i nauczycieli,
- osób dorosłych zagrożonych uzależnieniem,
- osób uzależnionych,
- osób współuzależnionych, w tym w szczególności ofiar przemocy,
- osób zawodowo zajmujących się problematyką uzależnień, osób uzależnionych po ukończeniu terapii.

6. Podmioty realizujące Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Realizatorami Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Jarocin są:

- 1) Wydział Administracji Urzędu Miejskiego w Jarocinie,
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jarocinie,
- 3) Instytucje, organizacje i stowarzyszenia działające na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych.

Rozdział II

ZADANIA Z ZAKRESU GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI

I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ SPOSOBY ICH REALIZACJI

Biorąc pod uwagę zadania programowe określone ustawą, wprowadza się w programie działań na lata 2025-2026 następujące zadania szczegółowe:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz pomocy psychologicznej osobom zagrożonym uzależnieniem.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszaniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

KIERUNEK 1: EDUKACJA ZDROWOTNA / PROMOCJA ZDROWIA

- działalność informacyjno-edukacyjna,
- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokojenie motywuje do powstrzymania się od spożywania alkoholu, przyjmowania narkotyków,
- działalność związana z podnoszeniem kompetencji i kwalifikacji zawodowych przedstawicieli podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz personelu medycznego,
- działalność wpływająca na ograniczenie dostępności substancji psychoaktywnych,
- upowszechnianie informacji na temat dostępu do usług realizowanych w ramach Programu.

KIERUNEK 2: PROFILAKTYKA

- działalność zapobiegawcza,
- poszerzanie, udoskonalanie, wdrażanie oferty skutecznych, rekomendowanych programów profilaktycznych,
- poszerzenie oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczej,
- rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców i wychowawców, sprzyjających budowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży,
- rozwijanie świadomości wśród dorosłych mieszkańców gminy odnośnie szkodliwości napoi alkoholowych, narkotyków, tytoniu i innych środków psychoaktywnych.

KIERUNEK 3: REDUKCJA SZKÓD, REHABILITACJA (READAPTACJA, REINTEGRACJA) ZDROWOTNA, SPOŁECZNA I ZAWODOWA

- leczenie, rehabilitacja, reintegracja osób uzależnionych,
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania środków psychoaktywnych,
- zapobieganie negatywnym następstwom uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej,
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

KIERUNEK 4: ORGANIZACJA PROGRAMU ORAZ BADANIA I ANALIZY

- tworzenie warunków do zabezpieczenia pracy GKRPA oraz zwiększanie zasobów realizatorów Programu,
- tworzenie warunków do kompleksowej diagnozy problemów uzależnień, ujednoliconego monitoringu i ewaluacji Programu,
- tworzenie warunków do organizacji i koordynacji Programu i współpracy Realizatorów/Partnerów.

ZADANIA, ODBIORCY, WSKAŹNIKI I MIERNIKI

EDUKACJA ZDROWOTNA / PROMOCJA ZDROWIA

Zadania	Odbiorcy
1.1 Prowadzenie działań edukacyjnych, w tym: • kampanii społecznych, adresowanych do różnych grup docelowych, w szczególności dzieci, młodzieży i rodziców na temat zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP, pozamedycznego stosowania produktów leczniczych, których używanie może prowadzić do uzależnienia, a także uzależnień behawioralnych - z uwzględnieniem działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej prowadzonej w szkołach i placówkach systemu oświaty, • konkursów profilaktycznych w szkołach i przedszkolach, • prelekcji, debat, konferencji edukacyjnych dotyczących uzależnień, zdrowia psychicznego lub przemocy.	mieszkańcy Gminy Jarocin, realizatorzy i partnerzy Programu
1.2. Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym, poprzez: • rozpropagowanie materiałów edukacyjnych, • współpracę z PCPR i OIK w Jarocinie, • prowadzeniu innych działań wpisujących się w tematykę zadania.	mieszkańcy Gminy Jarocin, realizatorzy i partnerzy Programu

1.3. Podnoszenie wiedzy mieszkańców: kobiet, kobiet w ciąży, młodzieży, młodych dorosłych i osób niepełnosprawnych, na temat zagrożeń związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych i NSP oraz dostępnej oferty pomocowej.	mieszkańcy Gminy Jarocin,
1.4. Podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie udzielania pomocy terapeutycznej dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, np.: • szkolenia, debaty, konferencje dla pedagogów, psychologów, nauczycieli, pracowników socjalnych, kuratorów sądowych oraz innych pracowników jednostek mających kontakt z dziećmi i młodzieżą.	osoby pracujące z dziećmi i młodzieżą
1.5. Prowadzenie działań edukacyjnych i szkoleniowych, doskonalenie kompetencji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania narkomanii, wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, NSP oraz umiejętności i podejmowania interwencji profilaktycznej (w tym osób pracujących z dziećmi i młodzieżą oraz personelu medycznego)	kuratorzy sądowi, pracownicy socjalni, instruktorzy ZHP, trenerzy sportowi, profilaktycy, lekarze/pielęgniarki
1.6. Upowszechnianie informacji dotyczących zagrożeń wynikających z używania: alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, w tym działania edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży, dorosłych, mające na celu kształtowanie świadomości zdrowotnej.	Mieszkańcy, realizatorzy/partnerzy Programu
1.7. Szerzenie wiedzy, podejmowanie akcji promocyjnych i profilaktycznych skierowanych do dorosłych mieszkańców Gminy, w szczególności dla seniorów - 60+ dotyczących zachowań ryzykownych.	osoby 60+

PROFILAKTYKA - [PROFILAKTYKA UNIWERSALNA]

Zadania	Odbiorcy
2.1. Realizacja działań w zakresie zapobiegania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych i promocji zdrowia, w tym działalności profilaktycznej, w szczególności przez: a. rozwijanie, upowszechnianie i wdrażanie oferty programów w ramach <i>Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego</i>, w tym programów profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej oraz popularyzowanie metod pracy profilaktycznej; realizacja wybranego programu, np.: „Wczesna profilaktyka”, „Przyjaciele Zippiego”, „Unplugged”, oraz innych programów profilaktycznych. b. obsługa merytoryczna, organizacyjna, finansowa i sprawozdawcza GKRPA w zakresie realizacji zadań profilaktyki szkolnej i środowiskowej;	Uczniowie, odbiorcy i realizatorzy działań/projektów z zakresu profilaktyki uzależnień
2.2. Program szkoleń kierowanych do rodziców i pracowników szkół: pedagogów, psychologów, wychowawców oraz nauczycieli który ma na celu poszerzenie wiedzy i umiejętności specjalistów z zakresu traumy dziecięcej oraz zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży jako czynników ryzyka uzależnień.	osoby pracujące z dziećmi i młodzieżą, rodzice
2.3. Upowszechnianie i wdrażanie oferty programów w ramach oferty programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania narkomanii, skierowanych do dzieci i młodzieży przez: a. realizację programów rekomendowanych,	dzieci i młodzież oraz rodzice i opiekunowie, osoby pracujące z dziećmi

b. prowadzenie profilaktycznych programów informacyjno-edukacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych, w tym od NSP	
2.4. Zapobieganie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych, uzależnieniom behawioralnym, oraz problemom psychicznym, w tym działalność profilaktyczna poprzez wsparcie psychologiczne udzielanie dzieciom i młodzieży oraz ich rodzinom/opiekunom.	Dzieci i młodzież, rodziny, opiekunowie

PROFILAKTYKA – [PROFILAKTYKA SELEKTYWNA]

Zadania	Odbiorcy
3.1. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych i/lub profilaktycznych w ramach zajęć pozalekcyjnych i świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży przejawiającej symptomy niedostosowania społecznego, zaburzeń zachowania, trudności adaptacyjnych.	dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i z grup ryzyka
3.2. Organizacja obozów i półkolonii z programem zajęć profilaktycznych i/lub socjoterapeutycznych	dzieci i młodzież, osoby uzależnione
3.3. Pomoc terapeutyczna dla osób z rodzin zagrożonych problemem alkoholowym	osoby dorosłe i dzieci
3.4. Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczej, dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym lub z rodzin zagrożonych tym problemem	dzieci i młodzież, rodzice, opiekunowie

PROFILAKTYKA – [PROFILAKTYKA WSKAZUJĄCA]

Zadania	Odbiorcy
4.1. Poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki wskazującej,	osoby używające środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP
4.2. Prowadzenie zajęć terapeutyczno-integracyjnych dla osób uzależnionych i współuzależnionych z terenu Gminy Jarocin zachowujących abstynencję,	Osoby uzależnione i współuzależnione
4.3. Organizacja obozów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych z terenu Gminy Jarocin zachowujących abstynencję,	Osoby uzależnione i współuzależnione

REDUKCJA SZKÓD, REHABILITACJA (READAPTACJA, REINTEGRACJA) ZDROWOTNA, SPOŁECZNA I ZAWODOWA

Zadania	Odbiorcy
---------	----------

5.1. Wspieranie realizacji programów redukcji szkód zdrowotnych i społecznych wśród osób używających szkodliwie i uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP,	osoby uzależnione
5.2. Wspieranie realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych skierowanych dla sprawców przemocy w rodzinie.	Osoby stosujące przemoc w rodzinie
5.3. Prowadzenie poradni uzależnień, zapewniającej kompleksową opiekę terapeutyczną (grupową i indywidualną) oraz specjalistyczne świadczenia uzupełniające, w obszarze leczenia uzależnień behawioralnych oraz uzależnień od środków psychoaktywnych i współuzależnienia.	osoby uzależnione, współuzależnione, DDA, osoby z kręgu problemów alkoholowych, osoby przynależące do swoistych grup odbiorców
5.4. Udzielanie specjalistycznej pomocy psychologicznej i zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i ich rodzicom oraz opiekunom przez: a. konsultacje psychologiczne dzieci, młodzieży, rodziców, b. terapię indywidualną dzieci, młodzieży rodziców, c. konsultacje i porady pracownika socjalnego, d. długoterminowa terapeutyczna grupa młodzieżowa, e. konsultacje rodzin, par, f. terapię rodzin i par, g. model pomocy dzieciom z podejrzeniem wykorzystania seksualnego i ich opiekunom (procedura diagnozy, interwencji, wsparcia i terapii).	rodziny z dziećmi, w których występują problemy alkoholowe lub rodziny zagrożone uzależnieniem
5.4. Zwiększenie oferty działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od alkoholu lub zwiększanie dostępności do istniejących form wsparcia – wsparcie działalności Centrum Integracji Społecznej (CIS).	osoby uzależnione lub zagrożone uzależnieniem
5.5. Prowadzenie świetlic reintegracyjnych dla osób i rodzin dotkniętych uzależnieniem lub przemocą.	Osoby uzależnione, osoby współuzależnione, sprawcy przemocy, osoby doznające przemocy, osoby wykluczone społecznie

ORGANIZACJA PROGRAMU ORAZ BADANIA I ANALIZY

Zadania	Odbiorcy
6.1. Tworzenie warunków do zabezpieczenia pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jarocinie, zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w tym: - wynagrodzenia dla członków GKRPA, - zapewnienie obsługi administracyjnej i prawnej, - zakup niezbędnych materiałów biurowych niezbędnych do zabezpieczenia pracy GKRPA, - pokrywanie kosztów sądowych, - wydawanie opinii przez biegłych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu - odbywanie szkoleń przez GKRPA,	osoby uzależnione od alkoholu oraz członkowie ich rodzin, członkowie GKRPA, wykonawcy, podmioty gospodarcze

• kontrola i szkolenie sprzedawców alkoholi, • innych niezbędnych kosztów wynikających z działań Komisji.	
6.2. Ewaluacja Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Jarocin	korzystający z wyników badania, uczestnicy badania

Realizacja zadań Gminnego Programu, stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania uzależnieniom, uwzględniają działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach i placówkach systemu oświaty, co ma wpływ na zmniejszenie czynników ryzyka.

ŚRODKI FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALOHOLOWYCH

1. Zasady finansowania programu

- 1) Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są środki finansowe budżetu gminy stanowiące dochody z opłat pobieranych za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
- 2) Dokumentem prawnym tworzącym podstawy do prowadzenia i finansowania działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych jest ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2023 poz.2151), Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 roku w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r., poz. 642) oraz wytyczne Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

2. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Ustala się następujące zasady wynagradzania:

- 1) Członkom komisji przysługuje wynagrodzenie za każdy udział w posiedzeniu i pracach komisji.
- 2) Wynagrodzenie nie przysługuje, gdy członek komisji wykonuje czynności o których mowa w pkt. 1 w godzinach pracy i za te godziny otrzymuje wynagrodzenie w ramach stosunku pracy.
- 3) Podstawą naliczenia jest lista obecności na posiedzeniu komisji, z wyszczególnionymi godzinami pracy.
- 4) Wynagrodzenie dla członków GKRPA wynosi 5 - krotność pełnej diety przysługującej z tytułu podróży służbowej na terenie gminy.
- 5) Przepisy dotyczące organizacji pracy Komisji określa Regulamin Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Rozdział IV

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Spodziewane efekty realizacji programu

Spodziewanymi efektami realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2025-2026 w gminie Jarocin są:

- wzrost inicjatyw społeczności lokalnych podejmowanych na rzecz zapobiegania alkoholizmowi, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, jak również pomoc osobom uzależnionym;
- wzrost świadomości mieszkańców gminy o możliwości uzyskania wsparcia;
- uświadomienie zdrowotnych i społecznych skutków nadużywania alkoholu, palenia tytoniu i używania innych środków psychoaktywnych;

- poprawa współpracy między jednostkami w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy oraz problemom psychicznym.

2. Sposób kontroli realizacji programu

Program będzie kontrolowany poprzez następujące działania:

- 1) Gmina składa sprawozdanie z wykonania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 2) Monitoring realizacji programu przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jarocinie;
- 3) Gmina na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom sporządza roczne sprawozdanie z działalności samorządu gminnego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- 4) Gmina składa roczne sprawozdanie z realizacji Narodowego Programu Zdrowia.

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii opracowana na lata 2025-2026 w Gminie Jarocin ma na celu zapobiegać powstawaniu nowych problemów alkoholowych, zmniejszyć te, które aktualnie występują oraz wspomagać procesy ułatwiające mieszkańcom gminy radzenie sobie z trudnościami zagrażającymi ich prawidłowemu rozwojowi jak i funkcjonowaniu ich rodzin.

3. Czas realizacji programu

Czas realizacji programu: od **01 stycznia 2025** roku do **31 grudnia 2026** roku.

Przygotowała: J.Kręc

Zatwierdziła/Sprawdziła: M. Jańczak